

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Programı

İNGİLİZCE DİL BECERİLERİNİN ÇEVİRİMİÇİ EDİNİMİ: HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİ VE
ÖĞRETİM GÖREVLİLERİYLE BİR ÇALIŞMA

Filiz Ayça BİLGETEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En İyiyeye ...

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Programı

İNGİLİZCE DİL BECERİLERİNİN ÇEVİRİMİÇİ EDİNİMİ: HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİ
VE ÖĞRETİM GÖREVLİLERİYLE BİR ÇALIŞMA

ONLINE LEARNING OF ENGLISH LANGUAGE SKILLS: A STUDY WITH
PREPARATORY SCHOOL STUDENTS AND LECTURERS

Filiz Ayça BİLGETEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Filiz Ayça BİLGETEKİN'nin hazırladığı "İngilizce Dil Becerilerinin Çevrimiçi Edinimi: Hazırlık Sınıfı Öğrencileri ve Öğretim Görevlileriyle Bir Çalışma" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Prof. Dr. Gülay EKİCİ	İmza
Jüri Üyesi (Danışman)	Prof. Dr. Seval FER	İmza
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Özge CAN ARAN	İmza

Enstitü Yönetim Kurulunun
...../...../..... Tarihli ve .....
sayılı kararı.

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından ..... / ..... / ..... tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca ..... / ..... / ..... tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selahattin GELBAL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Öz

Uzaktan eğitim, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin, öğretene ve öğrencinin birbirinden uzakta oldukları bir ortamda gerçekleştirildiği bir eğitim sistemidir. Uzaktan eğitimin öğretmen ve öğrencinin farklı yerlerde olduğu ve internet tabanlı uygulamalarla yapıldığı biçimine çevrimiçi öğretim adı verilmektedir. Araştırmanın amacı yabancı dil öğretiminde İngilizce dil becerilerinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) çevrimiçi (uzaktan) öğretim uygulaması aracılığı ile edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin genel görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada durum çalışması deseni benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2020-2021 akademik yılında bir vakıf üniversitenin Hazırlık Eğitimi Biriminde çevrimiçi öğretim yolu ile öğrenim gören hazırlık sınıfı öğrencileri ve çevrimiçi uzaktan öğretim uygulamasında görev alan öğretim görevlileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri veri üçgenlemesi tercih edilerek oluşturulmuş; araştırmada veriler odak gruplarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcılara uygulanan yansıtma formu ve gözlem ile üç veri kaynağından elde edilmiştir. Bu çalışmanın verileri Miles-Huberman analiz veri çözümleme adımları kullanılarak analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları aşağıda özetlenmiştir: 1. Hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlileri İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik her bir beceri için olumlu ve olumsuz görüşlere sahiptir. 2. Yabancı dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik öğrenci görüşleri büyük ölçüde olumsuzdur; öğretim görevlilerinin görüşleri büyük ölçüde olumludur. 3. İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde öğrenciler için en güçlü beceri yazma becerisi, en zayıf beceri konuşma becerisi iken öğretim görevlileri için en güçlü beceri okuma ve en zayıf beceri konuşma becerisidir.

Anahtar sözcükler: uzaktan eğitim, çevrimiçi öğretim, yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğrenme, yabancı dil becerileri öğretimi, veri üçgenlemesi, durum çalışması

Abstract

Distance Education is a system of education in which learning and teaching activities are conducted in an environment where students and teachers are physically separated. The type of distance education in which education is applied in different places via online courses is called online distance education. The purpose of this study is to develop an insight into the opinions of students and lecturers at preparatory unit on online learning of English language skills (teaching four skills reading, writing, listening, speaking). In this qualitative study case study design was adopted. The participants of this research comprise of students and lecturers at preparatory unit of a foundation university in 2020-2021 academic year. The research data were collected through data triangulation; semi-structured interviews applied on focus groups, observations and reflections. The obtained data were analyzed utilizing the steps in Miles and Huberman data analysis and findings were interpreted. The results were summarized as below: 1. It was found that students and lecturers have some positive and negative views on online learning of English language skills for each skill. 2. It was found that students' views on online learning are generally negative while lecturers' views on online learning are generally positive. 3. It was found that for students, the strong skill is writing and the weak skill is speaking while for lecturers, the strong skill is reading and the weak skill is speaking.

Keywords: distance education, online learning, foreign language teaching, foreign language learning, teaching foreign language skills, data triangulation, case study

Teşekkür

Lisans eğitimimi Hacettepe Üniversitesinde tamamladıktan sonra uzun süre ara vermiş olduğum öğrenciliğe tekrar Hacettepe Üniversitesinin yüksek lisans öğrencisi olarak ve yaptığım mesleğe çok büyük katkı sağladığımı düşündüğüm bir disiplinde çalışma fırsatı bularak geri dönmek benim için inanılmaz bir deneyimdi. Yüksek lisans sürecimin her aşamasında değerli fikirleri ve yorumlarıyla yolumu aydınlatan, akademik duruşuyla bana örnek olan, sadece bilgi ve tecrübesine değil kibarlığına ve hoşgörüsüne de hayran olduğum ve en önemlisi bana hep inanan saygıdeğer danışmam hocam Prof. Dr. Seval FER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca derslerini aldığım akademik gelişimime önemli katkılar sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU, Prof. Dr. Hünkar KORKMAZ, Doç. Dr. Özge CAN ARAN'a şükranlarımı sunarım.

Yüksek lisans çalışmamda gönüllü katılım sağlayıp beni destekleyen iş arkadaşlarıma ve öğrencilerimize katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Yaşamımın her anında desteklerini hep hissettiğim canım aileme; sevgili annem Hanife İNCE, sevgili babam Ahmet Turan İNCE ve biricik kardeşim Tuğçe ŞAHİN'e teşekkür ederim.

Hayatıma girdiği ilk andan itibaren her anımda olduğu gibi Yüksek lisans sürecimin de her aşamasında sonsuz desteği, anlayışı ve sabrı için sevgili eşim, hayat arkadaşım Hakan BİLGETEKİN'e ve değerli ailesine çok teşekkür ederim.

En özel teşekkürüm canım oğlum Yiğit BİLGETEKİN'e. Yüksek lisans sürecimde çalıştıramadığım sınavları, yardımcı olamadığım ödevleri, doldurmayı unuttuğum sulukları, dinleyemediğim hikayeleri, iyi geceler diyemediğim çok geceleri oldu. Umarım benimle gurur duyarsın. Teşekkür ederim canım oğlum.

Oğlum'a...

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	ii
Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Teşekkür.....	v
Tablolar Dizini.....	x
Şekiller Dizini.....	xii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	xiii
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	9
Araştırma Problemi.....	11
Sayıltılar.....	11
Sınırlılıklar.....	11
Tanımlar.....	12
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	13
Uzaktan Eğitimin Konusu ve Kapsamı.....	13
Uzaktan Eğitim ve Çevrimiçi Öğretim.....	16
Uzaktan Eğitimin Kuramsal Temelleri.....	18
Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	21
Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	24
Yabancı Dil Öğretiminde Uzaktan Eğitim.....	26
Yabancı Dil Becerileri ve Öğretimi.....	27
İlgili Araştırmalar.....	31
Bölüm 3 Yöntem.....	38
Araştırmanın Deseni.....	38
Araştırmanın Katılımcıları.....	39

Veri Toplama Süreci.....	42
Veri Toplama Araçları	43
Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	46
Verilerin Analizi	51
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	57
Birinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri	57
İkinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri	72
Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri	85
Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri	95
Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Genel Görüşleri ve Önerileri	108
Alt Problemlerin Bütüncül Olarak Yorumlanması	120
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler.....	124
Birinci Alt Problem: İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri.....	124
İkinci Alt Problem: İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri.....	125
Üçüncü Alt Problem: İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri.....	126
Dördüncü Alt Problem: İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri.....	126
Beşinci Alt Problem: İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Genel Görüşleri ve Önerileri ...	127

Öneriler	130
Araştırmanın Yürütülmesi Esnasında Karşılaşılan Güçlükler	132
Kaynaklar	134
EK-A: Öğrenci Gönüllü Katılım Formu.....	cxl
EK-B: Öğretim Görevlisi Gönüllü Katılım Formu.....	cxli
EK-C: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	cxlii
EK-Ç: Gözlem Formu	cxliii
EK-D: Yansıtma Formu	cxlv
EK-E: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	cxlvi
EK-F: Çankaya Üniversitesi Etik Kurul Kararı.....	cxlvii
EK-G: Etik Beyanı	cxlviii
EK-H: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	cxlix
EK-I: Thesis Originality Report	cl
EK-İ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	cli

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları</i>	22
Tablo 2 <i>Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye'deki Uzaktan Eğitim Uygulamalarını Belirli Kriterler Açısından Karşılaştırılması</i>	24
Tablo 3 <i>İncelenen Araştırmalar</i>	35
Tablo 4 <i>Katılımcı Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Özellikleri</i>	40
Tablo 5 <i>Katılımcı Hazırlık Sınıfı Öğretim Görevlilerinin Özellikleri</i>	41
Tablo 6 <i>Veri Toplama Araçlarının Uygulanma Biçimleri</i>	46
Tablo 7 <i>Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları</i>	47
Tablo 8 <i>Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Uygulanan Analizler</i>	53
Tablo 9 <i>Araştırmada Miles ve Huberman Nitel Veri Çözümleme Aşamalarının Uygulanışı</i>	54
Tablo 10 <i>İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	57
Tablo 11 <i>İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	58
Tablo 12 <i>İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	64
Tablo 13 <i>İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	66
Tablo 14 <i>İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	73
Tablo 15 <i>İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	74
Tablo 16 <i>İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	80
Tablo 17 <i>İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	81
Tablo 18 <i>İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	85
Tablo 19 <i>İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları</i>	86

Tablo 20 İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları	91
Tablo 21 İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları.....	92
Tablo 22 İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları	95
Tablo 23 İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları.....	96
Tablo 24 İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları	100
Tablo 25 İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları.....	101
Tablo 26 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Genel Görüşleri ve Önerileri Görüşme Bulguları.....	108
Tablo 27 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlileri Genel Görüşleri ve Önerileri Görüşme Bulguları	110
Tablo 28 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Genel Görüşleri ve Önerileri Yansıtma Formu Bulguları	112
Tablo 29 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlileri Genel Görüşleri ve Önerileri Yansıtma Formu Bulguları	114
Tablo 30 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Gözlem Bulguları	116
Tablo 31 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlisi Gözlem Bulguları.....	117
Tablo 32 İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Birleştirilmiş Bulgular	120

Şekiller Dizini

Şekil 1	<i>Uzaktan Eğitimin Alt Kümeleri</i>	17
Şekil 2	<i>Anderson'un Çevrimiçi Eğitim Modeli</i>	17
Şekil 3	<i>Araştırmanın Veri Üçgenlemesinde Kullanılan Veri Toplama Araçları</i>	43
Şekil 4	<i>Araştırmanın Veri Analiz Süreci</i>	51

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

CEFR: Common European Framework/Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı

UE: Uzaktan Eğitim

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ortaya konmuş, araştırmanın amacı ve önemi, araştırma problemi, alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim, insan yaşamının doğumundan itibaren her anında var olan bir süreçtir ve bu sebeple hep önemle ele alınan bir alan olmuştur. Eğitim sürekli bir değişim ve gelişim içindedir. Özellikle yeni teknolojiler ve çağın gereklilikleri eğitimi şekillendirmekte ve öğrenme öğretme uygulamalarına yön vermektedir. Bunun en güçlü örneği son yıllarda uzaktan eğitimin bir tasarımı ve sunumu olan çevrimiçi (uzaktan) öğretimdir. 21. yüzyılın başlarından itibaren bir ihtiyaç gibi görünen çevrimiçi öğretim uygulamaları pandemi sürecinde bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu uygulamaların gelecekte temel eğitimin zemini haline dönüşebileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda çevrimiçi öğrenmenim farklı disiplinlerde etkililiğini değerlendirmek ve mevcut durumunu ortaya koymak önemlidir.

Eğitimde temel amacımız, çocuk ve genç yetişkinlere nitelikli bir eğitim hizmeti sunmaktır (Fer, 2015). Daha etkili ve daha verimli öğrenmeler oluşmasına olanak sağlayacak eğitim hizmeti sunmanın yollarını aramak eğitim bilimi alanının en önemli sorunlarından. Bu bağlamda, etkili bir eğitim hizmeti sunmanın yollarına ulaşmakta çağdaş eğitim sistemini etkileyen pek çok durumu göz önünde bulundurmanın, yeni eğitim modellerini etkin kullanmanın ve eğitim süreçlerinin çağ koşullarına göre düzenlenmesinin önemi büyüktür. Günümüz toplumlarındaki eğitim sistemlerini etkileyen faktörlerin başında teknolojik değişmeler gelmektedir. Bu bağlamda, bilişim çağı olarak nitelendirilen çağımızda, birçok eğitimci, eğitimde ileri eğitim teknolojilerinin işe koşulması gerekliliğinde hemfikirdir. Teknolojinin eğitim sistemindeki önemi için Orhan ve Akkoyunlu (1999) yeni teknolojilerin öğreten ile öğrenen arasında etkileşim ortamı yaratarak bireyleri iletişim sistemi içerisinde aktif hale getirdiklerini, bu özelliğin de eğitim sistemi açısından büyük

önem taşımakta olduğunu dile getirmektedirler. Günümüzde eğitimciler, öğrencilere değişen ve gelişen öğrenme ortamları sağlanması gerektiğine inanmaktadır. Oliva ve Gordon (2018), yeni teknolojinin eğitime etkisini yorumlarken, okullarda 21. yüzyıl becerilerini teşvik eden öğrenme ortamları sağlamak amacıyla, sınıflar veya öğrenme ortamlarının modern öğrencinin ve küresel toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmek zorunda olduğuna dikkat çekmişler ve eğitimdeki yeni yönelimlere ayak uydurmanın önemine değinmişlerdir. İlerlemeci eğitim felsefesinin önemli temsilcilerinden John Dewey yeni eğitim fırsatlarının önemini neredeyse 100 yıl önce şu ifadesiyle vurgulamıştır; 'Eğer bugün, dün öğrettiğimiz gibi öğretirsek çocukların yarınlarından çalmış oluruz'. Dewey'e atfedilen bu söz çok uzun süre önce ifade edilmiş olmasına rağmen bugün halen birçok eğitimcinin benimsemesi gereken bir bakış açısını yansıtmaktadır. Eğitimdeki değişim ve gelişimler nasıl öğrettiğimizi şekillendirmektedir ve bu noktada, günümüzde eğitimi etkileyen faktörleri göz önünde bulundurmanın ve eğitimi farklı bir boyuta taşımının oldukça önemli olduğu açıktır.

Günümüzde teknolojideki gelişmeler eğitimin yapısını ve biçimini etkilemekte ve eğitim bilimleri alanına yeni kavramlar ve yeni eğitim modelleri kazandırmaktadır. Bu gelişmelerden biri olan çevrimiçi (uzaktan) öğretim, bu araştırmanın temasını oluşturmaktadır. Çevrimiçi öğretim kavramını ele almadan önce uzaktan eğitim ve uzaktan eğitimle ilişkili ve benzer olan kavramlara değinmek gerekmektedir çünkü alan yazında uzaktan eğitimin bu kavramları kapsadığı yaygın görüşü hakimdir. Uzaktan eğitim, bugünlerde Türkiye'de ve dünyada çok geniş kitlelere hizmet veren bir eğitim modeline dönüşmüştür. Uzaktan eğitim kavramına ilişkin alan yazında çeşitli tanımlar yer almaktadır. Günümüzde halen geçerliliğini koruyan tanımlardan biri Verduin ve Clark'ın (1994) uzaktan eğitim tanımıdır; 'Uzaktan eğitim, pek çok öğretim işlevinin, eğitici ve öğrencinin birbirinden uzakta oldukları bir ortamda yapıldığı resmi bir eğitim biçimidir' (Verduin & Clark, 1994). Diğer bir tanıma göre uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri

bir eğitim sistemi modelini ifade eder (İşman, 2005). Amerika Birleşik Devletleri Uzaktan Eğitim Kuruluşu'nun (2004) tanımına göre ise "uzaktan eğitim uydu, video, ses, grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır". Yapılan tanımlardan yola çıkarak uzaktan eğitimin temel özelliğinin öğrenenin öğretenden uzak olması, basılı, elektronik, teknolojik araçlarla ve uygulamalarla iletişim ve etkileşimin sağlandığı eğitim-öğretim sistemi olduğu söylenebilir.

Keegan (1996), uzaktan eğitimde dönüm noktası kabul edilen 'The Foundations of Distance Education' kitabında uzaktan eğitimin, öğretme ve öğrenme öğelerini bir araya getiren bir terim olduğunu dile getirmiştir. Uzaktan öğrenim ya da uzaktan öğrenme uzaktan eğitimin bir sonucudur. Yükseköğretim Kurulu (2022), uzaktan öğretime ilişkin usul ve esasları açıklarken uzaktan öğretim kavramını, Yükseköğretim kurumlarında öğretim faaliyetlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak planlandığı ve yürütüldüğü, öğrenci ile öğretim elemanı ve öğrencilerin kendi aralarında karşılıklı etkileşime dayalı olarak derslerin bizzat öğretim elemanı tarafından aynı mekanda bulunma zorunluluğu olmaksızın eşzamanlı biçimde verildiği öğretim olarak tanımlamaktadır. Bu çalışmanın teması olan çevrimiçi (uzaktan) öğretim kavramı YÖK'ün tanımı esas alınarak kullanılmıştır.

Çevrimiçi öğrenme ve e-öğrenme, uzaktan eğitim terimiyle benzer kullanılan kavramların başında gelmektedir. Ancak alan yazında bu kavramların öne çıkan özelliklerinin farklı olduğu görülmektedir. Clark ve Mayer (2011), e-öğrenmeyi 2000'li yılların başında CD, internet gibi teknolojiler kullanılarak dağıtılan öğrenme ve performansı geliştirmeyi amaçlayan öğretim süreci olarak tanımlamışlardır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi sözlüğüne göre e-öğrenme:

İnternet ya da bir bilgisayar ağı üzerinden, bireyin kendi kendine öğrenmesi ile gerçekleşen, bilgiye ulaşmada zaman, mekan sınırı tanımayan eşzamanlı ya da eşzamansız olarak diğer öğrenenler ve öğretmenler ile iletişim kurulan, bilgisayar teknolojisinin sağladığı görsel ve işitsel tepkiler ile iletişim kurulabilen, sosyo-ekonomik statü engellerini ortadan kaldıran, bireylere yaşam boyu eğitimin

üstünlüğünden yararlanma olanağı sağlayan bir öğrenmedir. (TYÇ Terimler Sözlüğü, 2022)

Çevrimiçi öğrenme ise alan yazında çoğunlukla internet tabanlı eğitim, web tabanlı eğitim gibi kavramlarla birlikte açıklanmaktadır. Ko ve Rossen (2017), çevrimiçi öğrenmeyi, bir dersin tamamının ya da bir bölümünün internet üzerinden (web ya da mobil uygulamalar aracılığıyla) yürütülmesi olarak açıklamaktadır. Hartnett (2016), e-öğrenmenin, uzaktan (distance), çevrimiçi (online), açık (open), esnek (flexible), harmanlanmış (blended), ters-yüz (flipped) gibi öğrenme sürecine dijital teknolojileri entegre eden kavramların hepsini kapsadığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda çevrimiçi öğrenme, e-öğrenmenin kapsamında yer almaktadır.

Alan yazında çevrimiçi eğitim/öğretimle birlikte anılan iki önemli kavram da eşzamanlı ve eşzamansız uzaktan eğitim kavramlarıdır. Bu kavramlar çoğunlukla uzaktan eğitimde etkileşim türlerini ve farklı iki uygulamayı işaret etmektedir. Uzaktan eğitime katkılarıyla tanınan Moore (1989) uzaktan eğitimde etkileşim kavramına ilk kez değinen bilim insanıdır. Bu bağlamda uzaktan eğitim modelleri eşzamanlı ve eşzamansız şeklinde farklı etkileşim/iletişim türleri içermektedir. Uşun'a (2006) göre uzaktan eğitim uygulama yöntemine göre eşzamanlı (senkron) ve eşzamansız (asenkron) olmak üzere gerçekleştirilebilir: Eşzamanlı uzaktan öğretimde, öğrenci ile eğitimci, eğitim sürecinde karşılıklı bir iletişim içerisindeyler. Ortaklaşa hazırlanan bir rapor, ses ve video düzeneği üzerinden anında izlenebilen dersler, herhangi bir iletişim aracılığı ile fikir alışverişinde bulunulabilecek bir ortam eşzamanlı uzaktan eğitime örnek verilebilir. Eşzamansız uzaktan öğretimde, eğitimci bilgiyi iletişim yolu aracılığı ile dağıttıktan sonra öğrenci bu bilgiye herhangi bir zamanda ulaşabilir. Eşzamanlı uzaktan öğretim uygulaması, eşzamanlı öğrenmeyi gerektirir. Aydemir'e (2018) göre 'eşzamanlı öğrenme tüm öğrenenlerin aynı zamanda katılım gerçekleştirdiği çevrimiçi öğrenmedir' (s. 14). Bu bağlamda eşzamanlı uzaktan eğitim uygulamalarının çevrimiçi öğretim uygulamasının bir alt boyutu olduğu söylenebilir.

Çevrimiçi öğretim, Türkiye'de ve dünyada Kovid 19 salgın hastalığı sonrası örgün eğitime ara verilmesi ile öğrenciler ve öğretmenler için farklı bir deneyim ve öğretim ortamı oluşturmuştur. YÖK salgın sürecinde üniversitelerdeki uzaktan öğretim süreçlerindeki mevcut durumu tespit etmek için veri analiz çalışması yapmıştır. YÖK (2020) , çalışmada Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan öğretime geçiş konusunda önemli çabalar sarf ettiğini ve hızlı bir geçiş sağladığını tespit etmiştir. YÖK'e (2020) göre 189 üniversiteden %64'ü 23 Mart 2020 tarihinde YÖK'ün üniversitelerde eğitime ara vermesinden bir hafta sonra uzaktan öğretim uygulamalarına başlanmıştır ve bahar döneminde açılan derslerin %22'sinde canlı sınıf uygulamaları tercih edilmiştir. Eşzamanlı uygulamalarda öğrenciler, öğretmenler ve diğer öğrenenlerle aynı zamanda etkileşimde olurlar. Etkili bir eşzamanlı uzaktan öğretim uygulaması tasarlamak ve yürütmek için bu uygulama ile öğretim gören öğrencilerden ve bu modeli uygulayan eğitimcilerden görüşler ve öneriler almak gerekliliği açıktır.

Bu çalışmanın temasını oluşturan yabancı dil öğretimi çevrimiçi uzaktan öğretimin etkili kullanıldığı alanlardan biridir. Ancak ilgili alan yazında çevrimiçi ortamlarda öğrenme-öğretme sürecinde en çok zorluk yaşanan disiplinlerden birinin de yabancı dil eğitimi olduğu bildirilmektedir (Hurd, 2006). Hurd (2006) yabancı dil derslerinin, dil yeterliliği için gerekli beceri ve bilgilerin karmaşık yapısı nedeniyle, uzaktan öğretim yoluyla öğrenilmesi en zor derslerden olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada, çevrimiçi öğretim uygulamasının eğitim alanında kullanıldığı disiplin alanlarından biri olan yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde ne kadar etkili bir öğrenim sunduğu ve öğrenenler ve öğretmenler için ne gibi kolaylıklar ve zorluklar oluşturduğu dil becerileri göz önünde bulundurularak cevap aranması gereken önemli bir soru olmaktadır.

Yabancı dil öğretiminin tarihsel gelişimi incelendiğinde İngilizcenin öğretimi Avrupa okullarında 18. yüzyılda Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method) kullanılarak başlamıştır. İlerleyen yüzyıllarda yaşanan siyasi ve teknolojik gelişmelerle birlikte zamanla yeni anlayışlara ihtiyaç duyulmuş ve böylece yabancı dil öğretiminde farklı

birçok yöntem ve uygulama tercih edilmiştir. 19. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar süren ideal yöntemi bulma arayışı sonunda yerini daha gerçekçi arayışlara bırakmıştır ve herkesin aynı şekilde dil öğrenmesinin mümkün olmadığı, farklı öğrenciler, öğrenme ortamları ve ihtiyaçlar için farklı uygulamaların benimsenmesi gerektiği anlaşılmıştır (Bekleyen, 2015). Günümüz dil öğretiminde İletişimsel Yaklaşımın hakim olduğu ve internet ve bilgisayar destekli öğretimin yaygınlaştığı uygulamaların tercih edildiği görülmektedir. Bu bağlamda internet destekli yabancı dil öğretimi ve çevrimiçi gerçekleştirilen uzaktan dil öğretim uygulamaları daha etkili bir yabancı dil öğretimine katkı sunması için derinlemesine ele alınması gereken alanlardır.

Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğrenmeye yönelik Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde son yıllarda yapılan çalışmalarda artış olduğu gözlenmektedir. Araştırmaların genel olarak çevrimiçi öğretim uygulamalarının etkililiğini, geleneksel yöntemlerle farklılıklarını ve çevrimiçi uygulamalara yönelik öğrenci, öğretmen görüşlerini ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalar olduğu görülmektedir. Karataş, Üstün ve Bay (2021), yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili genel görüşlerini elde etmek için yürüttükleri araştırmalarında öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde ev ortamının rahatlığı ve sağladığı olanakları olumlu; ev ortamındaki dikkat dağıtıcı uyarıcıları olumsuz olarak nitelendirdikleri sonucuna varmışlardır. Benzer bir şekilde, Eroğlu ve Kalaycı (2020), üniversite eğitim programlarındaki yabancı dil dersinin yüz yüze ve uzaktan eğitim uygulamasını öğrenci görüşlerine göre karşılaştırdıkları çalışmalarında ulaştıkları bulgular sonucunda yabancı dil dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarına yönelik olumsuz öğrenci görüşlerinin çoğunlukta olduğunu tespit etmiştir. Çevrimiçi öğretim uygulaması ve yüz yüze uygulamaları karşılaştıran diğer bir araştırmada Seven (2012), uzaktan eğitim ve örgün eğitim ön lisans programında verilen İngilizce dersinin başarı düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin daha başarılı olduklarını tespit etmiştir. Başka bir çalışmada Ekmekçi (2014), yabancı dil öğretimindeki uzaktan eğitime yönelik öğrencilerin memnuniyet

seviyesini incelemiştir ve katılımcıların büyük çoğunluğunun okuma ve dilbilgisi derslerinden memnun olduğu fakat dinleme, konuşma, yazma derslerini nitelik ve nicelik olarak yeterli bulmadıkları sonucuna varmıştır. Yaman (2015), çalışmasında üniversitelerde zorunlu İngilizce derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin artı ve eksilerini hem öğrenciler hem öğretim elemanları açısından incelemiştir. Araştırmasının sonucunda yüz yüze yabancı dil eğitimi ve uzaktan yabancı dil eğitiminin güçlü ve zayıf yönlerine dair bulgulara ulaşmıştır; İngilizce dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili hem kayda değer artılar hem de ciddi soru işaretleri olduğunu belirtmiştir. Dolmacı ve Dolmacı (2020) çalışmalarında eşzamanlı uzaktan eğitimle yabancı dil öğretimiyle ilgili uygulayıcıların görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda geleneksel yüz yüze eğitimin daha etkili bulunduğunu tespit etmişlerdir. Küçükler (2021), yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde çevrimiçi eğitimin etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin çoğunluğunun çevrimiçi platformu daha interaktif ve daha kullanışlı bulmadığını sonucuna ulaşmıştır. Doğan (2020), zorunlu İngilizce dersini ilk defa uzaktan çevrimiçi olarak alan üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretim yoluyla İngilizce öğrenmeye yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin genel olarak bu konuda olumsuz görüşlere sahip ve kararsız olduğunu tespit etmiştir.

Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğrenmeye yönelik yurtdışında yapılan araştırmalar incelendiğinde Türkiye'deki duruma benzer şekilde son yıllarda çalışmaların sayısında artış olduğu söylenebilir. Yine benzer şekilde araştırmaların genel olarak çevrimiçi öğretim uygulamalarının etkililiğini, geleneksel yöntemlerle farklılıklarını ve çevrimiçi uygulamalara yönelik öğrenci, öğretmen görüşlerini ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalar olduğu görülmektedir. Trajavonic, Domazet ve Misic-ilic (2007) yabancı dil olarak İngilizce derslerini geleneksel eğitim ile alan öğrencilerle İngilizceyi uzaktan öğrenen öğrencilerin başarı düzeylerindeki farkları incelemişler ve araştırmanın sonucunda dersleri uzaktan eğitim yolu ile alan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer bir sonuca, Zakarneh (2018), Arap öğrencilerle yürüttüğü

çalışmasında ulaşmıştır. Çalışmada İngilizce öğretmek için kullanılan e-öğrenme platformunun etkililiği incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin İngilizce okuma, dinleme, yazma, konuşma becerilerinde ve kelime ve dilbilgisi öğrenmede e-öğrenme uygulamalarını geleneksel sınıf uygulamalarından daha etkili bulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, araştırmada e-öğrenmenin İngilizce öğretiminde ölçme değerlendirme sürecinde de geleneksel metotlara kıyasla daha etkili olduğu ortaya konulmuştur. Lotfi ve Pozveh (2019) yabancı dilde kelime öğretiminde eşzamanlı ve eşzamansız uzaktan öğretim uygulamalarındaki farkları incelemişler ve araştırmanın sonucunda eşzamanlı grup ile eşzamansız grup arasında önemli farklar saptamış ve eşzamanlı grubun daha iyi performans gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Başka bir araştırmada Kohnke ve Moorhouse (2022) üniversite öğrencileriyle yürüttükleri çalışmada yabancı dil öğretiminde Zoom aracılığıyla yürütülen eşzamanlı çevrimiçi uygulamayı incelemişlerdir. Araştırma sonucunda eşzamanlı uygulamanın küçük gruplarla etkileşim ve öğrenciyi derse katmak konusunda öğrenme kolaylıkları sağladığını paylaşmışlardır. Fitria (2020), çalışmasında İngilizce öğretiminde çevrimiçi öğretimi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda İngilizce öğretiminde çevrimiçi uygulamaya yönelik öğretim elemanlarının % 97,5 oranında bir çoğunlukla olumlu görüş bildirdiğini tespit etmiştir.

Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğrenmeye/öğretmeye yönelik Türkiye’de ve yurtdışında yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların genel olarak çevrimiçi öğretim uygulamalarının etkililiğini, geleneksel yöntemlerle farklılıklarını ve çevrimiçi uygulamalara yönelik öğrenci, öğretmen görüşlerini ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalar olduğu görülmektedir. Ayrıca, Türkiye ve yurtdışında çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğrenmeyi/öğretmeyi konu alan ve yukarıdaki iki paragrafta sunulan çalışmalarda ulaşılan bulguların farklı sonuçlar ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Yurtdışındaki çalışmaların sonucunda çevrimiçi öğretimle ilgili olumlu sonuçlar dikkat çekerken Türkiye’deki araştırmalarda olumsuz sonuçlar çoğunluktadır. Bu noktada Türkiye’de olumsuz sonuçların altındaki nedenleri ortaya koyacak daha fazla

araştırma yapılması gereklidir. Ek olarak, alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde birçok çalışmanın sadece öğrenci ya da öğretim görevlilerinden oluşan bir gruptan görüş aldığı ve İngilizce dil becerilerini ayrı olarak ele almadan İngilizce öğretimini genel değerlendirdiği görülmektedir. Bu bağlamda çevrimiçi öğretim aracılığıyla İngilizce dil becerilerinin her birinin edinimine yönelik etkililiği inceleyen, hem öğrencilerin hem öğretmenlerin genel görüşlerini ve önerilerini ortaya koyan araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu düşüncelerden yola çıkarak, İngilizce dört temel dil becerisinin çevrimiçi uzaktan öğretim uygulamasıyla edinimine ilişkin öğrenci ve öğretim görevlileri görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesini amaçlayan bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çevrimiçi uzaktan öğretim, geleneksel eğitime alternatif arama çabalarının ötesine geçmiş, özellikle dünyada ve ülkemizde Kovid-19 kaynaklı salgın nedeniyle örgün eğitime ara verilmesiyle uzun bir süre bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu sebeple, çevrimiçi (uzaktan) öğretimin günümüzde eğitimciler ve öğrenciler için uygulama anlamında artık eskisi kadar uzak olmaması ve gelecekte de iyileştirilmesi ve geliştirilmesine duyulan ihtiyaç bu alanı önemli bir çalışma alanı haline getirmektedir. Bu araştırma genel olarak İngilizce dört temel dil becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin ve öğrencilerinin görüşlerini ve önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma bulgularının yabancı dil öğretiminde çevrimiçi öğretim uygulamasına ilişkin daha etkin öğrenme ortamları yaratma ve derslerin verimliliğini artırma konusunda fikir vermesi beklendiğinden uygulayıcılar için önem taşıdığı düşünülmektedir. Araştırmada ulaşılan bulguların yabancı dil öğretiminde çevrimiçi öğretimin özellikle öğretme-öğrenme süreci açısından güçlü ve sınırlı yönlerine dair mevcut durumu ortaya koymasının gelecekteki programlarda çevrimiçi (uzaktan) öğretime nasıl ve ne ölçüde yer verilebileceğini ve çevrimiçi öğretimin nasıl uygulanabileceğini belirleme konusunda bilgi sunması beklenmektedir. Bu bağlamda ulaşılan bulguların uygulayıcılara ve program

geliştirme uzmanlarına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca, çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde hangi dil becerilerinde daha etkili olduğuna ilişkin sonuçların yabancı dil öğretiminde bu uygulamanın öğretim programında her bir dil becerisinin nasıl yer alabileceğine ilişkin fikir vererek katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırma bulgularının yabancı dil öğretiminde sadece belli dil becerilerinin çevrimiçi öğretim uygulamasıyla öğretilmesine dönük tasarlanan karma öğrenme modellerinde hangi dil becerilerinin çevrimiçi öğretim uygulaması ile tercih edilebileceğine yönelik fikir sunması umulmaktadır. Buna ek olarak, bu araştırma sayesinde elde edilecek görüşlerden ve önerilerden yola çıkarak, çevrimiçi öğretimin gelecekte yabancı dil öğretiminde hangi durumlarda gerekli olabileceğine ve fırsat yaratabileceğine dair uygulayıcılara ve program geliştirme uzmanlarına fikir vermesi beklenmektedir.

Araştırma bulgularının Türkiye’de ve yurt dışında çevrimiçi öğretim aracılığıyla İngilizce öğretimini konu alan çalışmalara örnek oluşturması beklenmektedir. Ek olarak, araştırmanın katılımcılarının çevrimiçi öğretimin iki önemli bileşeni hem öğrenciler hem uygulayıcılardan oluşması, araştırma verilerinin üç kaynaktan elde edilerek sunulması ve araştırmanın dört temel dil becerisinin her birini farklı alt problemler kapsamında ayrı olarak ele alması alana, özgün bir çalışma sunmaktadır. Araştırma boyunca yapılan alan yazın taramasında yabancı dil öğretiminde çevrimiçi öğretim uygulamasına ilişkin dört temel dil becerisini hem öğrenci hem öğretim görevlileri açısından ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın alan yazında bu eksikliği doldurarak temel oluşturması ve gelecekte yürütülecek araştırmalara referans oluşturması açısından alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu alanda gerçekleştirilen araştırma ve çalışmalar Covid-19 salgın hastalığından kaynaklı örgün eğitime ara verilmesi sürecinde oldukça önem kazanmıştır. Araştırmanın katılımcılarının, bu çalışmada ele alınan ‘İngilizce dil becerilerinin ediniminde çevrimiçi öğretim olgusunu’ tam bir akademik yıl (yaklaşık 9 ay) deneyimlemiş olması araştırmanın önemini artırmaktadır. Çevrimiçi öğretimin İngilizce öğretiminde dört temel dil becerisi

edinimindeki etkililiğin ortaya konulmasının, hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlileri için gelecek uygulamalarda ortaya çıkabilecek sorunları azaltma ve daha etkili bir öğrenme sunma konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Problemi

İngilizce dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?

Alt Problemler

- 1- İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?
- 2- İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?
- 3- İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?
- 4- İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?
- 5- İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin genel görüşleri ve önerileri nedir?

Sayıtlılar

Araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin ve öğrencilerin görüşme sırasında ve yansıtma formlarında İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik kendilerini yansıtan fikirlerini ifade ettikleri varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma, katılımcılarla yapılan görüşmeler ve katılımcılara uygulanan gözlem ve yansıtma formu yolu ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın katılımcıları, 2020-2021 akademik yılında eğitimini çevrimiçi öğretim aracılığıyla uzaktan gerçekleştiren bir vakıf üniversitenin Hazırlık Eğitimi Biriminde öğrenim

gören araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler ve çevrimiçi öğretim uygulamasında görev alan araştırmaya katılmaya gönüllü öğretim görevlileri ile sınırlıdır.

Araştırmanın ele aldığı çevrimiçi öğretim uygulaması araştırmanın gerçekleştirildiği vakıf üniversitenin çevrimiçi öğretimi yürüttüğü lisanslı bir video konferans platformu (Zoom) ile sınırlıdır.

Tanımlar

Çevrimiçi Öğretim: Öğretimin, eğitici ve öğrencinin birbirinden uzakta oldukları bir ortamda internet kullanılarak gerçekleştirildiği öğretim yöntemidir.

Eşzamanlı (senkron) Uzaktan Öğretim Uygulaması: Zoom, Skype ve benzeri uygulamalar kullanılarak öğrenci ve öğretmenlerin farklı mekanlarda ama eş zamanlı (canlı bağlantı yoluyla) öğrenme faaliyetlerini yürüttükleri öğretim yöntemidir.

Eşzamansız (asenkron) Uzaktan Öğretim Uygulaması: Uzaktan öğretimin öğrenci ve öğretmen etkileşiminin eş zamanlı yürütülmediği, bilginin önceden üretildiği ve depolandığı daha sonra öğrencilerin dilediği zaman ve dilediği sayıda tekrarda erişebildiği bir öğretim yöntemidir.

Uzaktan Eğitim: Öğretimin, eğitici ve öğrencinin birbirinden uzakta oldukları bir ortamda yapıldığı resmi bir eğitim biçimidir.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Uzaktan Eğitimin Konusu ve Kapsamı

'Uzaktan eğitim terimi (Distance Education) ilk olarak Wisconsin üniversitesinin 1892 Yılı Kataloğu'nda bahsedilmiş olup, yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Daha sonra bu terim 'Fernunterricht' olarak 1960 ve 1970'lerde Almanya'da tanıtılmış ve Fransa'da uzaktan eğitim kurumlarına isim 'Teleenseignement' olarak uygulanmıştır (Kaya, 2002). 1960'lı yıllarda yaygınlaşmaya başlayan uzaktan eğitim teriminin günümüz alan yazınında internet temelli eğitim, e-öğrenme, internete dayalı öğrenme, sanal öğrenme gibi birbirine benzeyen pek çok kavramın olması sebebiyle tanımlanmasını zorlaştırmaktadır. Verduin ve Clark (1994), uzaktan eğitimi, pek çok öğretim işlevinin, eğitici ve öğrencinin birbirinden uzakta oldukları bir ortamda yapıldığı resmi bir eğitim biçimi olarak tanımlamışlardır. Bu tanımın bugün de geçerli olduğu düşünülmektedir. Kaya (2002), öğretmen ve öğrencinin zaman ve mekan bakımından birbirinden ayrı olduğu ortamlar üzerine yapılandırılan uygulamaların hepsini uzaktan eğitim olarak adlandırmaktadır. Moore, uzaktan eğitim kavramına daha detaylı bir açıklama getirmiştir:

Uzaktan eğitim, hem açıklama, soru sorma, rehberlik etme gibi öğretimin etkileşimli kısmının hem de programın planlanması, hedeflerin seçilmesi veya öğretim stratejilerinin belirlenmesi gibi ileriye dönük planlama kısmının öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunması sebebiyle basılı, mekanik ya da elektronik aletler vesilesiyle yapıldığı eğitim türüdür. (Moore, 1973, s. 661-679)

Uzaktan eğitime ilişkin çeşitli tanımlar incelendiğinde birtakım ortak öğelerin olduğu söylenebilir. Bu ortak öğeler; öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak ayrı olması, iletişim teknolojilerinin kullanılması, tek ya da çift yönlü iletişim araçlarının kullanılmasıdır.

Uzaktan eğitim kavramı, uzaktan öğretim ve uzaktan öğrenme kavramlarını içermektedir. Uzaktan öğretim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerinin sınırlılıkları nedeniyle sınıf-içi etkinliklerini yürütme olanağının bulunmadığı durumlarda eğitim etkinliğini planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arası iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belirli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Demirel, 2020).

Uzaktan (çevrimiçi) eğitim kavramlarıyla birlikte anılan kavramlar arasında eşzamanlı öğrenme ve eşzamansız öğrenme kavramlarına rastlanmaktadır. 'Eşzamanlı eğitim, öğrencilerin ve öğretmenin önceden belirlenen bir zamanda bir araya gelmesiyle gerçekleşir, eşzamansız eğitim ise öğrencilerin istediği zamanda web aracılığıyla materyallere ulaştığı eğitim biçimidir' (Rosen, 2009). Eşzamanlı ve eşzamansız öğrenme arasındaki farkı ortaya koyan diğer bir bakış açısı da Dan Coldeway'in eğitimin uygulanma biçimlerine getirdiği tanımlamalarda görülmektedir. Dan Coldeway, eğitimin uygulanma biçimlerine göre dört farklı tanımlama sunmaktadır (Simonson, Smaldino, & Zvacek, 2015). Coldeway'in çeyrekleri (Coldeway's quadrant) adı verilen bu tanımlamalar zaman ve mekan değişkenlerini içermektedir; aynı zamanda aynı yerde-same time same place (ST-SP); farklı zamanda aynı yerde-different time same place (DT-SP), aynı zamanda farklı yerde-same time different place (ST-DP), farklı zamanda farklı yerde-different time different place (DT-DP). Coldeway'a göre geleneksel eğitim aynı yerde aynı zamanda (ST-SP) olan eğitimidir. Farklı zaman aynı yer (DT-SP) uygulamaları daha çok bireysel öğrenmenin meydana geldiği, öğrenmenin öğrenme merkezlerinde ya da aynı dersin çoklu bölmelerinin sunulduğu ortamlarda, öğrencilerin kendi seçtikleri bir zamanda aynı yerde dersi aldığı uygulamaları kapsamaktadır. Öğrenciler bu eğitime farklı zamanlarda ama aynı yerde ulaşabilirler, medya merkezleri veya bilgisayar laboratuvarları buna örnektir. Coldeway'in son iki kategorisi ise farklı yerde gerçekleşen eğitime değinmektedir. Öğretim telekomünikasyon sistemleri kullanılarak aynı zamanda farklı yerde (ST-DP) sunulur, bu yaklaşım eş zamanlı uzaktan eğitim adını almaktadır Öğrenme farklı zaman farklı yerde de olabilir (DT-DP). Coldeway,

bu kategoride ise eş zamansız uzaktan eğitim uygulamalarını örneklendirmiştir. Uzaktan Eğitimde bir diğer ayırım ise ortamların tek yönlü ve çift yönlü ele alınması ile yapılmaktadır. Adıyaman (2002), uzaktan eğitimdeki ortamları inceleyerek bir ayırım yapmıştır ve tek yönlü ve çift yönlü ortamlardan şöyle bahsetmektedir:

'Uzaktan eğitim ortamları tek yönlü ve çift yönlü olarak incelenebilir. Tek yönlü eğitim ortamları radyo/ tv programları, ses görüntü kasetleri, cd, vcd ve basılı materyal olarak gruplanabilir. Çift yönlü eğitim ortamları ise etkileşimli radyo/tv programları, telefon, internet aracılığıyla eş zamanlı eğitim, karşılıklı e-posta yollama, etkileşimli cd, vcd, telekonferans, video konferans, internet konferans şeklinde çeşitlilik gösterir' (Adıyaman, 2002, s. 92).

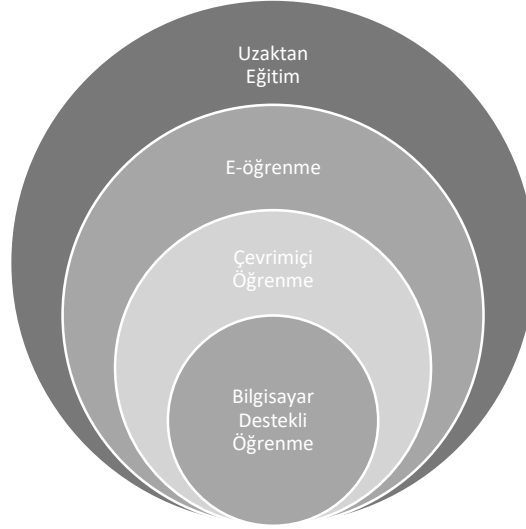
Alan yazında uzaktan eğitim kavramı çoğunlukla geleneksel eğitim ile karşılaştırılmış ve arasındaki farklar ele alınmıştır. Verduin ve Clark (1994), uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimden ayıran özellikleri şu şekilde belirlemişlerdir; 1) öğretim sürecinin çoğunluğunda öğretmen ve öğrencinin coğrafi açıdan ayrı olması, 2) öğretmen ve öğrenciyi birleştirecek ve ders içeriğini iletecek eğitim medyasının kullanımı, 3) yer ve/veya zamandan bağımsızlığın sağlanması, 4) eğitimi alacak olan bireylerin bu eğitimlerini eşzamanlı (senkron) ve eşzamansız (asenkron) şekillerde alabilmesi. 'Uzaktan eğitimi açıklamak için, bu eğitimin geleneksel yüz yüze eğitimden hangi yönlerden farklı olduğunu ortaya koymak gerekir' (Kaya, 2002). Kaya (2002)'ya göre uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden şu yönlerden farklılaşmaktadır; 1) öğrenim süresi boyunca öğrenci ve öğretmenin birbirinden ara/sıra sürekli ayrı oluşu, 2) öğrenme araç-gereçlerinin planlanması, hazırlanması, öğrenci destek hizmetlerinin sağlanması ve düzenlenmesi, 3) öğretmen ve öğrenciyi bir araya getirmede ve dersin içeriğini sunmada, iletişim araçlarından bilgisayardan ve ses ile görüntü kasetlerinden yararlanma, 4) teknolojiden uzaktan eğitime özgü yararlanma, 5) öğrenme sürecinde ara/sıra ya da sürekli ayrı olma nedeniyle

Uzaktan Eğitim ve Çevrimiçi Öğretim

Çevrimiçi öğretim alan yazında uzaktan eğitimin gelişiminin son aşaması olarak görülmektedir ve bu sebeple uzaktan eğitimin alt başlıklarından biri olarak kabul edilir. Çevrimiçi uygulamalar, Moore ve Kearsley'nin (2012) uzaktan eğitimi beş kuşağa ayırdıkları evrelerden beşinci yani sonuncu evrededir. Göksel (2015), Moore ve Kearsley'nin Uzaktan Eğitim: Çevrimiçi Öğrenmede Sistem Yaklaşımı (Distance Education: A Systems View of Online Learning) adlı kitabını değerlendirdiği çalışmasında Moore ve Kearsley'nin beşinci evreyi, çevrimiçi internet tabanlı sanal sınıfların yapılandırmacı öğrenme yöntemiyle verildiği evre olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda bugünkü uzaktan eğitim uygulamalarından söz ederken çoğunlukla çevrimiçi eğitim/öğretim kastedilmektedir. Çekerol (2020), uzaktan eğitim, e-öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ayrımında tanımlanması en zor olanın çevrimiçi öğrenme olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca, Çekerol (2020), web'in ortaya çıkışından bu yana e-öğrenme, çevrimiçi eğitim, çevrimiçi öğretim, harmanlanmış öğretim, web tabanlı öğrenme, teknoloji destekli öğrenme, sanal öğrenme gibi öğretim ve öğrenme ortamlarında yeni teknolojilerin kullanımını ele alan fakat ayırt edilmesi güç bir terminoloji listesine dikkat çekmiştir. Keegan (1996), uzaktan eğitimde başyapıt kabul edilen 'The Foundations of Distance Education' kitabında uzaktan eğitim kavramının bir şemsiye kavram olduğunu ileri sürmüş ve sayılan kavramları uzaktan eğitimin potansiyel ürünleri olarak görmüştür. Ally (2004), çevrimiçi öğrenmeyi içeriğe ulaşmak, öğretim elemanı ve diğer öğrenenlerle iletişime geçmek, bilgi edinmek, anlam oluşturma sürecinde destek almak ve öğrenme materyallerine erişmek için internetin kullanılması olarak açıklamaktadır. Alanyazında birbiri yerine kullanılan bu kavramları birbirinden ayırma çabası ile Brindley, Walti ve Zawacki Richter (2004) benzer kullanılan kavramlarla uzaktan eğitimin ilişkisini ele almış ve bilgisayar destekli öğrenmenin, çevrimiçi öğrenmenin bir alt kümesi olduğunu ve bunların her birinin e-öğrenmenin alt kümesi olduğunu ifade etmiştir. Uzaktan eğitimin alt kümeleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1

Uzaktan Eğitimin Alt Kümeleri

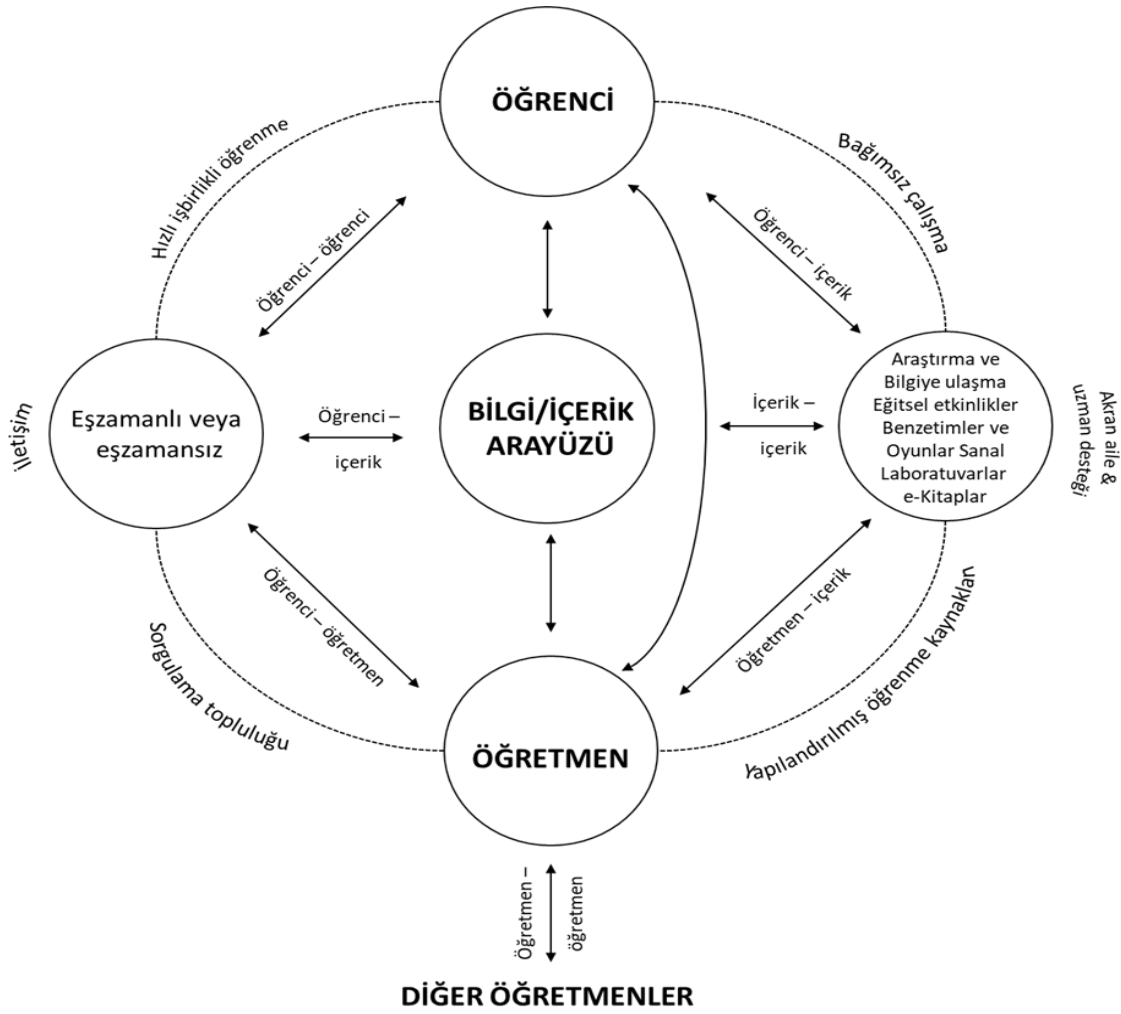
Şekil 1’de görüleceği üzere Uzaktan eğitim e-öğrenmeyi kapsamakta, e- öğrenme ise çevrimiçi öğrenmeyi kapsamaktadır, bilgisayar destekli öğrenme ise çevrimiçi öğrenmenin alt kümesidir.

Anderson (2011) çevrimiçi öğrenmenin teorisini oluşturmaya çalışmış ve kendi bütünleşmiş çevrimiçi modelini ortaya koymuştur. Anderson’a (2011) göre etkili çevrimiçi öğrenme ortamlarında dört özellik bulunmaktadır; 1) topluluk merkezli olma, 2) bilgi merkezli olma, 3) öğrenen merkezli olma, 4) değerlendirme merkezli olma. Anderson’ın (2011) çevrimiçi eğitim modeli Şekil 2 ‘de paylaşılmıştır.

Şekil 2

Anderson’un Çevrimiçi Eğitim Modeli

(Anderson, 2011)

Şekil 2'de görüleceği üzere Anderson çevrimiçi modelinde tüm bileşenleri, bileşenlerin birbirleriyle olan etkileşimlerini ve çevrimiçi öğrenme ortamlarında bulunması gereken özellikleri göstermiştir.

Uzaktan Eğitimin Kuramsal Temelleri

İlk zamanlarda daha düzensiz olan teorik yaklaşımlar sonradan kuramlara dayandırılmıştır ve uzaktan eğitimin kuramsal temelleri 1970'li yıllarda atılmıştır. İlk teorik yaklaşımlar ve modeller alanın kendisini açıklaması, öğretim malzemelerinin kitlesel olarak üretimi ve dağıtımı için organizasyonel stratejilerin oluşturulması ve böylece öğrenen ve öğrenen arasındaki coğrafi mesafelerin birleştirilmesi ve uzaklık kısıtlarına odaklanmıştır (Çekerol, 2020). Keegan (1956) 'Uzaktan Eğitimin Temelleri' adlı çalışmada kuramsal

gelişmeleri üç başlık altında ele almıştır ve uzaktan eğitimin ilk dönem teorileri bu sınıflandırmayla açıklanmaktadır: Bunlar; bağımsızlık ve özerklik teorileri, endüstrileşme teorisi, etkileşim ve iletişim teorileridir.

Bağımsızlık ve özerklik teorilerinin öncü isimleri Bağımsız Çalışma Kuramı ile Wedemeyer, Özerklik Kuramı ve Transaksiyonel Uzaklık Kuramı ile Moore, İşbirlikçi Özgürlük Kuramı ile Paulsen'dır. Wedemeyer'in Bağımsız Çalışma Kuramı, öğrenenler ve öğretmenlerin ayrı yerde olması, öğrenenlerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları ve kendi seçimleri ve hızlarına göre öğrenmeleri esasına dayanmaktadır. Çekerol (2020) bağımsız çalışma teorisinin esaslarını; öğrenenler ve öğretmenlerin farklı yerde olması, öğrenenlerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları, öğrenenlere derslerin seçimi, dersin formatı ve dersin yönetimi konusunda geniş seçenekler sunulması ve öğrenenlerin istedikleri zamanda ve yerde kendi hızlarına göre öğrenmeleri şeklinde ele almıştır. Keegan'a (1996) göre, Wedemeyer'in Bağımsız Çalışma Kuramı'nı ortaya atması, eğitimciler arasında fikir birliğinin oluşmasına katkı sağlamış ve yeni kuramların ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bağımsız çalışma teorilerinden diğerleri Moore'un Özerklik ve Transaksiyonel Uzaklık (Transactional Distance) kuramlarıdır. Moore 1970'lerin başında uzaktan eğitim programlarında 'öğrenen özerkliği' ve 'öğrenen ve öğretmen arasındaki uzaklık' değişkenlerini incelediği bir teori geliştirmiştir. Moore, öğrenen özerkliği ile öğrenenlerin kendi öğrenmeleri ile ilgili kararları almalarını ve kendi ortamlarında bağımsız olarak çalışmalarını vurgulamaktadır. Moore 1983'te, öğrenen ve öğretici arasında bir uzaklık bulunduğu, ancak bu uzaklığın sadece coğrafi değil eğitsel ve psikolojik yönden de bir uzaklık olduğunu ortaya atmıştır. Bu yaklaşım, 'öğrencilerin fiziksel olarak uzak olmalarının öğrenci açısından uzak anlamına gelmediği, asıl uzaklığın öğrenmeyi engelleyen iletişimsizlikten ve psikolojik etmenlerden kaynaklandığını ifade etmektedir' (Horzum, 2007). Bağımsızlık ve özerklik teorilerinden bir diğeri Paulsen (1995) tarafından ortaya atılmış İşbirlikçi Özgürlük Kuramıdır. İşbirlikçi Özgürlük Kuramı öğrenenlerin hedefe

ulaşma, etkinliği yapma ve öğrenmeyi gerçekleştirme konusunda güdülenerek bağımsız olma isteklerinin yanında işbirliğine de ihtiyaç duyduklarını açıklamaktadır (Çekerol, 2020)

Uzaktan eğitimin gelişimine yönelik sınıflamalardaki ikinci teori endüstrileşme teorileridir. Peters'in (1967) Endüstrileşme Kuramı, uzaktan eğitim alanını öğretim ve öğrenmenin endüstrileşmiş bir biçimi olarak görür. Peters'a göre uzaktan eğitim, eğitimin endüstrileşmiş şeklidir (Gökmen, Duman ve Horzum, 2016). Bu kuram öğrenmeye yönelik bir kuram olmadığı sebebiyle daha az anlaşılmış ve eleştirilmiştir.

Uzaktan eğitim teorilerinden üçüncüsü etkileşim ve iletişim teorileridir. Baath (1982) İletişim ve Etkileşim Kuramı ile ilk defa iki yönlü iletişimin mümkün olduğunun üstünde durmuştur. Bu bağlamda, Baath'ın çalışmaları uzaktan eğitimde etkileşim ve iletişimin önemini ve boyutlarını ortaya koyması açısından önem teşvik etmektedir.

Farklı yaklaşımlar sunarak alana önemli katkılar sağlayan diğer kuramlar ve öncü bilim insanları şu şekildedir; Uzaktan Eğitim İçin Kuramsal Bir Çerçeve Kuramı (Keegan), Yetişkin Eğitimi Kuramı (Knowles), Mevcut Kuramların Sentezi Kuramı (Perraton), Eşitlik Kuramı (Simonson), Etkileşim Eşdeğerliği Kuramı (Anderson), Sorgulama Topluluğu Kuramı (Garrison, Anderson, Archer) ve Öz Yönelimli Öğrenme Kuramı (Garrison).

Uzaktan eğitimle ilgili yeni yaklaşımlardan biri alan yazında 'ubiquitous learning' olarak geçen u-öğrenmedir. U-öğrenmenin en önemli özelliği herkese her yerde ve her zamanda öğrenme olanağı tanımasıdır (Yahya, Ahmad, & Jalil, 2010). Günümüz uzaktan eğitimindeki önemli diğer bir yaklaşım ise Siemens ve Downes'in Bağlaşımıcılık (Connectivism) kuramıdır. Downes'e (2010) göre bilgi ağlar üzerinde yer almaktadır ve öğrenme bu bilginin ağlar üzerinde oluşan bağlarla anlamlandırılmasıyla mümkündür. Downes, bağlaşımıcı yaklaşımın ilkelerini benimseyen bir çevrimiçi dersin özelliklerinden bahsetmiştir. Bu özellikler; özerklik (autonomy), çeşitlilik (diversity), açıklık (openness), bağlantılılık (connectedness) ve etkileşim (interactivity)dir. Bağlaşımıcı yaklaşım, Kitlese Açık Çevrimiçi Dersler (KAÇD) fikrinin de temellerini oluşturmuştur.

Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi incelendiğinde uzunca bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir. Uşun, uzaktan eğitimin temeliyle ilgili şöyle demektedir:

'Uzaktan eğitim sistemleri, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden beri dünyanın her kıtasına yayılmış ve tarihsel gelişim itibarıyla çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü duruma gelmiş bulunmaktadır. Nasıl adlandırılırsa adlandırılısın uzaktan eğitim yeni bir kavram değildir ve bu eğitimin temeli 150 yıl öncesine kadar gitmektedir' (Uşun, 2006, s. 209).

'Başlangıçta yazışmalı olarak başlayan uzaktan eğitim uygulamalarında zamanla radyodan, televizyondan, telefondan ve bilgisayardan da yararlanılmıştır. Günümüzde ise uzaktan eğitimde sözü edilen araç ve sunu sistemlerinin yanı sıra, elektronik mektup, bilgisayarlı konferans ve internet gibi çok ortamlı sunu sistemlerinden de yararlanılmaktadır' (Kaya, 2002). Demiray ve İşman'a (2002) göre uzaktan eğitimin tarihi gelişimi beş temel aşamada ele alınabilir: 1) Mektupla haberleşme dönemi öncesi, 2) Mektupla haberleşme dönemi (Bu sistemde kitap, gazete rehber kitaplar vb. gereçlerin dağıtımı için 'basılı materyaller kullanılmıştır), 3) Yayın yolu ile (tek yönlü) iletişim dönemi (Bu dönemde öğretim amaçlı radyo ve televizyon yayınları, basılı materyalleri işitsel ve görsel-ışitsel olarak desteklemek amacı ile kullanılmıştır), 4) Çift yönlü iletişimsel audio ve etkileşim dönemi (Bu dönemde, uzaktan eğitimde etkileşimin 'çift yönlü görsel-ışitsel etkileşim' yolu ile arttığı dikkati çekmektedir 5) Bilgisayar ve bilgisayar tabanlı sistemleri entegre eden uydular ve geleceğin teknolojileri dönemi.

Moore ve Kearsley (2005) uzaktan eğitimin tarihsel gelişimini farklı kuşaklara ayırarak ele almışlardır. Tarih boyunca uzaktan eğitim birkaç farklı dönem geçirerek bugünkü halini almıştır. İlk kuşak uzaktan eğitim iletişim ve öğretimin büyük ölçüde mektupla sağlandığı dönemdir. İkinci kuşak uzaktan eğitimde ise öğretim radyo ve televizyon yayınlarıyla sağlanmıştır. Üçüncü kuşak ise 'açık üniversite' kavramının ortaya çıktığı yeni

bir uzaktan öğretim yönteminin hüküm sürdüğü bir dönemdir. 1980'lere gelindiğinde ise uzaktan eğitim telefon, uydu veya bilgisayar ağlarıyla yapılan video veya sesli konferans yöntemiyle yapılmaya başlanmıştır. Son olarak ise bugün uzaktan eğitim, internet teknolojilerinden faydalanarak oluşturulmuş sanal sınıflar veya üniversiteler aracılığıyla 'online' olarak gerçekleştirilmektedir.

Uşun (2006) dünyadaki önemli uzaktan eğitim uygulamalarını tarih, ülke ve olay açısından değerlendirmiş ve listelemiştir. Bu bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Tarih	Ülke	Olay
20 Mart 1728	İsveç	Boston Gazetesinde mektupla steno dersleri verileceği ilanı yer almıştır.
1840	İngiltere	Stenograf olan Pitman 1840'da Bath'da mektupla steno öğretmeye başladı.
1856	Almanya (Berlin)	Uzaktan eğitim alanında örgütlü girişimler başladı. Uzaktan eğitim uygulayan dil okulu kuruldu.
1870	ABD (İllinois)	Wesleyan Üniversitesi bir evde öğrenim programı başlattı.
1873	G. Afrika	Ümit Burnu Üniversitesi kuruldu.
1882	ABD (NY)	William Rainey Harper bir mektupla öğrenim programı geliştirdi.
1883	ABD (NY)	'Mektupla Öğretim Üniversitesi' kuruldu.
1884	Almanya (Berlin)	Öğrencileri üniversite giriş sınavına hazırlayan Rustinehes Uzaktan Öğretim Okulu açıldı.
1886	ABD	Pennsylvania Devlet Üniversitesi, uzaktan eğitimi organize yapıda ilk defa sunan ve ilk uzaktan öğrenme ağını kuran üniversitelerden biri oldu.
1890	ABD	Foster'in başlattığı evde-öğrenim kursları 'Mektupla Öğrenim Okulları' durumuna geldi.
1891	ABD	Wisconsin Üniversitesi yönetim kurulu uzaktan eğitim derslerinin yaygınlaştırılması konusunda karar aldı.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.

1898	İsveç	Heng Hermod kendi adıyla anılan ve uzaktan eğitim uygulaması yapan liseyi kurdu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim Yüksek Öğretim basamağında başlatıldı.
1914	ABD	Çıkarılan bir yasa ile mektupla öğrenim yaygınlaştırıldı.
1920	ABD	1920'lerde Avustralya'da da uygulanan 'kampüs dışında açık öğretim programı' Colombia Üniversitesi tarafından da gerçekleştirildi.
1920	İngiltere	BBC okul radyosu programı başladı.
1922	Kanada, İtalya, İspanya, Polonya, Hindistan, İsrail	Örnek uzaktan eğitim projeleri geliştirilip, uygulandı.
1926	ABD	'Ulusal Evde Öğrenme Konseyi' kuruldu.
1939	Fransa	1907'de atılan ilk adımlar neticesinde resmi nitelikte bir 'Uzaktan Eğitim Merkezi' kuruldu.
1948	Japonya	Eğitim yasası çerçevesinde, okuldan uzakta bulunanlara ve askerlere eğitim olanağı sağlamak üzere geliştirilen uzaktan eğitim sistemi, ortaokul, lise ve Yüksek Okulları tamamen kapsamına aldı.
1950	Çin	Uzaktan eğitim 'Mektupla Eğitim' adı ile başladı.
1966-1968	Polonya	Deneme niteliğindeki uzaktan eğitim çalışmaları başladı. Gece kurslarına devam eden öğrencilere televizyondan öğrenme olanakları sağlandı.
1970	Çin	Ülke çapında radyo ve TV üniversite ve kolejleri kuruldu.
1971	İngiltere	Açık Üniversite kuruldu.
1972	İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College (NEC) kuruldu. (Bugünkü Açık Üniversitenin çekirdeğini oluşturur)
1989	Hindistan	Ulusal Yüksek Öğretimi halka ulaştırmak için Açık Okul'u (Open School) kurdu.

Uşun, Salih. (2006). *Uzaktan Eğitim*

Tablo 1'de görüleceği üzere tarihlerine ve yerlerine göre listelenen önemli uzaktan eğitim uygulamaları birçok gelişmiş ülkeye yayılmaktadır.

Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamaları

'Türkiye'de ilk UE fikri ilk kez, 1927 yılında eğitim sorunlarının görüşüldüğü bir toplantıda gündeme getirilmiştir. Bu toplantıda halkın okuryazar hale getirilmesinde uzaktan eğitimden yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır. Ancak o yıllarda mektupla öğretim şeklinde önerilen uzaktan eğitim uygulaması başlatılamamıştır. 1927-1955 yılları arasındaki dönem Türkiye'de uzaktan eğitimin bir düşünce olarak tartışıldığı dönem olarak kabul edilmektedir' (Kaya, 2002). Bozkurt (2017), ülkemizde uzaktan eğitimin gelişim dönem ve evrelerini uzaktan eğitim süreçlerinde kullanılan yaygın teknolojiler ve alanı etkileyen önemli olayları dikkate alarak dört döneme ayırmaktadır. Buna göre: 1) I. Dönem - Tartışma ve öneriler: Kavramsal (1923-1955), 2) II. Dönem - Yazışarak: Mektupla (1956-1975), 3) III. Dönem - Görsel-işitsel araçlarla: Radyo-Televizyon (1976-1995), 4) IV. Dönem - Bilişim Tabanlı: İnternet-Web (1996-...)

Uşun (2006) Türkiye'deki uzaktan eğitim ve öğretimin gelişimini ve uygulama biçimlerini 11 maddede ele almaktadır; 1) Konunun tartışma gündemine alınması ve önerilerin geliştirilmesi (Kavramsallaşma Süreci) (1927-1960 yılları), 2) Mektupla Öğretim, 3) Deneme Yüksek Öğretmen Okulu, 4) Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu, 5) Açık İlköğretim Okulu, 6) Açık Öğretim Lisesi, 7) Açık Öğretim Fakültesi, 8) Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu, 9) Fono Açık Öğretim Okulu, 10) Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yüksek Öğretim Çalışmaları, 11) E-Öğrenme Uygulamaları. Uşun (2004) gelişmiş Ülkeler ve Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarını belirli ölçütler açısından karşılaştırmıştır ve farkları listelemiştir. Bu bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye’deki Uzaktan Eğitim Uygulamalarını Belirli Kriterler Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırma Kriterleri	Gelişmiş Ülkeler	Türkiye
--------------------------	------------------	---------

Uygulamaların Başlangıcı	*1728'de (İsveç) Boston Gazetesi'nde yer alan 'mektupla steno dersleri verileceği' ilanı bilinen ilk formal uzaktan eğitim uygulamasıdır.	*Türk eğitim sistemi içindeki ilk uzaktan eğitim uygulamaları, 1950'li yıllarda başlamıştır.
Etkili Kullanım Alanı	*Formal ve informal eğitim uygulamaları *Yetişkin eğitimindeki uygulamalar *Hizmet içi eğitimdeki uygulamalar	*Formal eğitimdeki uygulamalar *Yüksek Öğretim düzeyindeki uygulamalar
Temel Teknolojiler	*İki yönlü (etkileşimli) teknolojiler	*Tek yönlü (etkileşimsiz) teknolojiler (Yazılı ve basılı materyaller ve televizyona dayalı)
Temel Sorunlar	*Dünya çapında daha çok öğrenciye ulaşım sorunu *Uzaktan eğitim sınıflarında etkili öğretim yöntemlerinin kullanımı *Görsel-işitsel teknolojilerin daha etkili kullanımlarına yönelik birtakım teknolojik problemler	*Bütçe, kaynak ve donanım yetersizlikleri *Uzaktan eğitim sisteminin kalitesizliği ve eksikliği *Radyo ve televizyon yayınlarının basılı materyallerle uyumluluğu ve söz konusu programlara erişim zamanı *Yüz yüze eğitim (akademik danışmanlık) derslerine düşük katılım

Uşun, Salih. (2004) 'Instructional Technologies in the World and Turkey (A Comparative Study)

Tablo 2'de görüleceği üzere, gelişmiş ülkeler ve ülkemizdeki uzaktan eğitim uygulamaları başlangıç tarihleri, kullanım alanları, uygulamalarda kullanılan teknolojiler ve karşılaşılan temel sorunlar açısından farklılaşmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamaları yaklaşık iki asır kadar daha geç başlamıştır, Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarının etkin kullanım alanları ve teknolojiyi kullanımı daha dardır ve Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamaları daha fazla sorunla karşı karşıyadır.

Türkiye Bilim Şurası, Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili verilen eğitimin dünya standartlarıyla uygunluğunun tartışılabilir olduğunu belirtmiş ve Türkiye Bilim Şurası Raporu'nda (2002) Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarının üç ana sorununu şu şekilde sıralamıştır; 1) Kalite ve standardizasyon yetersizliği, 2) Kurumsallaşamama ve marka olamama, 3) Yaygınlaşmama.

Yabancı Dil Öğretiminde Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi uzaktan eğitim uygulama alanlarının birçoğundan daha önce başlamıştır. Uzaktan dil öğrenimi, 19. yüzyılın sonlarında mektupla öğretim yöntemiyle başlamış, günümüzde ise öğrenen ve eğiticilerin eşzamanlı olarak etkileşimde bulunabildikleri çevrimiçi ortamlarda yürütülür olmuştur. Adıyaman (2002) yabancı dil öğretiminde uzaktan eğitim yoluyla öne çıkan örnekleri şu şekilde sıralamıştır;

-İngiltere'de Ulusal British Program 1980'lerde radyo ve televizyon yoluyla Fransızca öğretmek amacıyla bir uygulama başlatmıştır. Uygulamada radyo ve televizyon yayınları yer almakta, öğrenen katılımı için programla ilintili bir dergi çıkarılmakta, dili kullanmak için yerel çalışma grupları oluşturulmakta, çift yönlü iletişim için ise telefonla soru-yanıt servisi kullanılmaktadır (Rybak, 1984).

-Kanada'da İngilizceyi ikinci dil olarak öğretmek amacıyla telefonla yürütülen bir evde çalışma programı uygulanmıştır.

-Amerika'da pek çok merkezden uydu iletişim teknolojileri kanalıyla dil programları sunulmaktadır.

-ABD Kuzey Caroline Eyalet Üniversitesi 'Televizyonla Japonca Dil Programı' geliştirmiştir.

-Güney Afrika Üniversitesi 1993 yılından beri üniversite düzeyinde 'Uzaktan eğitim yoluyla Mandarin Çincesi Öğretim Programı' uygulamaktadır.

Sokolik (2014) yabancı dil öğretiminde üç farklı dönem tanımlamaktadır. 1940'lardan 1980'lere kadar olan dönem görsel (visionaries) dönemdir. Bu dönemde bilgi teknolojisi ve internet dünyanın birçok yerinde sınırlıdır ve yabancı dil sınıflarında teknoloji görsel sunumlar için kullanılır. 1990'lar bilgisayar destekli dil ve ağ (computer-assisted language and the web) dönemidir. Bu dönemde bilgisayar destekli programlar ve çeşitli yazılımlar dil öğretiminde kullanılmıştır. Bu dönemde dil laboratuvarları ve internet siteleri yaygındır. 2000'lerden günümüze uzanan dönem ise 2.0 ağ, sosyal medya ve yaygınlaşan hareketlilik dönemidir (Web 2.0, social media and expanding mobility). Bu dönemde öğretmenlerin

çevrimiçi ortamlarda eş zamanlı ders verebilmeleri mümkün olmuştur. Sokolik'e (2014) göre yabancı dil olarak İngilizce öğretimi bu dönemde sınıflardan ve büyük masa üstü bilgisayarlardan çıkmış; öğrenciler çalışmalarını, ödevlerini cep telefonlarını ve tabletlerini kullanarak uzaktan yapmaya başlamışlardır.

Bugünkü çevrimiçi uygulamaların temelleri, 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlanan dil laboratuvarları yerini internet destekli yabancı dil öğretimine bıraktığında atılmıştır. Boz ve Çoban (2015), bu süreci etkileyen iki temel unsuru sosyal bilimler alanında ortaya çıkan kuramların dil öğrenim alanında yaptığı etkiler ve bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler olarak ifade etmişlerdir. Boz ve Çoban'ın (2015) ele aldıkları bu unsurların sebep olduğu gelişmeleri birkaç adımda şöyle özetleyebiliriz;

-Sosyal bilimlerde 1940'lı yıllarda ortaya çıkan davranışçı kuram sonucunda dil öğretiminde Duy-Konuş (Audio Lingual) yaklaşımının doğması ve bu yöntemin sonucu olarak da dil laboratuvarlarının oluşturulması

-1970'li yılların sonunda Bilişsel kuramın etkisiyle dilde yeni bir yöntemin (Bilişsel-İletişimsel yöntem) benimsenmesi ve dil laboratuvarlarının önemini yitirmesi

-1990'lı yıllarda internetin yaygınlaşması ile birlikte Bilgisayar Destekli Öğretime geçiş

-2000'li yılların başında internete dayalı harmanlanmış dil öğretimi ve tamamen çevrimiçi gerçekleştirilen uzaktan dil öğretim uygulamaları

Yabancı Dil Becerileri ve Öğretimi

Yabancı dil öğretiminin tarihsel gelişimi incelendiğinde İngilizce öğretiminin Avrupa okullarında 18. yüzyılda Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method) kullanılarak başladığı görülmektedir. Bu yöntem dilbilgisi kurallarının öğretimine, kelime listelerinin ezberlenmesine ve cümlelerin çevrilmesine dayanan bir yöntemdir. 19. yüzyıl sonlarında ve 20. yüzyılda yaşanan siyasi ve teknolojik gelişmeler zamanla dil öğretiminde yeni anlayışlara gerek duyulmasına ve farklı birçok yöntemin tercih edilmesine neden olmuştur. Bu dönemde yabancı dil öğretiminde ideal yöntem arayışının hakim olduğu

söylenbilir. 21. yüzyıl dil öğretiminde ise İletişimsel Yaklaşım hakimdir. Richards (2006) iletişimsel dil öğretimini üç döneme ayırmıştır; bu bağlamda bugün içinde bulunduğumuz dönem 1960'ların sonundan günümüze uzanan Güncel İletişimsel Dil Öğretimidir. 19. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar süren ideal yöntemi bulma arayışı sonunda yerini daha gerçekçi arayışlara bırakmıştır ve herkesin aynı şekilde dil öğrenmesinin mümkün olmadığı, farklı öğrenciler, öğrenme ortamları ve ihtiyaçlar için farklı uygulamaların benimsenmesi gerektiği anlaşılmıştır. (Bekleyen, 2015).

Dil, dört temel dil becerisi olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır (Demirel, 2020). Beceri bireyin bilinçli, aktif ve istekli olarak yürüttüğü, bütün zihinsel ve fiziksel kaynaklarını harekete geçirdiği bir süreçtir (Güneş, 2014). Dil öğretiminde öğrenenin hedef dili etkin bir şekilde kullanması ve dil becerilerini geliştirmesi amaçlanmaktadır. Gümüş (2012) dil öğretiminde öğrenme sürecinde temel becerilerin alışkanlık haline getirilmeye çalışıldığının üstünde durmuş, bunun sebebi olarak da dil öğretiminin bir bilgi dersi olmaktan çok alışkanlık ve beceri kazandırmayı amaçladığını ileri sürmüştür.

Alan yazında temel dil becerileri çoğunlukla ikiye ayrılmıştır. Bu ayrım dinleme ve okuma becerilerinden oluşan anlama becerileri/ alıcı beceriler/ algılayıcı beceriler (receptive skills) ile konuşma ve yazma becerilerinden oluşan anlatım becerileri/ üretken beceriler/ üretici dil becerileri (productive skills) şeklindedir. Alıcı beceriler olan okuma ve dinleme becerilerinde üretimden ziyade dili anlamlandırmak söz konusudur. Üretici beceriler olarak kabul edilen konuşma ve yazma becerileri yazılı ya da sözlü olarak bir ürün oluşturmayı gerektiren becerilerdir (Council of Europe, 2018).

Alan yazında dil becerilerinin doğal bir sırayla edinildiği ve aslında bir bütünü oluşturdukları yaygın görüşü bulunmaktadır. Bu sıralama dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri şeklindedir. Demirel (2020) doğal sıralamayı, anadil öğrenmede olduğu gibi yabancı dil öğrenen kişi önce duyar, sonra konuşur, daha sonra da okumayı ve yazmayı öğrenir şeklinde ifade etmiştir. Yazma becerisinin gelişmesi, sözcüklerin doğru olarak

yazılması, noktalama işaretlerinin kullanılması, metnin türüne bağlı doğru sözcüklerin seçimi, görüş ve düşüncelerin organizasyonunun doğru olması ile orantılıdır (Adıyaman, 2002).

Dil öğretiminde temel dil becerisinin ne ifade ettiği ve nasıl tanımlandığı önem taşımaktadır. Dinleme becerisi öğrenenin edindiği ilk doğal anlama becerisidir. Bu sebeple diğer becerilerden önce gelmesi sonraki beceriler için temel oluşturmaktadır. Dinleme öğretiminde amaç, öğrencilerin hedef dildeki sesleri tanımak, bir bağlam içinde yer alan vurgu ve tonlamadan kaynaklanan anlam değişikliklerini fark etmek ve konuşmacının ilettiği mesajı tam ve doğru olarak anlamasını sağlamaktır (Demirel, 2020).

Konuşma becerisi dil becerilerinin edinimine ilişkin doğal sıralamada dinleme becerisinden sonra gelir ve ikinci edinilen beceridir. Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesi önemli hedeflerden biridir. Bu sebeple hedef dildeki iletişimi sağlamak için konuşma becerisinin edinimi gereklidir. Konuşma becerisinin öğretiminde, konuşma sırasının kişinin kendisine veya bir başkasına geldiğini anlayabilme, konuşmaya bir başkasını dahil etme, bir konuyu açıklama ve detaylandırma, konuşmanın nasıl ilerleyeceğini veya sonlanacağını kestirebilme gibi konular oldukça önem taşımaktadır (İşisağ ve Demirel, 2010).

Dilin dört temel dil becerisinden bir diğeri olan okuma becerisini, Sever (1997) sözcüklerin duyu organlarıyla algılanması, yorumlanmasına yönelik zihinsel bir etkinlik olarak tanımlamaktadır. Er (2010) yabancı dilde okuma becerisinin okuyucunun o dilin kültürel boyutuna, sözcük dağarcığına, cümle yapısına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığı için ana dildekine göre daha fazla gerekli olduğunun üstünde durmaktadır. Alan yazında yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin önemli bir yeri olduğu ve üzerine en çok odaklanılan beceri olduğu söylenebilir. Richards ve Renendya'a (2002) göre yabancı dil öğrenen öğrencilerin çoğu dil öğreniminde en önemli hedef olarak okuma becerisini seçmektedirler.

Dil öğretimindeki temel becerilerden sonuncusu ise yazma becerisidir. Nunan (2003) yazma becerisini, düşüncelerin ortaya çıkarılıp nasıl ifade edileceğinin belirtilmesi ve bunların cümleler ve paragraflar halinde okuyucuya sunulması şeklinde tanımlamıştır. Güzel ve Barın (2013), yazma öğretiminde amacın, öğrencilerin öğrendiklerini uygulamaya dönüştürmesi, dil yapılarına görsel olarak alışması ve bu beceriyi geliştirerek yazılı iletişim kurar hale gelmesi olarak ifade etmiştir. Hedge (2005)'e göre, yazma becerisi için kelime bilgisi, dilbilgisi, yazım ve noktama kuralları ve fikirleri ifade edebilme becerileri gereklidir. Alan yazında yazma becerisinin en zor beceri olduğu yaygın görüşü hakimdir. Yazma becerisinin zorluğu ile ilgili, Çakır (2010) öğretmenin beklentisinin net olmamasından kaynaklanabileceğine değinmiştir.

Yabancı dil öğretiminde dil becerileri farklı dil yeterlilik düzeylerine göre değerlendirilmiştir. Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında yayımlanan Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR), dil yeterlilik düzeylerini tanımlamış ve modern dil öğretimi ve öğrenimindeki ulusal ilkeleri belirlemiştir. CEFR, dil yeterlik düzeylerini Temel Kullanıcı A1, A2, Bağımsız Kullanıcı B1, B2 ve Yetkin Kullanıcı C1, C2 şeklinde altı dil yeterlik düzeyi olarak dört temel dil becerisi çerçevesinde ele almıştır. Bu araştırmaya katılan öğrenciler B2 seviyesindeki hazırlık sınıfı öğrencileridir. B2 seviyesindeki yabancı dil öğrencilerinin kazanımlarını CEFR şu şekilde tanımlamaktadır; soyut ve somut konulara dayalı karmaşık metinlerin ana fikrini anlayabilir, kendi uzmanlık alanı olan konularda teknik tartışmalar yürütebilir, çok zorlanmadan belli ölçüde doğal ve akıcı bir dil kullanarak anadilde konuşan birisiyle iletişim kurabilir, farklı konularda, ayrıntılı ve anlaşılır bir şekilde kendini ifade edebilir ve bir konunun olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak kendi bakış açılarını yansıtabilirler (Council of Europe, 2018).

İlgili Araştırmalar

İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşlerini belirlemek amaçlı yapılan bu araştırma için, Türkiye'de ve yurtdışında yapılmış benzer araştırmalar incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Seven (2012) araştırmasında uzaktan eğitim ve örgün eğitim bilgisayar programcılığı ön lisans programında verilen İngilizce dersinin başarı düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında Türkiye'de bir üniversitenin Bilgisayar programcılığı bölümüne uzaktan eğitim yoluyla devam eden 30 öğrenci ile örgün eğitimle devam eden 73 öğrenci olmak üzere 103 öğrenci oluşturmaktadır. Verileri toplamak için öğrencilerin dönem sonu sınav sonuçları kullanılmıştır. Seven, araştırmasının sonucunda uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin daha başarılı olduklarını tespit etmiştir.

Ekmekçi (2014), çalışmasında yabancı dil öğretimindeki uzaktan eğitime yönelik öğrencilerin memnuniyet seviyesini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu üniversitenin 2013-2014 akademik yılında derslerini uzaktan eğitim yoluyla alan 72 1. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada verileri toplamak için likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ekmekçi araştırmasında katılımcıların büyük çoğunluğunun okuma ve dilbilgisi derslerinden memnun olduğu ama dinleme, konuşma, yazma derslerini nitelik ve nicelik olarak yeterli bulmadıkları sonucuna varmıştır.

Yaman (2015) çalışmasında üniversitelerde zorunlu İngilizce derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin artı ve eksilerini hem öğrenciler hem öğretim elemanları açısından incelemiştir. Verileri elde etmek için araştırmada 27 devlet 10 özel üniversitenin resmi web siteleri incelenmiştir. Araştırmasının sonucunda yüz yüze yabancı dil eğitimi ve uzaktan yabancı dil eğitiminin güçlü ve zayıf yönlerine dair bulguları sunmuştur, İngilizce

dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili hem kayda değer artılar hem de ciddi soru işaretleri olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Eroğlu ve Kalaycı (2020) araştırmalarında üniversite eğitim programlarında yer alan zorunlu ortak derslerden yabancı dil dersinin yüz yüze ve uzaktan eğitim uygulamasını öğrenci görüşlerine göre karşılaştırmışlardır. Araştırmacılar, çalışmalarında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin 1. sınıfında yabancı dil derslerini uzaktan eğitim yoluyla alan 100 öğrenci oluşturmaktadır. Eroğlu ve Kalaycı, ulaşılan bulgulara göre yabancı dil dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarına yönelik olumsuz öğrenci görüşlerinin çoğunlukta olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca, öğrencilerin görüşlerini incelediklerinde derslerin içeriği, ders işlenişi (eğitim durumu) ve değerlendirme boyutlarında problemler olduğunu belirlemişlerdir.

Dolmacı ve Dolmacı (2020) çalışmalarında eşzamanlı uzaktan eğitim aracılığıyla yabancı dil öğretimine yönelik uygulayıcıların görüşlerini incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin yabancı dil yüksekokulunun hazırlık biriminde görev yapmakta olan 10 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulmuş açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda geleneksel yüz yüze eğitimin daha etkili bulunduğunu tespit etmişlerdir. Ek olarak, araştırma sonucunda geleneksel yüz yüze eğitimi verimli bulmalarının sebebi olarak öğrencilerle birebir ilgilenebilme, göz teması kurabilme, beden diliyle anlaşabilme gibi sınıf yönetimiyle ve derse aktif katılımı ve motivasyonu daha kolay sağlama gibi ders süreciyle ilgili avantajlara değinilmiştir. Araştırmada eş zamanlı uzaktan eğitime yönelik bağlantı sorunları yaşanması; motivasyon kaybı, dikkat dağınıklığı, dönüt ve geribildirim vermenin zorluğu, internet imkanı gibi bireysel sebepler; tartışma, soru-cevap, etkileşim eksikliği gibi ders süreciyle ilgili durumlar ve güvenilirlik gibi değerlendirmeye ilgili süreçler yüzünden verimli bulmadıkları sonucuna varılmıştır.

Doğan (2020), zorunlu İngilizce dersini ilk defa uzaktan çevrimiçi olarak alan üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretim yoluyla İngilizce öğrenmeye yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu zorunlu yabancı dil İngilizce dersini alan 476 öğrenci oluşturmaktadır. Verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen Çevrimiçi Yabancı Dil Öğrenmeyi Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde, frekans, t-Testi ve Anova gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin genel olarak bu konuda olumsuz görüşlere sahip olduğu ve kararsız olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin görüşleri arasında cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farkların olduğu belirtilmiştir.

Bay, Karataş ve Üstün (2021) araştırmalarında hazırlık sınıfı öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini elde etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmacılar, araştırmanın çalışma grubu olan uzaktan eğitim yoluyla öğrenim görmüş 10 hazırlık sınıfı öğrencisi ile görüşmeler yaparak veri toplamışlardır. Araştırmalarının sonucunda elde ettikleri bulgulardan öğrencilerin ev ortamının sağladığı olanakları olumlu olarak nitelendirdiklerine, ev ortamındaki dikkat dağıtıcı uyarıcıları ise motivasyon sorunlarına neden olduğu için olumsuz olarak nitelendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Küçükler (2021), araştırmasında yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde çevrimiçi eğitimin etkisini incelemiştir. Veri toplama aracı olarak anket sorularının kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Komrat Üniversitesi İngilizce Bölümündeki 103 öğrenci ve 35 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin % 71'lik çoğunluğunun çevrimiçi platformu daha interaktif ve kullanışlı bulmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ek olarak, çalışmada yükseköğretim kurumlarının, dijital platformlarda öğretimde birtakım ek becerilere ihtiyaç duyduğunu ortaya konmuştur.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Trajavonic, Domazet ve Misic-ilic (2007) yabancı dil olarak İngilizce derslerini geleneksel eğitim ile alan öğrencilerle İngilizceyi uzaktan öğrenen öğrencilerin başarı

düzeylerindeki farkları incelemişlerdir. Veri toplamak için tasarladıkları 3 dersi geleneksel yöntemle alan 124 öğrenci ile uzaktan eğitimle alan 91 öğrencinin sınav notlarını kıyaslamışlardır. Araştırmanın sonucunda dersleri uzaktan eğitim yolu ile alan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna varmışlardır.

Zakarnah (2018), çalışmasında Arap üniversitelerindeki öğrencilere İngilizce öğretmek için kullanılan e-öğrenme platformunun etkililiğini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Arap üniversitelerinde İngilizce ders programına kayıtlı 98 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler anket aracılığıyla toplanmış ve excel veri inceleme aracı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin İngilizce okuma, dinleme, yazma, konuşma becerilerinde ve kelime ve dilbilgisi öğrenmede, e-öğrenme uygulamalarını geleneksel sınıf uygulamalarından daha etkili bulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, araştırmada e-öğrenmenin İngilizce öğretiminde ölçme değerlendirme sürecinde de geleneksel metotlara kıyasla daha etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Lotfi ve Pozveh (2019) yabancı dilde kelime öğretiminde eşzamanlı ve eşzamansız uzaktan öğretim uygulamalarındaki farkları incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu iki eşit gruba ayrılmış 12-18 yaş arasındaki 60 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplamak için iki ayrı gruba aynı konu eşzamanlı ve eşzamansız uzaktan öğretim uygulamalarıyla olmak üzere farklı yöntemle öğretilmiştir. Araştırmanın sonucunda eşzamanlı grup ile eşzamansız grup arasında önemli farklar saptanmış ve eşzamanlı grubun daha iyi performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Fitria (2020), çalışmasında İngilizce öğretiminde çevrimiçi öğretimi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Endonezya'daki çeşitli üniversitelerden 81 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Nitel bir çalışma olan araştırmada veriler öğretim elemanlarına sorulan sorulardan elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda İngilizce öğretiminde çevrimiçi uygulamaya yönelik öğretim elemanlarının % 97,5 oranında bir çoğunlukla olumlu görüş bildirdiği ortaya konmuştur.

Kohnke ve Moorhouse (2022) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğretiminde Zoom aracılığıyla yürütölen eşzamanlı çevrimiçi uygulamayı incelemişlerdir. Araştırma sonucunda çevrimiçi (eşzamanlı) uygulamanın küçük gruplarla etkileşim kolaylığı sağladığını ve öğrencileri derse katmak konusunda kolaylıklar yarattığı sonucuna varmışlardır.

Yerli ve yabancı ilgili araştırmalar incelendiğinde yabancı dil öğretiminde çevrimiçi uygulamaları farklı şekillerde ele aldıkları görölmektedir. İlgili araştırmalardan bir kısmı yüz yüze (geleneksel) yöntemlerle çevrimiçi uygulamaların etkililiğindeki farkları ele almaktadır. İlgili araştırmalardaki diğeri bir odak nokta ise çevrimiçi uygulamalara karşı tutum ve düşünceleri belirlemek olmuştur. Fakat çok az sayıda araştırma hem öğrenci hem öğretim elemanı görüşlerine yer vermiştir. Daha az sayıda araştırmanın ise çevrimiçi uygulamalarla yabancı dil öğretiminde belli bir becerinin öğretime odaklandığı görölmektedir. Bu düşüncelerden yola çıkarak İngilizce dört temel dil becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hem hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve hem öğretim görevlilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili araştırmalar başlığında incelenen araştırmalar Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

İncelenen Araştırmalar

Çalışmanın yazarı, yılı	İncelenen araştırmanın amacı	Araştırmanın sonucu
Bay, Karataş ve Üstün (2021)	Hazırlık sınıfı öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini belirlemek	Öğrencilerin ev ortamının sağladığı olanakları olumlu olarak, ev ortamındaki dikkat dağıtıcı uyarıcıları ise motivasyon sorunlarına neden olduğu için olumsuz olarak nitelendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
Seven (2012)	Uzaktan eğitim ve örgün eğitim ile verilen İngilizce dersinin başarı düzeylerini belirlemek	Uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.
Eroğlu ve Kalaycı (2020)	Üniversite eğitim programlarında yer alan zorunlu ortak derslerden yabancı dil (İngilizce) dersinin yüz yüze ve uzaktan eğitim uygulamasını öğrenci görüşlerine göre karşılaştırmak.	Yabancı dil (İngilizce) dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarına yönelik olumsuz öğrenci görüşlerinin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin derslerin içeriği, ders işlenişi (eğitim durumu) ve değerlendirme boyutlarında problemleri olduğu tespit edilmiştir.

Ekmekçi (2014)	Yabancı dil öğretimindeki uzaktan eğitime yönelik öğrencilerin memnuniyet seviyesini belirlemek	Katılımcıların büyük çoğunluğunun okuma ve dilbilgisi derslerinden memnun olduğu ama dinleme, konuşma, yazma derslerini nitelik ve nicelik olarak yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.
Yaman (2015)	Üniversitelerde zorunlu İngilizce derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin öğrenciler ve öğretim elemanları açısından artı ve eksilerini belirlemek	Yüz yüze yabancı dil eğitimi ve uzaktan yabancı dil eğitiminin güçlü ve zayıf yönlerine dair bulgular sunmuştur. İngilizce dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili hem kayda değer artılar hem de ciddi soru işaretleri olduğunu açıkça ortaya koymuştur.
Dolmacı ve Dolmacı (2020)	Eşzamanlı uzaktan eğitimle yabancı dil öğretimine yönelik uygulayıcıların görüşlerini belirlemek	Geleneksel yüz yüze eğitimin öğrencilerle birebir ilgilenebilme, göz teması kurabilme, beden diliyle anlaşılabilirlik gibi sınıf yönetimiyle ve derse aktif katılımı ve motivasyonu daha kolay sağlama gibi ders süreciyle ilgili avantajlardan kaynaklı daha etkili bulunduğu tespit edilmiştir.
Trajavonic, Domazet ve Misić-ilić (2007)	Yabancı dil olarak İngilizce derslerini geleneksel eğitim ile alan öğrencilerle İngilizceyi uzaktan öğrenen öğrencilerin başarı düzeylerindeki farkları belirlemek	İngilizce derslerini uzaktan eğitim yolu ile alan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Lotfi ve Pozveh (2019)	Yabancı dilde kelime öğretiminde eşzamanlı ve eşzamansız uzaktan öğretim uygulamalarındaki farkları belirlemek.	Eşzamanlı grup ile eşzamansız grup arasında önemli farklar saptanmış ve eşzamanlı grubun daha iyi performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
Fitria (2020)	Çevrimiçi öğretimi ile İngilizce öğretimine yönelik öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek	İngilizce öğretiminde çevrimiçi uygulamaya yönelik öğretim elemanlarının % 97,5 oranında bir çoğunlukla olumlu görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır.
Kohnke ve Moorhouse (2022)	Üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğretiminde Zoom aracılığıyla yürütülen eşzamanlı çevrimiçi uygulamanın sağladığı kolaylıkları belirlemek	Çevrimiçi (eşzamanlı) uygulamanın küçük gruplarla etkileşim kolaylığı sağladığı ve öğrencileri derse katma konusunda birtakım kolaylıklar yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.
Zakarneh (2018)	İngilizce öğretmek için kullanılan e-öğrenme platformunun etkililiğini belirlemek	Öğrencilerin İngilizce dört temel dil becerisinde ve kelime ve dilbilgisi öğrenmede e-öğrenme uygulamalarını geleneksel sınıf uygulamalarından daha etkili bulduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3'de görüleceği üzere Türkiye ve yurtdışında çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğrenmeyi/öğretmeyi konu alan araştırma bulgularının farklı sonuçları işaret ettiği anlaşılmaktadır. Yurtdışındaki çalışmaların sonucunda çoğunlukla çevrimiçi öğretimle ilgili olumlu sonuçlar dikkat çekerken Türkiye'deki araştırmalarda olumsuz sonuçlar çoğunluktadır. Bu noktada, Türkiye'deki olumlu ve olumsuz görüşleri hem

öğrenci hem öğretim görevlisi açısından belirlemeye çalışan daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, incelenen çalışmaların çoğunun sadece öğrenci ya da öğretim görevlilerinden bir gruptan görüş aldığı ve İngilizce dil becerilerini ayrı olarak ele almadan İngilizce öğretimini genel değerlendirdiği ortaya çıkmaktadır. Bu noktada, çevrimiçi uygulaması aracılığıyla yabancı dil öğretiminde olumlu ve olumsuz görüşleri hem öğrenci hem öğretim görevlisi açısından belirlemeyi amaçlayan ve dört temel dil becerisini ayrı olarak ele alan bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmüştür.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, katılımcıları, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmıştır.

Araştırmanın Deseni

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması araştırması gerçek yaşamın güncel bağlam ya da ortamın içindeki bir durumun araştırılmasını gerektirmektedir (Yin, 2017). Yin'e (2017) göre durum çalışması güncel olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belli olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemidir. Yin, durum çalışması tasarımında durumun temel analiz birimi olarak işlev gördüğünü, aynı zamanda durum çalışmalarının ana birim içinde yer alan alt birimleri (iç içe geçmiş durumlar) içerebileceğini ifade etmiştir.

Nitel araştırma yaklaşımlarının her birinin kendine özgü bir takım özellikleri bulunmaktadır. Creswell'e (2020) göre birçok durum çalışmasında temel birkaç özellik vardır. Durum çalışmalarının öne çıkan özellikleri ise şu şekildedir; bir durum çalışmasının odağı bir durum ya da çoklu durumlara dair derinlemesine betimleme ve analiz geliştirmedir; durum özel bir zaman ve yer gibi belirli parametrelerle sınırlandırılabilir ve tanımlanabilir olmalıdır; çalışılan kişiler sınırlı sayıda olmalıdır. Bu özellikler, araştırmanın konusu, amacı ve katılımcıları ile önemli derecede örtüşmektedir. Bu çalışmada, araştırmanın konusu olan İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretiminin özel bir zamanda güncel bir durum olması, çalışmanın, katılımcıların durum hakkındaki görüşlerini ve davranışlarını derinlemesine anlamayı ve analiz etmeyi amaçlaması ve katılımcıların durumu bir akademik yıl boyunca bütün yönleriyle deneyimlemiş olması durum çalışması deseniyle tasarlanmasının sebepleridir.

Yin (2017) durum çalışmaları için dört temel tasarımın üstünde durmuştur; 1) bütüncül tek durum deseni 2) i-içe geçmiş tek durum deseni 3) bütüncül çoklu durum deseni 4) i-içe geçmiş çoklu durum deseni. Bu bağlamda araştırmanın İngilizce dil becerilerini tek bir durum olarak ele alıp alt problemlerde dil becerilerine ayrı odaklanması i-içe geçmiş tek durum deseni olarak kabul edilebilir. Diğer yandan, araştırmanın hem öğrenciler hem de ğretim görevlileri ile yürütülmesinin i-içe geçmiş çoklu durum deseni olarak ele alınabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın katılımcılarını, 2020-2021 akademik yılında Kovid-19 kaynaklı salgın nedeniyle eğitimini evrimii ğretim aracılığıyla uzaktan gerçekleştiren bir vakıf niversitenin Hazırlık Eğitimi Biriminde ğrenim gören öğrenciler ve evrimii ğretim uygulamasında görev alan ğretim görevlileri oluşturmuştur. Yıldırım ve şimşek (2021) durum çalışmalarının ayrıntılı ve derinlemesine bir araştırma yöntemi olmasından kaynaklı katılımcı sayısının veya örneklem büyüklüğünün küçük olması gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken durum çalışması desenine uygun olarak çalışmada odaklanılan durumu yaşamış olan ve yaşadıklarını araştırmacıya derinlemesine aktarabilecek kişiler gönüllülük esasına dayalı olarak çalışma grubuna dahil edilmiştir. Ayrıca, araştırmanın uygulanmasına destek sağlanacağı düşünüldüğünden katılımcılar araştırmacının çalıştığı kurumdan seçilmiştir. Bu bağlamda araştırmacının çalışma grubunu tanınması verilerin yorumlanmasını kolaylaştırmıştır.

Araştırmanın alışma grubuna dahil edilen katılımcı öğrenciler bir vakıf niversitesinin Yabancı Diller Bölümü Hazırlık Eğitimi Biriminde derslerini 2020-2021 akademik yılında tüm bir akademik yıl (yaklaşık 9 ay) evrimii ğretim uygulaması aracılığıyla almış olan 20 hazırlık sınıfı öğrencisidir. Katılımcı ğrenciler, Hazırlık Eğitimi Programı B2 (ileri) seviyesindeki mevcutları yaklaşık 25 olan 5 farklı sınıftan rastgele seçilmiştir. Böylece çalışmaya 5 sınıfın her birinden gönüllü katılım sağlayan 4'er ğrenci

olmak üzere toplamda 20 hazırlık sınıfı öğrencisi katılmıştır. Katılımcı öğrencilerin seviyesine karar verilirken diğer seviyedeki öğrencileri araştırmanın dışında tutarak B2 seviyesindeki öğrencilerin seçilmesinin sebebi bu seviyedeki öğrencilerin önceki seviyeleri tamamladıkları sürecin görüş bildirmelerine yeterli olacak kadar deneyim sağlamış olduğunun düşünülmesidir. Bu sebepten katılımcı öğrenciler daha düşük kurlardan seçilmemiş, dolayısıyla A seviyesindeki öğrenciler araştırmanın dışında tutulmuştur. Araştırmaya gönüllü olarak katılan hazırlık sınıfı öğrencilerinin özellikleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4

Katılımcı Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Özellikleri

		n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	10	50
	Erkek	10	50
	Toplam	20	100
Bölüm	Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	5
	Endüstri Mühendisliği	3	15
	İç Mimarlık	2	10
	İnşaat Mühendisliği	2	10
	İşletme	1	5
	Makine Mühendisliği	4	20
	Mekatronik Mühendisliği	1	5
	Mimarlık	1	5
	Psikoloji	3	15
	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	1	5
	Yazılım Mühendisliği	1	5
	Toplam	20	100
Yaş	18-20	18	90
	21-23	1	5
	24-26	0	0
	27 ve Üzeri	1	5
	Toplam	20	100

Tablo 4'de görüleceği üzere araştırmaya katılan hazırlık sınıfı öğrencilerinin çoğunluğu 18-20 yaş aralığında ve farklı bölümlerden 10 kız, 10 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 20 hazırlık sınıfı öğrencisidir.

Çalışmaya dahil edilen katılımcı öğretim görevlileri ise tüm bir akademik yıl (yaklaşık 9 ay) çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla öğrencilere ders vermiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmuş 14 öğretim görevlisidir. Katılımcı öğretim görevlileri derslerini bir

akademik yıl süresince çevrimiçi öğretim yöntemiyle uygulamışlardır. Katılımcı öğretim görevlileri 2020-2021 akademik yılında danışman öğretim görevlisi ya da yardımcı öğretim görevlisi oldukları hazırlık sınıflarında Zoom toplantıları ile oturum açarak başlattıkları derslerini ses ve videoları açık şekilde çevrimiçi yürütmüşlerdir. Zoom uygulamasının ekran paylaşımı özelliği ile ders materyalleri ve kitaplarını öğrencileri ile paylaşmışlar, öğrencilerinin aktif katılımcı olarak söz almalarını sağlamışlardır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin özellikleri Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5

Katılımcı Hazırlık Sınıfı Öğretim Görevlilerinin Özellikleri

		n
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	3
	Toplam	14
Kıdem Yılı	10-15	11
	15-20	2
	20-25	1
	Toplam	14
Eğitim Seviyesi	Lisans	2
	Yüksek Lisans	11
	Doktora	1
	Toplam	14

Tablo 5’ de görüleceği üzere araştırmaya katılan hazırlık sınıfı öğretim görevlileri en az 10 yıllık kıdem yılına sahiptir ve çoğu kadındır ve yüksek lisans mezunudur.

Katılımcıların sayısına karar verilirken durum çalışması araştırmalarındaki örneklem tercihleri dikkate alınmıştır. Creswell’e (2020) göre durum çalışması araştırmalarında bir duruma ya da durumlara yönelik derinlemesine bir anlayış sağlama gerekmektedir. Bu araştırmada incelenen duruma ilişkin derinlemesine bir analiz yapmak adına durumu bütünüyle deneyimleyen az sayıda katılımcı çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcı sayısı öğrenciler için toplamda 20, öğretim görevlileri için toplamda 14 olarak küçük gruplar şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın katılımcı öğrencilerinin tüm bir akademik yıl eğitim aldıkları 2020-2021 hazırlık eğitimi programı çevrimiçi öğretim uygulaması ile yürütülen 8 haftalık 4 ayrı

devreden oluşmuştur. Öğrencilerin hangi seviyede başlayacakları Düzey Belirleme Sınavı ile belirlenmiştir. Derslere Başlangıç, Başlangıç Sonrası, Orta ve İleri olmak üzere 4 ayrı kura yerleştirilerek başlayan öğrencilerin 8 haftalık kurların sonunda başarı durumları belirlenmiştir. Öğrencilerin kur başarı durumları çevrimiçi yürütülen ara sınavlar ve final sınavına ek olarak derse katılım, ödevler ve ürün dosyası çerçevesinde değerlendirilmiştir. Farklı seviyelerde çevrimiçi öğretim uygulaması ile yürütülen 4 ayrı devrede haftalık ders saati 20-25 arasındadır. Hazırlık eğitimi sonunda öğrencinin tanımlanmış çıkış hedefleri doğrultusunda gerekli dil yetkinliği kazanıp kazanmadığını dört dil becerisini ölçerek belirleyen bir sınav uygulanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinin hazırlık aşamasında araştırmanın etik açıdan uygunluğu için gerekli izinler alınmıştır. Öncelikle, Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonuna başvurularak araştırmanın etik ilkelere uygunluğuna ilişkin gerekli izin alınmıştır (EK-E). Daha sonra, Çankaya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna başvurulmuş ve etik kurul onayı alınmıştır (EK-F). Sonrasında çalışma grubundaki katılımcılardan araştırmaya katılmaya gönüllü olup olmadıklarına ilişkin Öğrenci Gönüllü Katılım Formunu (EK-A) ve Öğretim Görevlisi Gönüllü Katılım Formu'nu (EK-B) doldurmaları istenmiştir. Gönüllü Katılım Formu ile gönüllü olduğunu belirten öğretim görevlileri ve öğrenciler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri 2020-2021 Akademik yılının sonunda ve bir aylık kısa bir süre içinde toplanmıştır. Verilerin kısa sürede elde edilmeye çalışılmasının amacı katılımcıların İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili görüşlerinin üstünden bu görüşlerin unutulmasına sebep verecek kadar süre geçmesini engellemektir. Veri toplama sürecinde ilk olarak Hazırlık Eğitim programının son ders haftasında B2 seviyesindeki iki sınıfta çalışmadan sorumlu araştırmacı dışında iki öğretim görevlisi tarafından gözlemler yapılmıştır. Daha sonra, katılımcı öğrencilerle ve öğretim görevlileriyle dört ayrı grup şeklinde yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmeler devam eden salgın süreci göz önünde bulundurularak Zoom

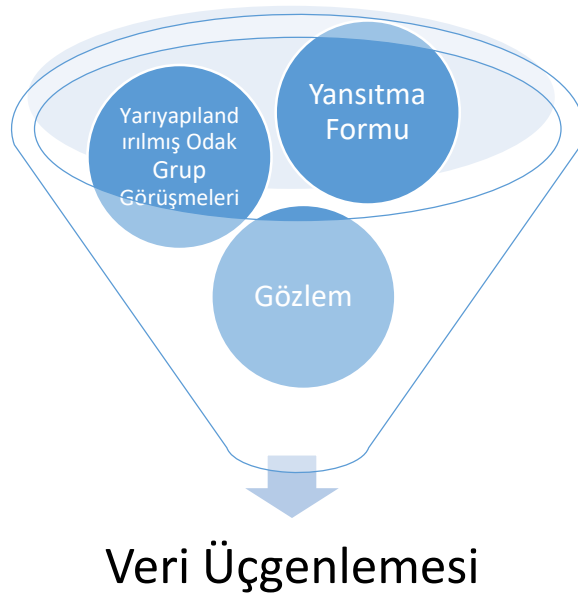
Meeting uygulaması aracılığıyla görüntülü sohbet şeklinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş ve iki hafta içinde tamamlanmıştır. Zoom uygulaması aracılığıyla yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Son olarak görüşmelere katılan öğrenci ve öğretim görevlileriyle yansıtma formu paylaşılmış ve katılımcıların yansıtma formu yanıtları elektronik posta yoluyla iki hafta içinde toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri üçgenlemesi oluşturmak amacıyla katılımcılara odak grupla yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem formu ve yansıtma formu uygulanmıştır. Yin (2017) durum çalışması araştırmalarında farklı kaynaklardan gelen kanıtları çeşitlemenin üstünde durmakta ve en çok arzu edilen birleşimin üç bağımsız kaynağın aynı olaylar, gerçekler ve yorumlar dizisine işaret ettiğinde oluştuğuna değinmektedir. Atkins ve Wallace'a (2012) göre veri üçgenlemesi çoklu veri araçlarının kullanılarak ulaşılan verilerin çapraz sorgulanması anlamına gelir. Marying (2011), veri üçgenlemede amacın veri toplama araçları arasında tam olarak örtüşme olduğunu göstermek olmadığını; asıl amacın farklı bakış açıları ile sonuçlar elde etmek olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada veri üçgenlemesi tercih edilmesinin temel sebebi çevrimiçi öğretim olgusuna çoklu bakış açısı ile bakılmasını sağlamaktır. Ek olarak, araştırmada veri üçgenlemesi (çeşitlemesi) tercih edilerek araştırmanın sonuçlarının geçerliğini ve güvenilirliğini arttırmak amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları Şekil 3'de görselleştirilmiş ve ardından başlıklar halinde sunulmuştur.

Şekil 3

Araştırmanın Veri Üçgenlemesinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Şekil 3 incelendiğinde araştırmada veri üçgenlemesi için tercih edilen üç farklı veri toplama aracı olduğu görülmektedir. Bunlar; yarı yapılandırılmış görüşme formu, yansıtma formu ve gözlemdir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu

Yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK-C), araştırmacının tüm sorularına yanıt aramak amacıyla araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanmış açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmada görüşme tekniği araştırmacılara etkileşim, esneklik ve ek irdeleme soruları sorma olanağı sunar (Richards & Morse, 2002). Yin'e (2017) göre yarı yapılandırılmış görüşmeler sağladığı esneklik ile durum çalışması katılımcılarının gerçeği nasıl oluşturduğunu ve durumlar hakkında ne düşündüğünü açığa çıkarmada yardımcı olur. Araştırmada yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci yaratmış ve araştırmanın alt problemlerine yönelik kapsamlı veriler elde edilmesini sağlamıştır. Araştırmada hazırlık sınıfı öğrencilerinden iki ve hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinden iki olmak üzere toplam dört odak grup oluşturulmuş ve görüşmeler dört farklı grup ile sorumlu araştırmacının moderatörlüğünde çevrimiçi ortamda yapılmıştır. Hazırlık sınıfı öğrencileri ile yapılan odak

grup görüşmeleri, 10 katılımcıdan oluşan 2 grup, toplamda 20 katılımcı ile uygulanmıştır. Hazırlık öğretim görevlileri ile yapılan 2 odak grup görüşmesi ise her bir grup için 8 ve 6 katılımcı, toplamda ise 14 katılımcıdan oluşmuştur. Odak grup görüşmelerinde katılımcılar grup içinde doğrudan odak noktası olmadıkları için kendilerini daha rahat hissetmekte ve daha samimi cevaplar vermektedirler (Menter, Elliot, Hulme, Lewin ve Lowden, 2011).

Gözlem Formu

Araştırmanın diğer iki veri kaynağından elde edilecek bulguları desteklemek amacıyla araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanan gözlem formu (EK-Ç), araştırmacı dışındaki iki öğretim görevlisi tarafından Hazırlık Eğitimi programında dil seviyesi B (orta/ileri) olan 2 sınıfta uygulanmıştır. Gözlem, gözlemcinin belli olay, oluşum ve davranışları tespit etme, anlama ve açıklama amaçlı bakışı ve dinleyişi ile veri toplama tekniğidir (Karasar, 2020). Bu çalışmada, gözlem formu genel olarak çevrimiçi öğretim uygulamasında dört temel dil becerisinde öğrencilerin buldukları dil seviyelerine uygun davranışlar, durumlar ve öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretim görevlisi etkileşimiyle ilgili maddeler içermektedir. Gözlem formu ile araştırma konusu olan İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak katılımcıların kendi doğal ortamında verilerin doğrudan elde edilmesi sağlanmıştır.

Yansıtma formu

Araştırmanın tüm sorularına yanıt aramak amacıyla araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanan yansıtma formu (EK-D), araştırmanın katılımcıları olan öğrenciler ve öğretim görevlileri tarafından bireysel olarak yanıtlanmıştır. Katılımcıların yansıtma formundaki maddelere verdikleri yanıtlarla İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili görüş, yaşantı veya anılarını paylaşmaları beklenmiştir. Durum çalışması araştırmalarında katılımcıların deneyimlerine yönelik algılarını yansıtması önemlidir. Ekiz (2020), yansıtıcı düşüncelerin kaydedilmesinin, deneyimi eleştirmek ve geliştirmek açısından önemli olduğunu dile getirmiştir. Bu çerçevede katılımcılardan yansıtma formlarındaki maddelere İngilizce dil becerilerini uzaktan öğretim yolu ile edinmeye yönelik kişisel deneyimleri

hakkında yansıtıcı yanıtlar vermeleri istenmiştir. Ayrıca, yansıtma formunda her bir katılımcının bireysel görüşlerini yansıtması, yarı yapılandırılmış odak grup görüşmelerinin doğası gereği eşit ölçüde fikir bildirmeyen katılımcıların görüşlerini elde etmeye olanak sağlamış ve bu bağlamda tamamlayıcı bir veri kaynağı olmuştur. Araştırmada uygulanan veri toplama araçlarının uygulanma biçimleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Veri Toplama Araçlarının Uygulanma Biçimleri

		n
Yarı yapılandırılmış Odak Grup Görüşmesi	1. Grup Katılımcı Öğrenciler ile	10
	2. Grup Katılımcı Öğrenciler ile	10
	3. Grup Katılımcı Öğretim Görevlileri ile	8
	4. Grup Katılımcı Öğretim Görevlileri ile	6
	Toplam Katılımcı	34
Yansıtma Formu	Katılımcı Öğrenciler ile	20
	Katılımcı Öğretim Görevlileri ile	14
	Toplam Katılımcı	34
Gözlem	Hazırlık Sınıfı 1 ile	
	Hazırlık Sınıfı 2 ile	
	Toplam Sınıf	2

Tablo 6'da görüleceği üzere araştırma verileri üç ayrı veri toplama aracı ile elde edilmiştir. Araştırmada 20'si hazırlık sınıfı öğrencileri 14'ü hazırlık sınıfı öğretim görevlileri olmak üzere toplamda 34 katılımcı ile 4 farklı yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri yapılmış, aynı 34 katılımcıya yansıtma formu uygulanmış ve iki ayrı sınıfta gözlem yapılmıştır.

Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Nitel araştırmalarda geçerliği ve güvenirligi sağlamak araştırmanın niteliği için önem taşımaktadır. Miles ve Huberman (2021) için güvenirlilik, çalışma sürecinin tutarlı; zaman, araştırmacı ve mekan karşısında görece sabit olmasıdır, geçerlik ise çalışmanın bulgularının doğruluk değerini ve çalışmanın daha geniş imalarının bulunup bulunmadığını temsil etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın geçerlik, güvenirlilik çalışmaları kapsamında geçerlik, güvenirlilik türü uygulanma biçimleri ile birlikte Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7***Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları***

Geçerlik-Güvenirlik Türü	Araştırmada Uygulanışı
Dış geçerlik (Doğrulanabilirlik)	<p>Çalışmanın yöntemi ve süreci açık ve detaylı bir şekilde açıklanmıştır.</p> <p>Verilerin nasıl toplandığı, işlendiği, özetlendiği sırasıyla gösterilmiştir.</p> <p>Veriler görüşme formu, yansıtma formu, gözlem olmak üzere üç farklı kaynaktan toplanmıştır.</p> <p>Çalışma verileri yeniden analiz edilmek üzere muhafaza edilmiştir.</p> <p>Bir program geliştirme uzmanı iki uzman öğretim görevlisi olmak üzere uzman görüşlerine başvurulmuştur.</p>
Dış geçerlik (Aktarılabilirlik)	<p>Yapılan genellemenin kapsam ve sınırları belirtilmiştir.</p> <p>Araştırma bulguları benzer çalışmalarda araştırılabilecek nitelikte sonuçlar ortaya koymuştur. Aynı konuyu çalışacak diğer araştırmacılar için, kodlar, örüntü kodlar ve temalar açıkça sunulmuştur. Bulgular benzer çalışmalarda kıyaslamayı mümkün kılacak şekilde açık ve detaylı bir şekilde ele alınmıştır.</p> <p>Çalışma, sonuçları daha sonra araştırılabilecek çalışmalar önermiştir.</p>
İç geçerlik (İnanırlık)	<p>Veri kaynaklarıyla (görüşme formu, yansıtma formu ve gözlem) yapılan üçgenleme/çeşitleme genel anlamda tutarlı sonuçlar üretmiştir.</p> <p>Katılımcılara çalışmanın bulguları ile ilgili dönüt verilmiştir.</p> <p>Doğrudan alıntılara yer verilmiştir ve bunlardan yola çıkarak sonuçlar açıklanmıştır.</p>
Güvenirlik	<p>Araştırma soruları açıktır ve veri araştırma sorularının gerektirdiği uygun mekan ve zamanda, uygun katılımcılar ile toplanmıştır.</p> <p>Veri üçgenlemesi uygulanmıştır. Birbirlerine benzeyen ve farklılaşan kapsamlı veriler elde edilmiştir.</p> <p>Görüşme formu verileri için kodlayıcılar arası görüş birliği % 83 yansıtma formu verileri için % 81 olarak belirlenmiştir.</p> <p>Gözlem formu verileri iki gözlemci tarafından iki ayrı sınıfta toplanmıştır.</p>

Kaynak: Nitel Veri Analizi (Miles ve Huberman, 2021)

Tablo 7’de görüleceği üzere araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Miles ve Huberman’nın (2021) geçerlik (doğrulanabilirlik, aktarılabilirlik, inanırlık) ve güvenilirlik

ölçütleri temel alınarak yürütülmüştür. Bu ölçütleri sağlamaya dönük uygulamalar aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

Dış Geçerlik-Doğrulanabilirlik

Nesnellik/doğrulanabilirlik temel olarak araştırmacının yanlılıklardan uzak olması ve tarafsız olmasıdır (Miles ve Huberman, 2021). Araştırmanın geçerliğine katkı sağlaması amacıyla veriler görüşme formu, yansıtma formu, gözlem olmak üzere üç farklı kaynaktan toplanmıştır. Çalışma verileri yeniden analiz edilmek üzere muhafaza edilmiştir. Çalışmanın yöntemi ve süreci açık ve detaylı bir şekilde açıklanmış, verilerin nasıl toplandığı, işlendiği, özetlendiği sırasıyla gösterilmiştir. Ek olarak, araştırmada verilerin geçerliliğini sağlamak için veri toplama araçları görüşme formları ve yansıtma formlarının oluşturulmasında bir program geliştirme uzmanı ve İngilizce alanında iki uzman öğretim görevlisinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzman görüşü için öğretim görevlilerinden taslak formlardaki maddeleri okumaları ve incelemeleri istenmiştir; görüşler doğrultusunda maddeler tekrar gözden geçirilmiş, hiçbir madde çıkarılmamış fakat bazı maddeler düzeltilmiş ve düzenlenmiştir.

Görüşme formu (EK-C) üzerinde uzman görüşleri sonrası 'İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik görüşünüz nedir?' maddesi öğrenciler ve öğretim görevlileri için ayrı olacak şekilde ve güçlü ve sınırlı yönleri odaklanılarak düzenlenmiştir. Uzman görüşleri sonrası öğrenciler için, 'İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin güçlü yönleri nedir?' ve İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin sınırlı yönleri nedir?' şeklinde düzenlemiştir. Öğretim görevlileri için, 'İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin güçlü yönleri nedir?' ve 'İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin sınırlı yönleri nedir?' şeklinde düzenlenmiştir. Görüşme formu EK-C'de görüleceği üzere bu düzenleme diğer maddelerde her bir beceri için yapılmıştır.

Yansıtma formu (EK-D) üzerinde uzman görüşleri sonrası, 'Çevrimiçi öğretim uygulaması sonrasında geliştirdiğinizi düşündüğünüz İngilizce dil becerileri hangileridir? Neden böyle düşünüyorsunuz?' maddesi öğrenciler ve öğretim görevlileri için ayrı olacak şekilde ve becerilerin ne ölçüde geliştiğine dönük olarak düzenlenmiştir. Uzman görüşleri sonrası öğrenciler için, 'Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla genel olarak en çok ve en az geliştirdiğinizi düşündüğünüz İngilizce dil becerisi hangisidir? Neden böyle düşünüyorsunuz?' şeklinde öğretim görevlileri için, 'Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla genel olarak öğrencilerinizin en çok ve en az geliştirdiği düşündüğünüz İngilizce dil becerisi hangisidir? Neden böyle düşünüyorsunuz?' şeklinde düzenlenmiştir.

Dış Geçerlik-Aktarılabirlik

Miles ve Huberman'a (2021) göre aktarılabirlik, sonuçların başka bağlamlara taşınabilmesidir. Araştırmanın geçerliğine katkı sağlaması için araştırmada yapılan genellemenin kapsamı ve sınırları belirtilmiştir. Araştırma bulguları benzer çalışmalarda araştırılabilecek ve karşılaştırmayı mümkün kılacak bulguları kodlar, örüntü kodlar ve temalar şeklinde açıkça sunmuştur. Araştırma, sonuçları ilerideki çalışmalara yönelik öneriler sunmuştur.

İç Geçerlik-İnanırlık

Miles ve Huberman'a (2021) göre inanırlık, çalışma bulgularının anlam taşımasıdır. Araştırmanın geçerliğine katkı sağlaması amacıyla araştırma bulgularına ilişkin katılımcılarla dönüt verilmiştir. Araştırma bulgularıyla ilgili dönütlerin özellikle katılımcı öğretim görevlileri için uygulayıcı olmaları sebebiyle önemi büyüktür. Araştırmanın verilerinin toplandığı akademik yılı takip eden 2021-2022 yılında bu dönütlerle paralellik gösteren kararların alındığı görülmüştür; araştırmanın yürütüldüğü hazırlık sınıfı biriminde öğretim sürecine çevrimiçi öğretim uygulaması yerine hibrit bir uygulamayla başlanmış ve konuşma becerisi hariç tüm beceriler için yüz yüze sınavlar tercih edilmiştir. Miles ve Huberman (2021) katılımcılara çalışmanın bulguları ile ilgili dönüt vermenin nitel araştırmanın istenen ama her zaman uygulanmayan bir pratiği olduğunun üstünde

durmuştur. Ek olarak, araştırmanın geçerliğini sağlamak için görüşme formu ve yansıtma formu bulgularının sunumunda doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarla veriler yorum katmadan ve verinin doğasına mümkün olduğu şekilde sadık kalınarak aktarılmıştır. Bunun yanı sıra, görüşmelerde katılımcılara bunu mu demek istediniz gibi geri dönüşlerle katılımcı teyidi alınmıştır. Bu önlemler, zengin ve yoğun betimleme oluşturmuş ve araştırmanın geçerliğine katkı sağlamıştır.

Güvenirlilik

Miles ve Huberman'a (2021) göre güvenirlilik çalışma sürecinin tutarlı olmasıdır. Araştırmanın güvenirliliğini artırmak için veriler üç farklı veri toplama aracılığıyla toplanmış, böylece üçgenleme/çeşitleme yapılmıştır. Creswell (2020), nitel araştırmacıların farklı veri kaynaklarından bir kodu veya temayı belgelendirmek için kanıt sunduklarında bilgiyi üçgenlemekte ve bulgularına geçerlilik kazandırmakta olduğunu dile getirmiştir. Miles ve Huberman'a (2021) göre bulgular birçok kaynaktan desteklendiğinde daha güvenilir olmaktadır ve aynı şeyi ölçen birden fazla araçla doğrulanan bulguların geçerliği artmaktadır. Araştırmanın güvenirliliğine katkı sağlaması amacıyla 3 farklı kodlayıcı görüşme formu ve yansıtma formunun ilk 5 sayfasını ayrı ayrı kodlamıştır; ortaya çıkan çalışmalar için Miles ve Huberman'ın (2021) önerdiği

$$\text{güvenirlilik} = \frac{\text{görüş birliği sayısı}}{\text{toplam görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı sayısı}}$$

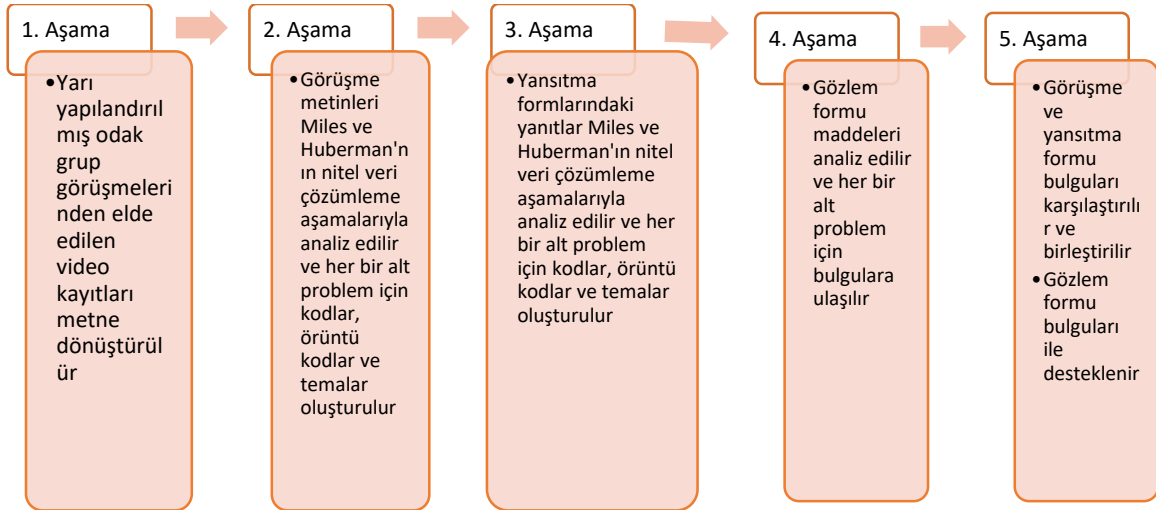
formülü uygulanmıştır. Miles ve Huberman'a (2021) göre kodlayıcılar arası görüş birliği için %80 gibi bir güvenirlilik aranmalıdır. Araştırmada kodlayıcılar arası görüş birliği görüşme formu için %83 yansıtma formu için % 81 olarak belirlenmiştir. Ek olarak, güvenirlilik kapsamında alınan önlemlerden biri olarak gözlem formu için tek bir gözlemci yerine araştırmacı dışındaki iki gözlemcinin aynı gözlem aracıyla iki ayrı sınıftan veri toplaması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri toplama araçları olan odak grupla yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem ve yansıtma formu uygulaması sonucunda elde edilen veriler öncelikle ayrı olarak ele alınmış ve Miles ve Huberman nitel veri analiz aşamaları uygulanarak analiz edilmiştir, daha sonra ulaşılan bulgular birbirleriyle karşılaştırılmış ve birleştirilmiştir. Araştırmada beş aşamada yürütülen veri analiz süreci Şekil 4'de görselleştirilmiştir.

Şekil 4

Araştırmanın Veri Analiz Süreci

Şekil 4 incelediğinde araştırmanın veri analiz sürecinin birbirini takip eden beş aşamadan oluştuğu görülmektedir. Veri analiz sürecinin aşamaları aşağıda açıklanmıştır;

Birinci aşamada katılımcı öğrenciler ve öğretim görevlileri ile yapılan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmelerinden elde edilen video kayıtları daha yüksek doğrulukla deşifre etmek amacıyla her hangi bir yazılım kullanmadan manuel olarak sorumlu araştırmacı tarafından metne dönüştürülmüştür. Bu süreç zaman ve emek anlamında daha zorlayıcı olmasına rağmen, görüşmelerin metne dönüştürülmesinin sorumlu araştırmacı tarafından manuel yapılmasının tercih edilmesi kayıтта aynı anda konuşan birden fazla katılımcının olduğu göz önünde bulundurulduğunda daha doğru sonuç vermiş ve aynı zamanda bilgi güvenliği anlamında da avantaj sağlamıştır. Ek olarak,

araştırmacının görüşme kayıtlarını manuel olarak metne kendi dönüştürmesinin veri analizinin ikinci aşamasında örüntü kodların belirlenmesi noktasında da katkı sağladığı söylenebilir.

İkinci aşamada metne dönüştürülen görüşmeler detaylı, dikkatli ve sistematik bir şekilde analiz edilmiş ve her bir alt problem kapsamında kodlar, örüntü kodları ve temalar oluşturulmuştur. Creswell'e (2020) göre kodlamanın temel basamakları (verileri anlamlı bölümlere indirgeme ve isim verme), kodları geniş kategoriler veya temalar altında birleştirme ve veri grafiklerinde, tablolarda ve çizelgelerde karşılaştırmalar yapma ve sunma üzerinedir. Miles ve Huberman (2021), kodlamayı, metne dönüştürülen verinin anlamlı parçalara ayrılması ve bunu yaparken de bu parçalar arasında anlam bütünlüğünün korunması şeklinde ifade etmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre kodlama sürecinde verilerin araştırmanın temelinde yer alan kuramlara ve kavramlara göre seçilmesi ve anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi söz konusudur. Miles ve Huberman' a göre kodlama üç farklı şekilde yapılabilir; 1-daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, 2-verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama, 3-araştırma probleminin genel çerçevesine göre yapılan kodlama (2021). Bu çalışmada kodlar daha önceden belirlenmemiştir; veriye özgü kodları daha iyi belirlemek adına verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama tercih edilmiştir. Kodlar sorumlu araştırmacının görüşme metinlerini belli aralıklarla birçok kez okuması ve incelemesi sonucu büyük ölçüde tekrar eden kavramlar veya kavramsal yapıların belirlenmesi ile oluşturulmuştur. Creswell (2020) araştırma yaklaşımlarında analizleri ele alırken durum çalışması deseninde kodlama süreci için örüntüler kurmanın ve kategoriler arasında benzerlik aramanın, böylece veri analizini durum temaları ve çapraz durum temaları üstünde yapmanın belirleyici özellik olduğunu vurgulamıştır. Bu özellikler Miles ve Huberman analiz aşamalarıyla da uyumludur. Bu noktada, araştırmacı görüşme metinlerini defalarca okumuş, kenarlarına notlar almış ve ön kodları oluşturmuştur. Bu süreçte sıkça tekrar eden kavramlar kadar daha az tekrar eden kavramların da üstünde durulmuş ve anlamlı bulguları işaret edebileceği düşünülüp yer

verilmiştir. Veri analiz süreci boyunca kodlar defalarca gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir. Kodlama sürecinin ardından ilgili kodların işaret ettiği ve bu kodları daha genel düzeyde açıklayabilen kategoriler örüntü kodları olarak belirlenmiştir. Son aşamada örüntü kodların işaret ettiği daha üst kavramlar belirlenmiş ve temalar elde edilmiştir.

Üçüncü aşamada diğer bir veri toplama aracı olan yansıtma formlarındaki katılımcı öğrenciler ve öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik görüş, yaşantı ve anılarını paylaştıkları yanıtları analiz edilmiş ve formdaki her bir madde araştırmanın alt problemleri kapsamında değerlendirilip birtakım kodlar, örüntü kodlar ve temalara ulaşılmıştır. Kodlardan temalar oluşturma süreci diğer veri toplama aracı olan görüşmedeki gibi yürütülmüştür.

Dördüncü aşamada sorumlu araştırmacı dışında iki gözlemci öğretim görevlisinin iki ayrı sınıfta hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin davranış ve durumlarını gözlemlediği gözlem formu maddeleri analiz edilmiş ve birtakım bulgulara ulaşılmıştır.

Beşinci aşamada ilk olarak veri toplama araçlarından görüşme ve yansıtma formu bulguları karşılaştırılmış ve birbirini destekleyen ve tamamlayan nitelikteki bulgularla anlamlı bir bütün elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra üçüncü veri kaynağı olan gözlem formu ile katılımcı öğrenciler ve öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinirken gözlemlenen davranışlarına yönelik ulaşılan bulgular diğer iki veri kaynağından ulaşılan İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik görüşleri yansıtan bulgularla karşılaştırılmış. Böylece ilk iki veri kaynağından ulaşılan bulgular gözlem bulgularıyla desteklenmiştir. Tablo 8'de araştırmanın alt problemlerine göre uygulanan analizler sunulmuştur.

Tablo 8

Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Uygulanan Analizler

Alt problem no	Veri analiz türü	Veri toplama Araçları
----------------	------------------	-----------------------

1	Nitel- Miles & Huberman Modeli	1) Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2) Yansıtma formu 3) Gözlem
2	Nitel- Miles & Huberman Modeli	1) Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2) Yansıtma formu 3) Gözlem
3	Nitel- Miles & Huberman Modeli	1) Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2) Yansıtma formu 3) Gözlem
4	Nitel- Miles & Huberman Modeli	1) Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2) Yansıtma formu 3) Gözlem
5	Nitel- Miles & Huberman Modeli	1) Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2) Yansıtma formu 3) Gözlem

Veri Çözümleme Aşamaları

Araştırmanın görüşme metinleri ve yansıtma formları Miles ve Huberman (2021) nitel veri çözümleme aşamaları kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada uygulanan aşamalar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Araştırmada Miles ve Huberman Nitel Veri Çözümleme Aşamalarının Uygulanışı

Miles ve Huberman Nitel Veri Çözümleme Aşamaları	Araştırmada Uygulanışı
1) Temas özet kağıdı	Veri toplama araçlarının uygulanışıyla ilgili ana noktalar; karşılaşılan zorluklar, ilginç olaylar ana hatlarıyla özetlenmiştir.
2) Kodlar ve kodlama	Katılımcı öğrenciler ve öğretim görevlileri için kodlar belirlenmiştir. Görüşme metinleri ve yansıtma formlarında öğrenci ve öğretim görevlilerinin yanıtlarında büyük ölçüde tekrarlanan kavramlardan kodlar elde edilmiştir.
3) Örüntü kodlama	Kodların işaret ettiği ve kodları daha genel düzeyde açıklayabilen kavramlar daha sonra temalara dönüştürülmek üzere örüntü kodları olarak belirlenmiştir.
4) Kısa notlar alma	Görüşme metinleri ve yansıtma formları üstüne ve kenarına kısa cümleler ve ifadeler not alınmıştır.
5) Durum analizi toplantısı	Güncel durumu özetlemek ve değerlendirmek için görüşmeler yapılmıştır.
6) Durum ara özeti	Durum ara özetinde bulgulara ulaşılmış ve sonraki adımlara yönelik kapsamlı değerlendirmeler elde edilmiştir.
7) Kısa durum senaryoları	-
8) Önceden yapılandırılmış durum	-

Miles ve Huberman (2021)

Tablo 9’da belirtilen analiz aşamaları bu araştırma için şu şekilde uygulanmıştır; İlk aşama olan temas özet kağıdının oluşturulması ana hatların genel özetini oluşturmaktır. Bu aşamada araştırmacı görüşmelerin ve yansıtma formu uygulamasının yürütülmesiyle ilgili ana noktaları; karşılaşılan zorlukları, ilginç olayları ana hatlarıyla özetler. Bu aşama süreçle ilgili temel sorulara ve sorunlara odaklanmayı kolaylaştırmıştır. İkinci aşama olan kodlar ve kodlamanın yapılması aşamasında araştırmaya katılan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlileri için kodlar belirlenmiştir; öğretim görevlisi ‘ÖG’, öğrenci ‘Ö’ kodlarıyla belirtilmiştir. Kodlama aşamasında transkripsiyonu araştırmacı tarafından manuel yapılarak metne dönüştürülen görüşme dokümanları ve yansıtma formlarında öğrenci ve öğretim görevlilerinin yanıtlarındaki büyük ölçüde tekrarlanan kavramlardan birtakım kodlar elde edilmiştir. Üçüncü aşama örüntü kodlama aşamasıdır. Miles ve Huberman’a (2021) göre örüntü kodlar açıklayıcı ya da yoruma dayalı olan ortaya çıkan bir temayı, yapılanmayı ve ya açıklamayı belirleyen kodlardır. Örüntü kodlama araştırmacıyı analiz sürecine sokar ve araştırmacının bilişsel bir haritayı veya ortaya çıkan daha bütünleşik bir şemayı oluşturmasına yardımcı olur. Bu aşamada kodların işaret ettiği ve kodları daha genel düzeyde açıklayabilen kavramlar örüntü kodları olarak belirlenmiştir. Bir sonraki aşama kısa notların alınmasıdır; bu araştırmada görüşme metinleri ve yansıtma formları üstüne ve kenarına alınmış kelimeler, kısa cümleler ve ifadeler bulgulara ulaşılmasında önemli katkılar sağlamıştır. Sonraki aşama olan durum analizi toplantısında araştırmacı ve danışmanı durum analizi için görüşmeler yapmış ve çalışmanın güncel durumunu özetlemişlerdir. Altıncı aşama durum ara özetidir. Bu aşamada araştırmacı ve danışmanı birtakım bulgulara ulaşmış ve sonraki adımlara yönelik kapsamlı değerlendirmeler yapmışlardır. Miles ve Huberman (2021) durum ara özetinin, bulgular üzerine bir değerlendirme, bulguları destekleyen verilerin niteliğini inceleme ve ileriki aşamalar için gündem oluşturmayı içerdiğini ifade ederek önemini dile getirmiştir. Sonraki iki aşama kısa durum senaryoları ve

önceden yapılandırılmış durumdur. Bu çalışmada bu aşamalar için toplanan verinin boyutu ve gerekli süre düşünüldüğünde uygulanmama kararı alınmıştır. Miles ve Huberman'a (2021) göre araştırmacı tarafından oluşturulan kısa durum senaryosu için gereken süre, taranan veri tabanının boyutuna ve kısa durum senaryosu odağına göre önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Araştırmada veri çözümleme aşamasının son adımı ardışık analiz aşamasıdır. Miles ve Huberman tek bir ara analizin nadiren yeterli olduğunu vurgulamaktadır. Bu aşamada çalışma için belli aralıklarla ard arda yapılan analizlerle daha ayrıntılı ve daha nitelikli veriler elde edilmiştir.

Miles ve Huberman (2021) analiz aşamalarını üçe ayırmıştır; 1) verileri özetmeye yönelik olanlar (temas özetleri, durum analiz toplantısı ve durum ara özetleri) 2) kodlamaya yönelik olanlar (kodlar, kodlama ve örüntü kodlama) 3) veriler hakkında düşünmeye yönelik olanlar (kısa notlar, kısa senaryolar, önceden yapılandırılmış durumlar). Bu çalışmada uygulanan aşamalar, verileri kodlamaya, özetlemeye ve verilerin üstünde düşünmeye yardımcı olmuştur. Böylece, verilerin çözümlenmesinde büyük katkı sağlamıştır.

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar her bir alt problem özelinde sunulmuş ve tartışılmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın birinci alt problemi 'İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?' çerçevesinde yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda ulaşılan İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö12	Dış etkenler Odaklanmak Dış Ortam Bağımsız	Dış etkenlerin olmaması Odaklanmak Dış ortamdan bağımsız olmak	Odaklanma Kolaylığı	Ö18,Ö7	Çevresel etkenler Dikkat Rahat	Çevresel etkenlerin azlığı Dikkat dağılması	Odaklanma Kolaylığı
Ö13	Ekran Sözlük Ezber Kelime	Ekran üzerinde olması Aynı anda sözlüğe bakabilmek Sözlük Hızlı ezber Kelime öğrenme	Kelime Öğrenme Kolaylığı	Ö14	Kelime Sözlük Anlam Fayda	Kelime öğrenme	Kelime Öğrenme Kolaylığı

	Ö13	Kolay Rahat Bilgisayar	Bilgisayar üzerinden okuma kolaylığı ve rahatlığı	Ekrandan Okuma Kolaylığı
	Ö2,Ö4, Ö14,Ö7	Kaynak Ulaşma Farklı kaynak Ek materyal Pratik	Farklı kaynaklara ve ek materyallere ulaşma Pratik Yapma imkanı	Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı

Tablo 10'da görüleceği üzere İngilizce okuma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu bulguları üçü ortak olmak üzere beş farklı temada toplanmaktadır. İki veri kaynağı için oluşturulan temalar büyük ölçüde paralellik göstermiştir. Ulaşılan temalar; Odaklanma Kolaylığı, Kelime Öğrenme Kolaylığı, Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı, Ekrandan Okuma Kolaylığıdır.

Öğretim görevlilerinin İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11

İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG1	Konsantre Sessiz ortam Dikkat Rahat	Sessiz ortam sağlamak Rahat Odaklanma	Odaklanma Kolaylığı	ÖG4,ÖG1, ÖG3	Sessiz ortam, Odaklanma, Dikkat	Sessiz ortam sağlamak Rahat Odaklanma	Odaklanma Kolaylığı
ÖG8,ÖG2, ÖG4	Kelime, Definition- tanım Synonym- eşanlamlı kelimeler Telaffuz- sesletim Sözlük	Sözlük Kullanma Kelime öğrenme	Kelime Öğrenme Kolaylığı	ÖG5,ÖG2, ÖG4, ÖG6	Sözlük kullanımı, Bilinmeyen kelime, Elektronik sözlük, Pratik	Sözlük Kullanımı ve Kelime Öğrenme Kolaylığı	Kelime Öğrenme Kolaylığı

ÖG8	e-kitap Uluslararası dil sınavları Online gazete	Çevrimiçi Okuma Becerisi	Dijital Ortamda Okuma Alışkanlığı Kazandırma sı	ÖG5,ÖG10	Dijital ortamda okuma, TOEFL gibi sınavlar	Çevrimiçi Okuma Becerisi	Dijital Ortamda Okuma Alışkanlığı Kazandırma sı
ÖG4,ÖG3, ÖG2,ÖG10	Hızlı Pratik Bilgi edinmek Hızlı erişmek Kolay Prereading aktivitesi- okuma öncesi etkinlik	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Bağlamı Genişletme Kolaylığı	Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı	ÖG4,ÖG10, ÖG6,ÖG8, ÖG13,ÖG9	Ön bilgi Kolay Yan bilgi Yan okumalar Hızlı, çeşitli Hızlı erişim, Metinle ilgili araştırma Paylaşım a Farklı Kaynak Görsel, işitsel kaynak	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Bağlamı Genişletme Kolaylığı	Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı
ÖG2	Görsel işaretleyiciler Kalıcı	Kalıcı Öğrenme	Kalıcı Öğrenmeye Katkısı				
ÖG1,ÖG4	Grup	Grup çalışması	İşbirlikli Öğrenmeye Katkısı				

Tablo 11’de görüleceği üzere İngilizce okuma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları dördü ortak olmak üzere altı farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki veri toplama aracında ulaşılan temalar büyük ölçüde paralellik göstermiştir ve iki veri kaynağına ait bulguların birbirini desteklediği söylenebilir. Ulaşılan temalar; Odaklanma Kolaylığı, Kelime Öğrenme Kolaylığı, Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı, Dijital Ortamda Okuma Alışkanlığı Kazandırması, Kalıcı Öğrenmeye Katkısı ve İşbirlikli Öğrenmeye Katkısıdır.

İngilizce Okuma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumlu Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde yorumlanmış ve tartışılmıştır.

1. Odaklanma Kolaylığı. Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin yapılan görüşmelerde ve uygulanan yansıtma formunda okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olumlu görüş bildirdikleri temalardan biri çevrimiçi öğretim esnasında dış etkenlerin az olmasından kaynaklı odaklanma kolaylığıdır. Katılımcı Ö5 İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin '*...dış ortamdan biraz bağımsız oluyoruz yani normal şartlar altında biz kitapta mesela yanımda bir insan ses çıkardığı zaman ben rahatsız olabiliyorum ama işte buradayken olmuyorum.*' şeklindeki ifadesinin dış etkenlerin azlığına ve odaklanma kolaylığına işaret ettiği söylenebilir. Benzer bir şekilde, katılımcı öğretim görevlileri de İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak dış etkenlerin azlığından kaynaklı odaklanma kolaylığının üstünde durmuşlardır. Katılımcı ÖG1 görüşmede '*...kendileri zaten seslerini kısıbıldıkları için bence birazcık daha rahat odaklanmalarını sağlayacak bir ortam oluşmuş oldu.*' ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. ÖG4 yansıtma formunda '*...öğrencilerimiz daha sessiz bir ortamda çalışma ve okuma yapabilme imkânı buldular.*' yorumuyla benzer bir görüş dile getirmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin, dış etkenlerin azlığı sebebiyle odaklanma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

2. Kelime Öğrenme Kolaylığı. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin yapılan görüşmelerde ve uygulanan yansıtma formunda okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olumlu görüş bildirdikleri diğer bir tema, kelime öğreniminin kolaylığıdır. Katılımcılar görüşlerinde çevrimiçi öğretim uygulamasının güçlü bir yanı olarak ekrana yansıtılan metinlerde okuma çalışmaları yapıldığı esnada hedef kelimeler için sözlük kullanımına pratik bir şekilde izin vermesinin ve bu sebeple okuma becerisini çevrimiçi edinmenin kelime öğrenimini kolaylaştırmakta olduğunun üstünde durmuşlardır. Bu noktada katılımcı Ö13 görüşmede '*...pozitif bir şey olarak; ekran üzerinde olması, mesela aynı anda sözlüğe bakabiliyor olmamız bir artı bence. Hele ki çift monitör vesaire kullanıyorsanız, bir tarafta reading bir tarafta sözlük olması iyi*' şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı katılımcının '*...şöyle bir artısı var sürekli sözlüğe bakmanın; sürekli aslında beynimize o sinyali yolluyoruz. Hani o kelimeye sürekli bakıyoruz belki bir kez daha karşılaşıyoruz... Ben öyle*

daha hızlı ezberleyebiliyorum.' şeklindeki yorumu İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmenin sözlük kullanımı ve kelime öğrenimini kolaylaştırdığı görüşü yönündedir. Benzer bir şekilde, katılımcı öğretim görevlileri de İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak sözlük kullanımı ve kelime öğrenme kolaylığını olumlu bir yön olarak dile getirmişlerdir. Katılımcı ÖG8 görüşmede *'Kelime çalışmaları yine readingde keyifli oldu mesela bazı websitelerinde işte yakınlaştırdığımızda kelimenin üzerine tıkladığınızda onun definitionını veriyor ya da synonymini veriyor, aynı şekilde yine tıklattığınızda yine telaffuz duyuyor'* yorumuyla sözlük kullanımının kolaylığı üstünde durmuştur. ÖG2 görüşmede *'İngilizce-İngilizce sözlükleri açarak oradan arkadaşlar bakın neymiş örneklere bakın örnekleri görün gibi sözlük kullanımı anlamında iyi bir kazanım.'* şeklinde yorum yapmıştır. ÖG6 yansıtma formunda *'Özellikle metin üzerinde yapılan kelime analizleri, kolay ve hızlı bir şekilde elektronik sözlüklere ulaşabilme açısından çevrimiçi eğitim oldukça güzel imkânlar sağladı.'* diyerek görüşünü bildirmiştir. Okuduğunu anlamının temelinde kelimelerin anlamlarını bilmek, daha sonra da cümleye anlam vermek yatmaktadır (Arıcı, 2009). Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin ediniminde öğrenenler metnin genelini anlamlandırmadan önce sözcükleri ve tümceleri anlamlandırırılar. Okuma esnasında kelimeleri tanıma ve sonrasında da bu kelimeleri öğrenerek kelime haznesini geliştirme oldukça önemlidir. Bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin sözlük kullanımını kolaylaştırması sebebiyle kelime öğrenme kolaylığı sağladığı söylenebilir.

3. Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı. Yabancı dil öğretiminde diğer alanlarda olduğu gibi öğrenciler ve öğretmenler bilgiye ulaşmak için çeşitli kaynaklar kullanırlar. Çevrimiçi İngilizce okuma derslerinde dersin temel öğretim materyali olan ders kitaplarının çevrimiçi ya da dijital uygulamalarının yanı sıra bilgiye erişmek için çevrimiçi sözlükler ve internet/web siteleri sıklıkla tercih edilir. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin yapılan görüşmelerde ve uygulanan yansıtma formunda okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olumlu görüş bildirdikleri diğer bir ortak tema, ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığıdır. Bu bağlamda katılımcı öğrenciler çevrimiçi öğretim sürecinde

okuma becerisini edinirken deneyimledikleri güçlü bir yönü daha fazla kaynağa, kolay bir şekilde ulaşabilmeleri olarak ifade etmişlerdir. Katılımcı Ö14 yansıtma formunda *'farklı kaynaklardan birçok farklı konuda makale, yazı ya da hikaye okuyabiliyorum ayrıca bu durum benim farklı bakış açıları kazanmama İngiliz kültürünü anlamama ve daha yaratıcı düşünmeme olanak sağlıyor.'* diyerek olumlu görüşünü bildirmiştir. Benzer bir şekilde katılımcı öğretim görevlileri de okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi esnasında okuma öncesi ve sonrası etkinliklerinde metinle ilgili araştırmalar ve yan okumalar yapmanın, farklı görsel ve işitsel kaynaklara hızlı ulaşmanın güçlü bir yön olduğunun üstünde durmuşlardır. ÖG2 görüşmede *'...yan bir bilgi edinmek ya da o konunun farklı bir uzantısını görmek için internette hemen konuyla ilgili özgün sitelere yönlendirip öğrencileri kısa okumalar yaptırdım; şey vardı mesela Pathways 3 yaptırınlar hatırlar National Geographic dağcısının çıktığı Himalaya, pardon k2 tırmanışı, bunun mesela özgün bloğunu açtım'* ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Katılımcı Ö10 görüşmede *'...hiç öğrencilerin bilmediği bir ülkedeki bir bina var ve bunla ilgili bir reading var diyelim, bunu hemen googledan aratıp onu yansıtıp dediğim gibi sınıfta da yapılabilir ama onlineda bu çok daha kolay ve ulaşılabilir oluyor, hemen googledan aratıp, yansıtıp orada bir fotoğraf gösterip bunun üstüne speaking yapılabilir yani prereading aktivitesinde activating the schemata şeklinde düşünürsek aslında o kısım için çok büyük avantajlar yaratıyor.'* diyerek çevrimiçi öğretim aracılığıyla yürütülen okuma derslerinin bilgiye ulaşma ve bağlamı genişletme kolaylığı sağladığını vurgulamıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

4. Dijital Ortamda Okuma Alışkanlığı Kazandırması. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olumlu görüş bildirdiği bir tema dijital ortamda okuma alışkanlığı kazandırmasıdır. Öğretim görevlileri, İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmenin günümüz becerilerinden çevrimiçi okuma becerisine olumlu katkı sağladığı ve böylece dijital ortamda okuma alışkanlığı kazandırdığı görüşünün üstünde durmuşlardır. Katılımcı ÖG8 görüşmede *'Çevrimiçi okuma yapma artık günümüzde bir hayatta kalma becerisi haline gelmiş vaziyette, buna hazırlaması açısından öğrencileri*

bence çok faydalı oldu çünkü günümüzde baktığımızda hem iş yaşamında hem kendi öğrencilik hayatlarında bu çocuklar e-posta okuyacaklar, sosyal medya kullanıyorlar, gazeteyi online okuma deneyimini mesela ben öğretebildim, aşılabilirim.’ Aynı zamanda uluslararası dil sınavları IELTS, TOEFL gibi online sınavlar, e bunlar online yapılıyor senelerdir; hem de iyi bir şekilde böyle bir avantaj da sağladı.’ şeklinde görüşünü belirtmiştir. ÖG5 yansıtma formunda ‘TOEFL IBT gibi uluslararası sınavlar bilgisayar üzerinden online sistemler vasıtası ile yapıldığı için öğrencilerimin dijital ortamlarda okuma yapmasına imkan ve pratik sağladı.’ ifadesiyle okuma becerisinin çevrimiçi öğretim aracılığıyla ediniminin günümüz becerilerinden çevrimiçi okumaya katkı sağladığına dikkat çekmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin dijital ortamda okuma alışkanlığı kazandırdığı söylenebilir.

5. Kalıcı Öğrenmeye Katkısı. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisi İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi ediniminin kalıcı öğrenmeye katkısı üstünde durmuştur. Bu bağlamda bu temanın yaygın bir görüşü yansıtmadığı sonucuna varılabilir fakat bireysel farklılıklarının da önemli olduğu düşünüldüğünde kayda değer bir bulgu olarak paylaşılmasında fayda görülmüştür. Katılımcı ÖG2 görüşmede görüşünü ‘...herkesin paylaştığı ekranda görsel işaretleyicileri kullanmak çok faydalı oldu; işte alan işaretleme, renklendirme gibi şeyler, yüz yüze olmuyor bu...kitabı göstermenin alternatifi olarak ekranda yerleri, ilgili cümleleri göstermek bence daha akılda kalıcı oldu.’ şeklinde dile getirmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı söylenebilir.

6. İşbirlikli Öğrenmeye Katkısı. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin sınıf ortamında küçük karma gruplar oluşturarak ortak bir amaç doğrultusunda, akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları bir öğrenme yaklaşımıdır (Açıkgöz, 2006). Katılımcı öğretim görevlilerinin okuma becerisini çevrimiçi edinimiyle ilgili olumlu görüş bildirdikleri bir diğer tema işbirlikli öğrenmeye katkısıdır. ÖG1 görüşmede ‘...en etkili olduğu kısmın kesinlikle grup çalışmaları olduğunu düşünüyorum.’ şeklinde kendini ifade etmiştir. ÖG4 ise görüşmede ‘...breakout roomların oluşturuluyor olması zoom üzerinden çocukların

birlikte yani kendi aralarında discussion yapabilmelerine çoğu zaman onlara sorular hazırlattık kendileri reading parçasıyla ilgili sorular oluşturdular, kendi aralarında cevapladılar bazen o grup başka gruplarla tartışıp bu soruları cevaplandırdı.’ şeklindeki yorumuyla görüşünü ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin işbirlikli öğrenmeye katkı sağladığı söylenebilir.

7. Ekrandan Okuma Kolaylığı. Ekran okuma bilgisayar, TV, cep telefonu ve tablet bilgisayar ekranından okumaya denir. Ekran okuma bireyin ekranda sunulan bilgilerden yeni anlamlar oluşturduğu ve zihinde yapılandığı aktif bir süreçtir (Güneş, 2016). Sadece bir katılımcı öğrenci olumlu yön olarak ekran okuma kolaylığına değinmiştir. Bu bağlamda bu temanın yaygın bir görüşü yansıtmadığı sonucuna varılabilir fakat öğrencilerin bireysel farklılıklarının da önemli olduğu düşünüldüğünde kayda değer bir bulgu olarak paylaşılmasında fayda görülmüştür. Katılımcı öğrencilerden Ö13 yansıtma formunda görüşünü *‘...bilgisayar üzerinde bir metne bakmak benim açımdan hep daha kolay olmuştur. Yüz yüze eğitim sırasında sürekli boynumu eğip okumak benim için yorucu ve sıkıcı, bilgisayar üzerinde okuduğumda düz olarak baktığım için daha rahat hissediyorum kendimi.’* şeklinde ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma beceri için çevrimiçi öğretimin ekrandan okuma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen Hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar ve örüntü kodlar ve temalar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö18,Ö12, Ö8	Metnin yanında soruları görememek	Uygulamadan kaynaklı zorluklar	Ekrandan Okuma Zorluğu	Ö8	Kağıttan okuma Kelime ve cümleleri	Uygulamadan kaynaklı zorluklar	Ekrandan Okuma Zorluğu

	Altını çizememek Kitap, kalem silgi, kağıt Alıştığımız sistemin dışında Kağıt üzerinde okuma yapamamak Zorluk Bulmak zor	Öğrenme alışkanlıklarının dışında olması Kağıt üzerinde okuma yapamamanın zorluğu		n altını çizememe	Öğrenme alışkanlıklarının dışında olması Kağıt üzerinde okuma yapamamanın zorluğu
Ö18,Ö3	Saatler boyunca Ekrana bakmak Zorlaştırmak Ekran Uzun süre bakmak, Göz yorgunluğu, Bilgisayar başında oturma	Uzun süre ekrana bakmanın zorluğu ve etkileri	Uzun Süre Ekran Bakmanın Olumsuz Etkileri		
Ö15	Kelimeleri çeviriden bakmak, ezberlememek Kolaya alışmak	Kelime Öğrenme	Kelime Öğrenmenin Zorluğu		
Ö3	Ders çalışma süresi Mola ihtiyacı	Ders dinleme süresinin kısalması Daha sık mola verme ihtiyacı	Ders Sürelerinin Uzunluğu		

Tablo 12’de görüleceği üzere İngilizce okuma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu bulguları biri ortak olmak üzere dört farklı temada toplanmaktadır. Bu noktada dijital ortamda okumanın zorluğu iki veri kaynağında da ortak olan güçlü tema olarak öne çıkmıştır. Diğer bir yandan bu sonuç, iki farklı veri kaynağının tercih edilmesinin bulguların çeşitliliğine olan katkısını göstermektedir. Ulaşılan temalar; Ekrandan Okumanın Zorluğu, Uzun Süre Ekran Bakmanın Olumsuz Etkileri, Kelime Öğrenmenin Zorluğu, Ders Sürelerinin Uzunluğudur.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce okuma becerisini

çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13

İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG3,ÖG1, ÖG5,ÖG8, ÖG2,ÖG9, ÖG10,ÖG11	Kontrol etmek zor Kontrol edememek, görememek Kontrolü zor	Öğrencinin Kontrol Edilmesini Zorluğu	Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğu	ÖG7,ÖG11, ÖG1	Gözlemlememek Bireysel olarak ilgilenememek Kontrol	Öğrencinin Kontrol Edilmesinin Zorluğu	Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğu
ÖG10, ÖG14	Öğrenci Motivasyon Problem	Motivasyon Eksikliği	Öğrencileri Motive Etmenin Zorluğu	ÖG14	Motivasyon Çaba	Motivasyon Eksikliği	Öğrencileri Motive Etmenin Zorluğu
ÖG5,ÖG7, ÖG2	Odaklanmak zor Konsantrasyon Altını çizememe, Sayfalar arası geçiş Sayfayı kaydırmak	Uygulama dan kaynaklı zorluklar	Ekrandan Okuma Zorluğu				
ÖG7,ÖG2, ÖG10	Öğretmen odaklı Öğretmen aktif Öğrenen (Inactive) Pasif	Öğretmenin Aktif Olması	Öğretmen Odaklı Olması				
ÖG8	İşbirlikli Grup Bireysel	İşbirlikli Öğrenme	İşbirlikli Öğrenmeye Olumsuz Etkisi				
ÖG11,ÖG9 ÖG7	Zaman	Zaman kaybı	Okuma Etkinliklerinin Zaman Alması	ÖG1	Metinlerin uzunluğu Süre Zaman	Metinlerin uzunluğu ve zaman alması	Okuma Etkinliklerinin Zaman Alması
				ÖG2	Öğrenciler Etkileşim İletişim	Öğrenciler arası etkileşim	Öğrenci-Öğrenci Etkileşiminin Zayıf Olması

Tablo 13’de görüleceği üzere İngilizce okuma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu bulguları üçü ortak olmak üzere yedi farklı temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğu, Öğrencileri Motive Etmenin Zorluğu,

Ekrandan Okuma Zorluğu, Öğretmen Odaklı Olması, Öğrenci-Öğrenci Etkileşiminin Zayıf Olması, İşbirlikli Öğrenmeye Olumsuz Etkisi, Okuma Etkinliklerinin Zaman Almasıdır.

İngilizce Okuma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumsuz Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde yorumlanmış ve tartışılmıştır.

1. Ekrandan Okuma Zorluğu. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin yapılan görüşmelerde ve uygulanan yansıtma formunda İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olumsuz görüş bildirdikleri tek ortak tema ekrandan okuma zorluğudur. Katılımcılar görüşlerinde ekrandan okumanın diğer bir ifadeyle dijital ortamda okumanın çoğunlukla uygulamanın ara yüzünden kaynaklı birtakım zorluklar yarattığının üstünde durmuşlardır. Katılımcı öğrenciler görüşlerinde normalde basılı kitaplar ve materyaller ile çalıştıkları için okuma metinlerini ellerindeki çalışma kaynağının üstünde okumaya alışkın olduklarını dile getirmişlerdir. Çevrimiçi öğretim sürecinde ise okuma becerisinin öğretime yönelik derslerde, okudukları metinlerde sorularda eleme yapma, cümlelerin altını çizme, metinle ilgili önemli kelimeleri belirlemenin dijital ortamda ve ekran okumada daha zor olduğu görüşünde fikir belirtmişlerdir. Soruların metinle aynı sayfada olmaması ve okudukları metnin yanında soruları da görememek bu zorluklardan biridir. Benzer bir şekilde öğretim görevlileri de uygulamanın arayüzünden kaynaklı sıkıntılara işaret etmiş ve dijital ortamda okumanın zorluğunun üstünde durmuşlardır. Ö2 görüşmede *'en büyük zorluk, kağıt üzerinde okuma yapamamız. Bence bu çok büyük bir zorluk çünkü ekran üzerinde mesela normal bir okuma parçasını okurken ekrana baktığımız zaman işimize yarar bazı şeyleri işaretleyip altını çizememek ve sürekli ekran kaydırmak ve bir de gözümüzün önünde olmaması çok büyük bir zorluk.'* diyerek dijital ortamda okumayı sınırlı bir yön olarak vurgulamıştır. Bir diğer katılımcı Ö18 görüşmede *'...şimdi bir gördüğümüz şeyde altını çizerek okumak var bir de online eğitimde oradan gördüğümüz, ilk*

önce okuyoruz sonra soruları cevaplıyoruz mesela, en kısa örneği bu ama yüz yüze eğitimde olsaydık eğer okuduğumuz metnin yanında soruları da görebilirdik, bence bu dezavantaj oluyor bizim için' şeklinde ifade etmiştir. Ö8 görüşmede 'altını çizdiğimiz zaman tekrardan soruya döndüğümüzde ben tekrar orayı bulmakta zorluk çekiyorum. Aynı zamanda readinglerimiz uzun, o yüzden ben geri bakana kadar hem süreye bakıyorum hem nerde olduğuna bakıyorum kelimenin, cümlelerin hem soruya bakıyorum. Yani o anda çok büyük bir stres oluyor bana göre, altını çizerek ben normalde reading çözen bir insanım.' şeklinde görüş bildirerek basılı metin yerine ekrandan okuma yapmanın zorluklarına değinmiştir. Benzer bir şekilde katılımcı öğretim görevlileri de okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi esnasında ekrandan okumanın olumsuzluklarını vurgulamışlardır. ÖG7 görüşmede görüşünü 'alışkın olduğumuz bir tarz var, bu tarzda da genellikle böyle metinde cümlelerin altını çizme, main ideaları bu şekilde yakalama gibi taktikler veriyoruz öğrencilere, şimdi öğrencilerin bunu ekran başında yapamaması dezavantaj' diyerek ifade etmiştir. ÖG5 görüşmede '...sayfalar arası gel git yapmak çünkü uzun bir reading yaparken ekrana odaklanmak o referans verilen bilgiyi bulmaya çalışmak falan gibi aslında bir taraftan da öğrencilerin konsantrasyonunu bozan bir şeyler de oldu yüz yüze oranla' ifadesiyle ekrandan okumanın işaret ettiği sıkıntılara değinmiştir. Alan yazında bu sonucu destekleyen görüşler bulunmaktadır. Güneş (2015) ekran metinlerinde bilginin yerini hatırlamanın ve bulmanın çok zor olduğunu bunun sebebinin metinlerin ekranda sürekli gidip gelmesi olduğunu ifade etmiştir. Colombian (2009), ekran okumada bilgiyi sayfadaki yerine göre kodlamanın, zihne yerleştirmenin ve hatırlamanın oldukça güç olduğunu vurgulamıştır. Öğrencinin okuma sırasında metni sürekli hareket ettirmesi, çeşitli bölümlere gidip gelmesi, okuduğu satırları araması gibi durumların okuma sürecini, hızını ve becerilerini etkilediği görülmüştür (Güneş, 2015). Ayrıca Güneş' e göre ekranda görülen bölümlerle görünmeyen bölümlerdeki bilgileri birleştirmek ve anlamak daha güç olmaktadır. Baştuğ ve Keskin (2012) okuma becerilerini okuma ortamı açısından karşılaştıkları çalışmalarının sonucunda öğrenciler için kağıttan okumanın ekrandan okumaya göre daha etkili olduğunu tespit

etmişlerdir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin ekrandan okumanın zorluğundan kaynaklı olumsuz etkileri olduğu söylenebilir.

2. Kelime Öğrenme Zorluğu. İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili sadece katılımcı öğrencilerin olumsuz görüş bildirdiği bir tema çevrimiçi öğretimde okuma becerisinin kelime öğrenmeyi zorlaştırmasıdır. Katılımcı Ö4 görüşmede *'...kelimeleri direk çeviriden, sözlükten bakıyoruz yani bir şey okurken sonradan bir çizme ve ya deftere yazma, not alma, bunun anlamı nedir diye bakma durumumuz olmuyor bundan dolayı da kolay şekilde unutabiliyoruz. Bence bu bir dezavantaj.'* şeklindeki yorumundan çevrimiçi öğretimde okuma becerisi edinimi esnasında kelime öğrenirken bilgiyi yapılandırmakta zorlandıkları sonucuna varılabilir. Benzer bir görüşü katılımcı Ö15 *'...kağıt üzerinde okurken mesela işte üstünü çizebiliyoruz, yani bilmediğimiz kelimeyi not alıyoruz ama şimdi bilgisayar üstünde olunca daha rahata konuyoruz açıkçası hemen işte translateden bakalım ezberlemeyelim daha kolay alışıyoruz yani bir nebze'* şeklinde dile getirmiştir. Öğrenciler görüşlerinde çevrimiçi yürütülen okuma derslerinde metinde karşılarına çıkan kelimelerin anlamına ulaştıklarında kelimelerin altını çizemedikleri ve bunun için not almadıklarının bu sebeple de kelime öğrenmenin tam olarak gerçekleşmediğinin ve bu sonucu olarak da o an karşılaştıkları kelimeleri kolay unuttuklarını vurgulamışlardır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin kelime öğrenmeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

3. Uzun Süre Ekran Bakmanın Olumsuz Etkileri. İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili sadece katılımcı öğrencilerin olumsuz görüş bildirdiği diğer bir tema uzun süre ekrana bakmanın olumsuz etkileridir. Katılımcı Ö3 *'...çok fazla göz yorgunluğu yapıyor; ekrana uzun süreler bakmak aynı zamanda tabii bilgisayar başında oturma pozisyonu da normal kitaptan çalışmaya göre farklı olduğu için ergonomik olarak sıkıntılar yaratabiliyor bazen.'* yorumuyla görüşünü ifade etmiştir. Güneş (2016) çalışmasında ekran okumada ekran yüzeyinin ışığı yansıtması, sürekli parlaklıkların olması, gözün seçerek okuması, zihnin parça parça bilgileri birleştirmesi gibi nedenlerden göz ve zihnin yorulduğunu bunun da giderek genel bir yorgunluğa neden olduğunu vurgulamıştır. Güneş (2016) için ekran başında oturuş biçiminin uygun olmaması da beden yorgunluğunu

artırmaktadır. Görüşmelere katılan öğrenciler okuma becerisini pratik ederken uzun okuma metinlerini okumanın uzun süre bilgisayar karşısında oturmalarını ve ekrana bakmalarını gerektirmesinin göz ve duruş bozuklukları gibi olumsuz etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin uzun süre ekrana bakmaktan kaynaklı olumsuz etkileri olduğu söylenebilir.

4. Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğu. İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili sadece katılımcı öğretim görevlilerinin olumsuz görüş bildirdiği temalardan biri öğrenciyi denetlenmenin zorluğudur. ÖG3 görüşmede görüşünü '*...dezavantajlardan biri, çocuğu kontrol edememe yani görememek, ne yapıyor okuyor mu evet biz orda kalemle altını çiziyoruz şimdi şu cümleye bakıyoruz gibi bir yönlendirmeyi çok kolaylıkla yapıyoruz ama öğrenci onu takip ediyor mu etmiyor mu onu çok net anlayamıyoruz, dezavantajlarından birisi benim için oydu.*' şeklinde ifade etmiştir. ÖG5 yansıtma formunda görüşünü '*Öğrencilerin aktivitelere ne ölçüde katıldığını gözlemleyemem ve bireysel olarak ilgilenemem sebebiyle yüz yüze eğitimde olduğundan daha az verim aldığımızı söyleyebilirim.*' diyerek paylaşmıştır. Öğretim görevlileri çevrimiçi sınıf yönetiminin zorluklarına değinmişler ve okuma derslerinde öğrencilerini kontrol etmekte zorlandıkları yönünde olumsuz görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin öğrenciyi denetlemeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

5. Öğrencileri Motive Etmenin Zorluğu. İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimiyle ilgili sadece katılımcı öğretim görevlilerinin olumsuz görüş bildirdiği diğer bir tema öğrencileri motive etmenin zorluğudur. ÖG14 yansıtma formunda '*...metinlerin seviyeleri yükseldikçe, öğrencilerin metni anlama, analiz ve yorum üzerine yeterince çaba sarf etmedikleri gözlemlenmiştir, bu motivasyon eksikliği sınıf ortamında olmamalarından kaynaklı olabilir.*' ifadesiyle görüşünü dile getirmiştir. ÖG10 görüşmede görüşünü '*...bu beceriden bahsederken söylemekte fayda var öğrencinin motivasyonu ile ilgili problemlerimiz var*' şeklinde ifade etmiştir. Motivasyon öğrencinin istekli hale gelmesinde etkili olduğundan, öğrenme/öğretme sürecinin etkililiğini ön plana çıkaran en önemli

faktörlerden birisidir (Akbaba, 2006). Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin öğrencileri motive etmeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

6. Öğretmen Odaklı Olması. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin çevrimiçi okuma becerisinin edinimine yönelik olumsuz görüş bildirdiği temalardan biri öğretmen odaklı olmasıdır. Katılımcı ÖG7 '*...genellikle böyle metinde cümlelerin altını çizme, main ideaları bu şekilde yakalama gibi taktikler veriyoruz öğrencilere, şimdi öğrencilerin bunu ekran başında yapamaması ve benim bir şekilde yine öğretmen olarak metni öğrencilerle birlikte analiz etmek için işaretlemeler yaparak falan kullanmam bakımından birazcık öğretmen odaklı bir okumaya döndü bu.*' şeklindeki yorumuyla görüşünü ifade etmiştir. ÖG2 görüşmede '*...bizim ana fikri ya da paragraflar arası geçişleri göstermemiz öğretmen odaklı bir şeye döndü*' diyerek olumsuz görüşünü bildirmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin öğretmen odaklı bir ortam yarattığı söylenebilir.

7. Öğrenci-Öğrenci Etkileşiminin Zayıf Olması. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisinin İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik dile getirdiği diğer bir olumsuz görüş öğrenci-öğrenci etkileşiminin zayıf olmasıdır. Etkileşim, geleneksel eğitimin etkililiğinde olduğu gibi çevrimiçi öğretim uygulamalarının etkililiğinde de esastır. Katılımcı ÖG2 yansıtma formunda '*Çevrimiçi öğretim sırasında öğrenciler arası etkileşim oldukça düşük olduğunu gözlemledim.*' ifadesiyle görüşünü dile getirmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin öğrenci-öğrenci etkileşimini olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

8. İşbirlikli Öğrenmeye Olumsuz Etkisi. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisinin okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik dile getirdiği olumsuz görüş işbirlikli öğrenmeyi sınırlamasıdır. Katılımcı ÖG-8 '*...işbirlikli öğrenmeyi de sınırladı okumada; ben mesela üst kurlarda şey yapardım grup çalışmaları yaptırırdım şimdi siz bu paragrafa odaklanıyorsunuz main idea yı buluyorsunuz ve iki üç cümleyle kendi cümlelerinizle bu paragrafı özetliyorsunuz sonra bütün sınıfa yaptırırdık bunu ve özetlerimizi birleştirdik mesela bu tür cooperative learning i group work ü birazcık baltaladı çünkü hani okumayı daha*

bireysel yaklaşarak yapma yanlısı oldular.' yorumuyla görüşünü ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin işbirlikli öğrenmeye olumsuz etkisi olduğu söylenebilir.

9. Okuma Etkinliklerinin Zaman Alması. Katılımcı öğretim görevlilerinin okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik dile getirdiği olumsuz bir diğer görüş okuma etkinliklerinin zaman almasıdır. Katılımcı ÖG7 görüşmede görüşünü '*...textlerin çok uzun olmasıyla ve ekrana sığmamasıyla textlerde biraz kaybolmaları söz konusu oldu.*' şeklinde ifade etmiştir. Benzer bir görüşü ÖG11 görüşmede '*Öğrencinin lost olduğunu düşünüyorum gerçekten okumanın sonuna geliyoruz ve ne yaptık tekrar soruya geldiğimizde tekrar okumaya dönmek zorunda kalıyoruz, tekrar okutmak zorunda kalıyoruz orayı bu da bizim için zaman kaybı oluyor.*' ifadesiyle dile getirmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin okuma etkinliklerinin zaman almasından kaynaklı olumsuzluklara neden olduğu söylenebilir.

10. Ders Sürelerinin Uzunluğu. Sadece bir katılımcı öğrencinin İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş bildirdiği diğer bir tema ders süresinin uzunluğudur. Katılımcılardan Ö3 görüşmede '*...ders çalışma süresinin online olmasından dolayı daha kısaldığını hissediyorum. Yüz yüze olsaydı sadece kitaptan çalışıyor olsaydım daha uzun vakitler kitap başında kalabiliyordum ama bilgisayar başında kalmak zor oluyor açıkçası, daha sık mola verme gereği duyuyorum.*' şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce okuma becerisi için çevrimiçi öğretimin ders sürelerinin uzunluğu açısından olumsuzluğa neden olabileceği söylenebilir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın ikinci alt problemi 'İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?' çerçevesinde yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda

ulaşılan İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14

İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci

Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö10,Ö6	Klavye Kolay, Rahat Yazmak	Klavye ile Yazma	Klavye Yardımıyla Yazma Kolaylığı	Ö10,Ö13, Ö18	Klavyeyle Yazmak Kolay	Klavye ile Yazma	Klavye Yardımıyla Yazma Kolaylığı
Ö6,Ö10, Ö12 Ö2	Yanlışları görebilmek Spelling/yazım hatalarını görme Word düzeltme Avantaj Yanlış düzeltme	Word Uygulmasının Yazım Yanlışlarını Düzeltmesi	Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması	Ö13,Ö19	Düzenli yazma Kelime ve yazım hatalarının önlenmesi	Word Uygulmasının Yazım Yanlışlarını Düzeltmesi	Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması
Ö13	Edit etme Kolaylık Paragraf eklemek	Edit etme kolaylığı	Yazıyı Düzenleme Kolaylığı	Ö13	Araya yazı ekleyebilme	Edit etme kolaylığı	Yazıyı Düzenleme Kolaylığı
Ö10,Ö3, Ö13	İleride Gelecek Elde yazma Online yazma Beceri Çağın gerekliliği Bilgisayar üzerinde yazma	Bilgisayarda/ Wordde Yazma Becerisi	Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı	Ö15	Online yazma	Çevrimiçi Yazma Becerisi	Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı
Ö14, Ö6	Online araştırma Bilgiye erişim Kaynak Kolay	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma	Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı	Ö6, Ö2,Ö12, Ö14	Araştırma kolaylığı İnternet Örnek yazılar Kaynak Ulaşmak Erişmek	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma	Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı

Tablo 14'de görüleceği üzere İngilizce yazma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci odak grubu görüşmesi ve yansıtma formu bulguları hepsi ortak olmak üzere beş farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki veri kaynağından elde edilen bulguların bu beceri özelinde bire bir uyuşması çarpıcı bir

sonuç ortaya koymuştur ve bunun her bir temanın oldukça güçlü olduğunu işaret ettiği söylenebilir. Ulaşılan temalar; Klavye Yardımıyla Yazma Kolaylığı, Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması, Yazıyı Düzenleme Kolaylığı, Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı, Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığıdır.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15

İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu Katılımcılar				Yansıtma Formu Katılımcılar			
Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar		
ÖG2,Ö6, ÖG4	Brainstorming-beyinfırtınası Öncesinde araştırmak Konuyla ilgili araştırma Rahat Örnek metin İnternet	Araştırma Yapma ve Bilgiye Ulaşma	Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı	ÖG5, ÖG4, ÖG6, ÖG3, ÖG9	Fikir üretimi Örneklendirme Kaynak Yan okuma Araştırma Örnek yazma modelleri Beyin fırtınası Yazı örnekleri	Araştırma Yapma ve Bilgiye Ulaşma	Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı
ÖG1, ÖG13	Yazılanı aynada görme-Padlet, Grafik tablet Geribildirim Gözlemlenmek	Geribildirim Kolaylığı	Uygulamaların Sağladığı Geribildirim Kolaylığı	ÖG3, ÖG13, ÖG1	Padlet Uygulama Kontrol Aynı anda Hataları anında düzeltme Geribildirim Kolay	Geribildirim Kolaylığı	Uygulamaların Sağladığı Geribildirim Kolaylığı
ÖG7, ÖG8	İleride el yazılarına ihtiyaç olmayacak-Klavye kullanma becerisi Word-klavyede yazma hız kazanma	Bilgisayarda Yazma Kolaylığı	Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı	ÖG8	Bilgisayarda Yazma Kolaylığı	Çevrimiçi Yazma	Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı
ÖG1, ÖG6	Saklama Depolama Arşiv Fayda	Bilgiyi Saklama	Yazma Ürününü Saklama Kolaylığı	ÖG1	Kağıt Kaybolmama	Bilgiyi Saklama	Yazma Ürününü Saklama Kolaylığı

ÖG14	Öğrenci Çaba Motive	Öğrenci Motivasyonu	Öğrenci Motivasyonuna Olumlu Etkisi	ÖG14	İstekli Motive Rahat hissetme	Öğrenci Motivasyonu	Öğrenci Motivasyonuna Olumlu Etkisi
ÖG10	Moodle, Turnitin Plagrisminin Kolay		Uygulamaların Sağladığı Kolaylıklar	ÖG5	Yazım, Noktalama Hata düzeltme		Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması
ÖG1	Kağıt İsrif	Kağıt İsrafı	Kağıt İsrafının Önlenmesi				
ÖG6	Yazma ödevleri Belli zaman kısıtlamaları Time management	Zaman Yönetimi	Zaman Yönetimi Becerisi Kazanma				

Tablo 15’de görüleceği üzere İngilizce yazma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grubu görüşmesi ve yansıtma formu bulguları dördü ortak olmak üzere sekiz farklı temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı, Uygulamaların Sağladığı Geribildirim Kolaylığı, Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı, Yazma Ürünü Saklama Kolaylığı, Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması, Kağıt İsrafının Önlenmesi ve Zaman Yönetimi Becerisi Kazandırmasıdır.

İngilizce Yazma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumlu Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1. Ek Kaynağa ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği

ortak bir tema ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığıdır. Katılımcılar çevrimiçi öğretim ile yürütülen yazma derslerinde bilgiye ve ek kaynaklara erişimin kolay olduğu yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Katılımcı öğrencilerden Ö14 görüşmede ‘...bence yararlı online yazmak çünkü konu hakkında yazarken online araştırma yapıp oradan aldığın içeriği yazına yansıttığında daha yaratıcı ve zengin oluyor.’ diyerek görüşünü ifade etmiştir. Katılımcı ÖG4 görüşmede ‘...yazma öncesinde bu brainstorming kısmında ya da işte bir konu araştırıp onun üzerine yazmayla ilgili becerileri geliştirme açısından da aslında olanak sağladı çünkü rahatlıkla öncesinde araştırmalarını yapabildiler, çok kolayca erişebildiler bu bilgilere ve dolayısıyla bunu düzgün bir şekilde yapmak isteyen öğrenciler için de aslında çok büyük bir imkan sağladı.’ şeklindeki ifadesiyle görüşünü bildirmiştir. Benzer bir görüşü ÖG5 yansıtma formunda ‘...fikir üretimi ve örneklendirme konusunda da çevrimiçi kaynakları kullanabildiler.’ şeklinde ifade etmiştir. ÖG9 yansıtma formunda ‘öğrenmeye açık bir öğrencinin internetteki yazma ile alakalı kaynaklardan ve yazı örneklerinden oldukça yararlandığını ve örnek aldığını düşünüyorum.’ diyerek yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin güçlü yönünü vurgulamıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

2. Çevrimiçi Yazma Becerisine Katkısı. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği diğer bir ortak tema çevrimiçi yazma becerisine katkısıdır. Katılımcılar görüşlerinde bilgisayarda yazmanın diğer bir ifadeyle dijital ortamda yazmanın çevrimiçi yazma becerisine katkısının üstünde durmuşlardır. Katılımcı öğrencilerden Ö13 görüşmede ‘...bilgisayar üzerinden yazmanın daha önemli olduğunu düşünüyorum çünkü artık çağın gerekliliği ve neredeyse hiç el yazısı kullanmıyoruz’ diyerek görüşünü ifade etmiştir. Ö3 görüşmede fikrini ‘...uzun vadede ileride bir işe girdiğimizde ve ya herhangi bir yazı yazacağımızda o tarz işler hani teknolojik olarak ilerlediği için yani online platformlardan döndüğü için o konuda bize bence bir beceri kazandırıyor’ vurgulamıştır. Benzer bir görüşü katılımcı ÖG8 görüşmede ‘anlamlı bir şekilde klavye kullanma becerileri de geliştirdi’

diyebilirim.' şeklinde vurgulamıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin çevrimiçi yazma becerisine katkı sağladığı söylenebilir.

3. Otomatik Düzeltme Özelliğinin Yazım ve İmla Hatalarını Azaltması. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri bir diğer tema otomatik düzeltme özelliğinin yazım ve imla hatalarını azaltmasıdır. Katılımcı öğrencilerden Ö10 görüşmede fikrini *'...yazımın kötü olması ve dikte hataları yaptığım için online eğitimde klavye üzerinden çok daha rahat yazabiliyorum ama mesela kendim yazdığım zaman yanlışlarımı göremeyebiliyorum ama bilgisayar üzerinden rahat bir şekilde yanlışlarımızı görüp düzeltmemiz daha kolay oluyor.'* diyerek belirtmiştir. Ö6 görüşmede görüşünü *'el yazısı genel olarak yanlış yapma olasılığının daha yüksek olduğu bir yazı tipi ve açıkçası hani ekrandan özellikle klavye kullanmaya alışmışsanız ekrandan yazmak veya düzeltme olarak word mesela direk düzeltiyor daha avantajlı oluyor.'* diyerek ifade etmiştir. Katılımcı öğretim görevlilerinden ÖG5 yansıtma formunda *'Özellikle yazım hatalarını ve noktalama hatalarını düzeltme konusunda çok faydalı oldu.'* ifadesiyle çevrim içi öğretim aracılığıyla yazma becerisinin ediniminde otomatik düzeltme özelliğini öğrencilerin yazma performanslarında sağladığı kolaylığa vurgu yapmıştır. Çevrimiçi öğretim uygulamasındaki bu kolaylık bilgisayar teknolojisinden kaynaklanmaktadır. Alan yazında bu kolaylığa işaret eden görüşler vardır. Parette ve Peterson-Karlan (2007), elle yazmanın aksine bilgisayarların yazım denetiminin yapılması, noktalama işaretlerinin doğru kullanılması, düzeltme ve düzenleme gibi işlemlerde öğrencilere büyük kolaylık sağladığını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimde word programının otomatik düzeltme özelliğinin yazım ve imla hatalarının azaltmasından kaynaklı kolaylık sağladığı söylenebilir.

4. Klavye Yardımıyla Yazma Kolaylığı. Sadece katılımcı öğrencilerin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir tema klavye yardımıyla yazma kolaylığıdır. Katılımcı Ö10 görüşmede görüşünü *'...online eğitimde*

klavye üzerinden çok daha rahat yazabiliyorum.’ şeklinde ifade etmiştir. Benzer bir şekilde, Ö13 yansıtma formunda *‘...elle yazmak bana hep yorucu gelmiştir, özellikle yanlış bir şey yazdığımda ya da sonrasında araya uzun bir yazı eklemek istediğimde, bunları yapamıyordum. Diğer bir açıdan ise, yazdıklarımı başka birisi okuyacağı için düzgün yazmaya çalışmak hem beni geriyor hem de zamanımı alıyordu’* şeklindeki yorumuyla klavye yardımıyla yazmanın kolaylığına değinmiştir. Ö18 yansıtma formunda *‘...klavyede yazı yazmak elde yazı yazmaktan daha kolay.’* diyerek fikrini ifade etmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin klavye ile yazma kolaylığından kaynaklı olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

5. Yazıyı Düzenleme Kolaylığı. Sadece bir katılımcı öğrencinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir tema yazıyı düzenleme kolaylığıdır. Ö13 görüşmede *‘...araya bir şey ekleyeceğiz diyelim ne kadar boşluk ekleyeceğimizi bilemiyoruz ya da ok çıkarmamız gerekiyor vesaire, burada hiç boşluk bırakmadan belki çünkü bir paragraf bile ekleyebilirim bunu bilemem o açıdan iyi. Öyle bir avantajı var’* diyerek düzenleme kolaylığına dikkat çekmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin yazıyı düzenleme kolaylığı sağlayabileceği söylenebilir.

6. Uygulamaların Sağladığı Geribildirim Kolaylığı. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik dile getirdiği olumlu bir görüş uygulamaların sağladığı geribildirim kolaylığıdır. ÖG13 yansıtma formunda görüşünü *‘Yazma becerisinin öğretimi de oldukça etkiliydi. Kullandığım Padlet uygulaması ile süreci ekrandan daha rahat takip edip müdahale edebildim. Geribildirim vermek de kolay oldu.’* şeklinde ifade etmiştir. Benzer bir görüşü ÖG1 yansıtma formunda *‘...çevrimiçi uygulamalar sayesinde öğrenciler aynı anda hem yazarken hem de sınıf arkadaşlarının yazdıklarını görebilmekte ve öğretmen de aynı anda geri dönüt verebilmektedir.’* diyerek çevrimiçi öğretimde kullandıkları uygulamaların sağladığı geri bildirim kolaylığına dikkat çekmiştir. Öğrencilerin yazma ürünlerinde ne gibi yanlışlar yaptığını zamanında ve etkili bir şekilde

dönüt vererek sağlamak bu beceri için oldukça önemlidir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin, kullanılan uygulamalar sayesinde geribildirim kolaylığı sağladığı söylenebilir.

7. Yazma Ürünü Saklama Kolaylığı. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik dile getirdiği olumlu diğer bir görüş yazma ürününü saklama kolaylığıdır. Katılımcı öğretim görevlilerinden ÖG1 görüşmede *'...çok daha saklanabilir depolanabilir bir bilgi haline geldi, normalde kağıt olarak öğrenciler yazdıklarında muhakkak onu bir şekilde kaybediyorlardı, biz de mesela öğrenciye verdiğimiz için o kağıtları daha sonrasında bulamıyorduk, şimdi artık onları saklayabiliyoruz, öğrenci ihtiyacı olduğunda yine aynı şekilde onu tekrar edinebiliyor, kendi bilgisayarında saklayabiliyor ya da biz onlara tekrar gönderebiliyoruz, o anlamda hani belki yaptığımız şeyleri saklamak depolamak anlamında da iyi oldu'*. diyerek görüşünü belirtmiştir. ÖG6 ise görüşmede *'...arşivleme, feedback vermemiz gerektiğinde rahatlıkla onu revisit etme o sayfayı, çocuğa rahatlıkla hatalarını gösterme.'* gibi kolaylıkların üstünde durmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin yazma ürününü saklama kolaylığı sağladığı söylenebilir.

8. Kağıt İsrafının Önlenmesi. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği diğer bir tema kağıt israfının önlenmesidir. Katılımcı ÖG1 görüşmede *'...bilgisayar üzerinden okuduk, hayatımızı kurtardı ve şu anlamda da şöyle bir faydası oldu aslında bir kağıt israfından kurtulmuş olduk'* diyerek görüşünü dile getirmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin kağıt israfını önleyebileceği söylenebilir.

9. Zaman Yönetimi Becerisi Kazandırması. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği diğer bir tema zaman yönetimi becerisi kazandırmasıdır. ÖG6 görüşmede *'...öğrencinin time management duygusunu aslında ona katkıda bulunmak açısından çok iyi oldu...sınavda da belli bir zaman restrictionı ile çalışacak çünkü'* diyerek görüşünü

bildirmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin zaman yönetimi becerisi kazandırdığı söylenebilir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen Hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16

İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö3	Süre Sıkıntı Hız Klavye	Yazma hızı	Klavye Hızıyla El yazısı Hızının aynı Olmaması	Ö8	Süre Klavye hızı- el yazısı hızı	Yazma hızı	Klavye Hızıyla El yazısı Hızının aynı Olmaması
Ö2,Ö3	Anında geri bildirim alamamak Anında soramamak Dezavantaj Beklemek	Geribildirim Alma	Geribildirim Alma Zorluğu	Ö9,Ö3	Geri bildirim- Uzun süre Zor Hızlı ve etkili dönüt alamamak	Geribildirim Alma	Geribildirim Alma Zorluğu
Ö12	Kendi-Hata düzeltmemek Dezavantaj	Otomatik Düzeltmenin Dezavantajı	Otomatik Düzeltme Özelliğinin Öğrenmeye Olumsuz Etkisi	Ö5,Ö12, Ö16	Yazım hataları denetleme Zamanla dezavantajı Geçici	Otomatik Düzeltmenin Dezavantajı	Otomatik Düzeltme Özelliğinin Öğrenmeye Olumsuz Etkisi
Ö2,Ö17	Kağıt üzerinde zorlanmak Kağıt üzerinde yazmayı unutmak Yazılı sınav zor	Kağıt üzerinde yazmaya etkisi	Çevrimiçi Yazmanın Eski Öğrenme Alışkanlıklarına Ket Vurması	Ö17,Ö12, Ö3	Yazılı Sınav zor Yazılı sınava dönüşüne zor	Kağıt üzerinde yazmaya etkisi	Çevrimiçi Yazmanın Eski Öğrenme Alışkanlıklarına Ket Vurması

Tablo 16'da görüleceği üzere İngilizce yazma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu bulguları hepsi ortak olmak üzere dört farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki

veri kaynağından elde edilen tüm bulguların bu beceri özelinde ortak olması çarpıcı bir sonuç ortaya koymuş ve her bir temanın oldukça güçlü olduğuna işaret etmiştir. Ulaşılan temalar; Klavye Hızıyla El Yazısı Hızının Aynı Olmaması, Geribildirim Alma Zorluğu, Otomatik Düzeltme Özelliğinin Öğrenmeye Olumsuz Etkisi, Çevrimiçi Yazmanın Eski Öğrenme Alışkanlıklarına Ket Vurmasıdır.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen Hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar ise Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG7,ÖG2 ÖG13, ÖG11 ÖG1	Online feedback vermek Instant feedback (anında geribildirim) zor geribildirim zaman yavaş, çok fazla vakit zaman	Geribildirim Verme	Geribildirim Verme Zorluğu	ÖG4, ÖG10, ÖG7, ÖG11, ÖG12, ÖG8	Anında dönüt Gecikti Zor Dönüt Değerlendirm e zor Sınırlı	Geribildirim Verme	Geribildiri m Verme Zorluğu
ÖG6, Ö14, ÖG9	Gerçek performans ı görememe k Otantik Emin olamamak Google translate Çeviri programları Test edememek realibility	Ölçme Değerlendirm e	Güvenirlğe Olumsuz Etkisi	ÖG2,ÖG4, ÖG7,Ö14, ÖG12, ÖG8	Başarısı Ölçülemedi Güvenilir Yardım kendi çeviri intihal translate kopya çeviri programları gramer düzeltme programları gerçek performans Orijinal Öğrenciye ait	Ölçme Değerlendirm e	Güvenirlğ e Olumsuz Etkisi
ÖG7	Otomatik Düzeltme Spelling	Otomatik Düzeltmenin Dezavantajı	Otomatik Düzeltme Özelliğinin				

Doğru
yazamama
k
Word
düzeltme-
dezavantaj

Öğrenmey
e Olumsuz
Etkisi

Tablo 17’de görüleceği üzere İngilizce yazma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu bulguları ikisi ortak olmak üzere üç farklı temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Geribildirim Verme Zorluğu, Güvenirlige Olumsuz Etkisi, Otomatik Düzeltme Özelliğinin Öğrenmeye Olumsuz Etkisidir.

İngilizce Yazma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumsuz Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1.Otomatik Düzeltme Özelliğinin Öğrenmeye Olumsuz Etkisi. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri bir tema word programının otomatik düzeltme özelliğinin öğrenmeye olumsuz etkisidir. Katılımcı Ö12 görüşmede *‘kalemi ilk alıp sınıf ortamında o writing yazısını yazarken biraz daha tecrübesiz hissettim yani klavyeyle yazıp bir anda yazıya geçince hani acaba yapamayacak mıyım normalde doğru yazdığım şeyleri yanlış yazdığımı filan farkettim yani hızlıca kalemle yazarken’* şeklinde görüşünü belirtmiştir. Benzer bir görüşü ÖG7 görüşmede *‘wordü öğretirken ve onlara otomatik düzeltmeyi öğrettim ve bunu instant bir feedcak olarak gördüm ben çünkü yanlış spelling yapacak ve bir bakacak aa yanlış yazıyormuşum öğrenecek. Hocanın yapacağı bir şeyi azaltıyor fakat sonra bu çocuklar bu word ün otomatik düzeltmesini SEB üzerinden bulamayınca spellingler korkunç, yani hiç bir kelimeyi doğru yazamıyorlar’* diyerek dile getirmiştir. Bu bulgulardan

yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için, çevrimiçi öğretimin, word programının otomatik düzeltme özelliğinden kaynaklı öğrenmeye olumsuz etkisi olduğu söylenebilir.

2. Geribildirim Zorluğu. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri bir diğer tema geribildirim zorluğudur. Ö2 yansıtma formunda *'hocalarımız yanımızda olsaydı hani biz writing yazarken yapamadığımız bir şeyi anında sorma fırsatı bulabilirdik ama online eğitimde writing egzersizi yaparken hocalara mail atıp cevabını beklemek ya da ders dışında yazmak istediğimizde fazla beklemiş oluyoruz'* diyerek geribildirim alma zorluğuna değinmiştir. Ö3 yansıtma formunda görüşünü *'...yüz yüze olsaydı anlık dönüt alabileceğimiz için bizim için daha verimli olabilirdi hani bu yönü benim için bir eksi'* şeklinde vurgulamıştır. ÖG7 görüşmede *'en büyük sorun yazma becerisine online feedback vermek, alışkın olmadığımızdan kaynaklı sanıyorum beni aşırı yavaşlattı, çok fazla vaktimi aldı, çok yordu.'* Benzer bir şekilde öğretim görevlileri de çevrimiçi öğretim uygulaması ile yürüttükleri yazma derslerinde geribildirim verme konusundaki zorlukların üstünde durmuşlardır. ÖG13 görüşmede *'feedback verirken de özellikle ödevlerde online olarak gönderilen ödevlerde bir takım zorluklar yaşandı'* diyerek olumsuz görüşünü belirtmiştir. ÖG12 yansıtma formunda görüşünü *'Bu becerinin gelişmesi için sürekli kontrol ve anında ve/ya sonra geri dönüt gerekiyor; bu da çevrimiçi öğretimde sınırlı.'* diyerek ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin geribildirim zorluğu yarattığı söylenebilir.

3. Çevrimiçi Yazmanın Eski Öğrenme Alışkanlıklarına Ket Vurması. Ö2 görüşmede *'...bilgisayarda word kullanmak avantajlı işte güzel olabilir ama mesela online eğitim bittiği zaman kağıt üzerine geçtiğimiz zaman zorlanacağız yani bunun zorluğunu da çekeceğiz'* diyerek çevrimiçi yazmanın eski öğrenme alışkanlıklarına olumsuz etkisi olabileceğinin üstünde durmuştur. Ö12 yansıtma formunda görüşünü *'ben sürekli word üzerinden yazı yazdıktan sonra ilk normal yazmalı sınavımda zorlanmıştım çünkü sürekli beni düzelden ve benim sorumluluklarımı azaltan bir uygulama ile yazı yazıyordum.'* diyerek belirtmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin eski öğrenme alışkanlıklarına ket vurduğu söylenebilir.

4. Klavye ile Yazma Hızıyla El Yazısı Hızının Aynı Olmaması. Sadece katılımcı öğrencilerin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş bildirdiği bir tema klavye hızıyla el yazısı hızının aynı olmamasıdır. Ö8 yansıtma formunda *'çevrimiçi sınavları düşünürsek bu sınavlarda belirli bir süre sınırimız var ve çoğu öğrencinin klavye hızıyla el yazısı hızı birbirine denk değil bu da yazarken kafa karışıklığına neden oluyor'* diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö3 görüşmede *'...yazmada internette bilgisayar üzerinde yazarken çok hızlı olabiliyoruz ama finalde üniversiteye gittiğimde daha akıcı olmayan bir şekilde yazıyordum yani bilgisayarda çok akıcı yazarken süre yeterken normal yazım şeklinde böyle olmadığını düşünüyorum.'* şeklindeki görüşüyle klavye ile yazma hızıyla el yazısı hızının aynı olmamasının olumsuz etkisine değinmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretiminde klavye ile yazma hızının el yazısı hızıyla aynı olmamasının zorluk yaratabileceği söylenebilir.

5. Güvenirliliğe Olumsuz Etkisi (İntihal). Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş bildirdiği bir tema güvenirliliğe olumsuz etkisidir. ÖG6 görüşmede *'...yazma ödevlerinin hiç bir zaman otantik olup olmadığından emin olamadık açıkçası bence herkesin en büyük sorunu buydu çünkü bilgisayar başında interaktif yardım alabilmesi ya da google translate den cümleler görebilmemiz ya da başkasına yazdırması şudur budur ve asla bu realibility yi şey yapamadık yani bir türlü sağlayamadık bence büyük sorunlardan birisi de buydu.'* ÖG8 ise yansıtma formunda *'internet ellerinin altında olduğundan intihal de hat safhadaydı. Bazı öğrencilerimin konuşmada çok kötü fakat yazmada usta bir yazar gibi ödevler teslim etmeleri bundan kaynaklandı diyebilirim.'* şeklindeki görüşüyle güvenirliliğe olumsuz etkisi üstünde durmuştur. ÖG2 benzer bir görüşü yansıtma formunda *'Çevrimiçi öğretim sürecinde yazma becerisi çalışmalarının başarısı ne yazık ki güvenilir biçimde ölçülemedi.'* diyerek ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce yazma becerisi için çevrimiçi öğretimin güvenirliliğe olumsuz etkisi olduğu söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi 'İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?' kapsamında yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda ulaşılan İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18

İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö10, Ö7, Ö13	Daha rahat Gürültü Ses Dış etkenler Dış ortam Dikkat Kulaklık Rahat dinlemek Odaklanma Kulaklıkla dinlemek Avantaj	Sessiz öğrenme ortamı Odaklanma Dış etkenlerin azlığı	Odaklanma Kolaylığı	Ö5, Ö7, Ö8, Ö12, Ö13	Odaklanmak Soyutlamak Kolay Rahat Gürültü İyi duyabilmek Dış etken Bilgisayarda dinlemek Daha anlaşılır Kulaklıkla dinlemek	Sessiz öğrenme ortamı Odaklanma Dış etkenlerin azlığı	Odaklanma Kolaylığı
Ö3	Fark yok Kaybımız yok	Yüzyüze eğitimle kıyaslandığında fark yaratmaması	Eski Öğrenme Alışkanlıkları Farklı Olmaması	Ö3, Ö8	Fark olmaması	Yüzyüze eğitimle kıyaslandığında fark yaratmaması	Eski Öğrenme Alışkanlıkları Farklı Olmaması
Ö20	Dinleme metinlerini ileri geri sarma Şans Avantaj	Teknik İmkanlar	Teknik Kolaylıklar	Ö14	Yeniden dinleme imkanı	Teknik İmkanlar	Teknik Kolaylıklar

Tablo 18'de görüleceği üzere İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları hepsi ortak olmak üzere üç farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki

veri kaynağından ulaşılan tüm bulguların bu beceri özelinde ortak olmasının çarpıcı bir sonuç ortaya koyduğu ve her bir temanın oldukça güçlü olduğuna işaret ettiği söylenebilir. Ulaşılan temalar; Odaklanma Kolaylığı, Eski Öğrenme Alışkanlıklarından Farklı Olmaması ve Teknik Kolaylıklardır.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19

İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim

Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu Katılımcılar Kodlar				Yansıtma Formu Katılımcılar Kodlar			
		Örüntü Kodlar	Temalar			Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG2, ÖG3, ÖG8, ÖG1	Hazırlayıcı materyale erişim Kolay İnternete erişim Kaynak bulabilme Çok fazla malzeme	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma	Ek kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı	ÖG4, ÖG10, ÖG13,	Pratik Fazla materyal Erişmek Kolay Farklı dinleme kaynakları Ekstra materyal	Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma	Ek kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı
ÖG6, ÖG3, ÖG1	Pause vermek Scripti açma Dinleme anında yansidan soruları görebilmek Pratik ileri gitme Trackleri durdurma Soru sorabilme	Teknik İmkanlar	Teknik Kolaylıklar	ÖG6, ÖG7, ÖG3, ÖG14 ÖG12	Gerekli yerde durdurma Dinleme metnini paylaşma Teknik avantajlar Yavaşlatabilmek Alt yazı açmak Hızı ayarlama Tekrar dinleme	Teknik İmkanlar	Teknik Kolaylıklar
ÖG3, ÖG8	Daha izole Ortam, Sessiz Rahat	Dış Etkenlerin Azlığı Odaklanma	Odaklanma Kolaylığı	ÖG4, ÖG6 ÖG11, ÖG12, ÖG9	Sessiz ortam Gürültü yok Odaklanma imkanı Dikkat konsantrasyon	Dış Etkenlerin Azlığı Odaklanma	Odaklanma Kolaylığı

ÖG8, ÖG10	Telaffuz Fayda Sesi ayırt etme Avantaj	Sesletim	Sesletime Olumlu Etkisi				
ÖG11	Alışık Aşına	Aşinalık	Çevrimiçi Hazırbulunuş luk	ÖG2	Dijital dünya Aşına Hazırbulunuş luk	Dijital dünyaya aşinalık Hazırbulunuş luk	Çevrimiçi Hazırbulunuş luk
				ÖG13	Yüzyüzedden farklı değil	Yüzyüze Eğitimle Kıyaslandığın da Fark Yaratmaması	Eski Öğrenme Alışkanlıkların dan Farklı Olmaması
				ÖG5, ÖG8	Uluslararası Çevrimiçi sınavlar Pratik Uluslararası sınavlara hazırlık	Çevrimiçi Sınavlara Hazırlık	Çevrimiçi Sınavlara Katkısı

Tablo 19'da görüleceği üzere İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları dördü ortak olmak üzere yedi farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki veri kaynağından elde edilen bulguların çoğunun ortak olmak üzere farklı birçok temada dağılım gösterdiği söylenebilir. Ulaşılan temalar; Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı, Teknik Kolaylıklar, Odaklanma Kolaylığı, Sesletime Olumlu Etkisi, Çevrimiçi Hazırbulunuşluk, Eski Öğrenme Alışkanlıklarından Farklı Olmaması, Çevrimiçi Sınavlara Katkısıdır.

İngilizce Dinleme Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumlu Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1. Odaklanma Kolaylığı. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri bir tema odaklanma

kolaylığıdır. Katılımcılar çevrimiçi yürütülen dinleme derslerinde dış etkenlerin azlığının buna bağlı olarak da odaklanmanın kolaylığının üstünde durmuşlardır. Katılımcı Ö10 görüşmede *'etraftaki etkenler; sestir, gürültüdür yani hem psikolojik olarak hem de fiziksel olarak rahat ediyoruz'* ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Ö7 görüşmede *'Ben odamdayken daha rahat yapabiliyorum listeningi çünkü insanlarla birlikte olunca biri hasta olabiliyor, öksürebiliyor ya da başka sesler de çıkabiliyor. Bu da bence etkiliyor yani o an dikkatin dağılabiliyor direk ama odanda tek sensin, odaklanabiliyorsun rahatça, yapabiliyorsun da bence.'* diyerek dinleme becerisinin çevrimiçi ediniminin odaklanma için kolaylık sağladığına dikkat çekmiştir. ÖG4 yansıtma formunda görüşünü *'Sınıftaki kaotik ve kimi zaman gürültülü ortam olmaksızın, daha sakin ve sessiz bir ortamda dinleme becerilerini geliştirmiş olmaları da öğrencilerimizin dinleme becerilerine bu süreçte katkı sağlamıştır.'* diyerek ifade etmiştir. ÖG9 yansıtma formunda görüşünü *'Dinleme becerisinde öğrencilerin konsantrasyon seviyeleri fiziksel sınıf ortamına göre daha yüksek olduğundan dolayı, öğrenciler dinleme becerisinde iyi bir performans sergilemişlerdir.'* şeklinde ifade etmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin odaklanma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

2. Eski Öğrenme Alışkanlıklarından Farklı Olmaması. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri bir diğer tema eski öğrenme alışkanlıklarından farklı olmamasıdır. Katılımcılar Ö3 görüşmede *'Dinleme olarak da bence bir fark yok sonuçta biz her türlü bir cihazdan çıkan sesi dinleyecektik, o yönden bir kaybımız yok'* şeklindeki ifadesiyle dinleme becerisinin çevrimiçi öğretiminin yüz yüze eğitimle kıyaslandığında farklı yaratmadığını vurgulamıştır. ÖG13 yansıtma formunda görüşünü *'Yüz yüze eğitimdekinden farklı bir durum yoktu.'* diyerek belirtmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin eski öğrenme alışkanlıklarından farklı olmadığı söylenebilir.

3. Teknik Kolaylıklar. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri bir diğer tema

teknik kolaylıklardır. Ö14 yansıtma formunda *'yeniden dinleme imkanına sahip olabiliyorsunuz bu da iyi bir olanak.'* diyerek dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin teknik imkanlar sunduğuna işaret etmiştir. ÖG6 görüşmede *'bir avantajı bence dinleme aktivitesinin yönetme kısmı yani management kısmı çünkü gerektiği yerde pause lar vermen teknik olarak scripti açıp oraya refer etmen çünkü bazen anlayamadıkları abstract şeyler oluyor ve scripte ulaşmaları o anlamda çok önemli ya da işte dinleme anında yansidan o soruları while listeningde görebilmeleri. Bunlar çok pratik bir şekilde işledi benim kendi açımdan ve ben listeningi en iyi götürdüğüm kısım diyebilirim beceri anlamında.'* şeklindeki ifadeyle görüşünü belirtmiştir. Katılımcılar, dinleme materyallerinin üstünde çalıştıkları etkinliklerde dinlemeyi durdurabilme, geri sarabilme, ilerletebilme ve dinleme metinlerini yansıtabilme gibi teknik imkanların dinleme becerisinin çevrimiçi ediniminde kolaylık sağladığının üstünde durmuşlardır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin teknik kolaylıklar sağladığı söylenebilir.

4. Ek Kaynaklara ve Bilgiye Ulaşma Kolaylığı. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir tema ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığıdır. ÖG2 görüşmede *'listeningde de lead in kısmında derse giriş kısmında öğrenciyi hazırlayıcı materyallere erişimde internet büyük bir kolaylık sağladı diye düşünüyorum'* diyerek bilgiye ulaşma ve bağlamı genişletme kolaylığının üstünde durmuştur. ÖG8 görüşmede *'çok fazla malzeme oldu hoca olarak ben kendimi çok daha rahat hissettim birçok şeyden faydalandım işte podcast, yine yüz yüze de faydalanıyordum ama sanki daha bir önemsedim, daha çok link paylaştım öğrencilerle işte o youtube videoları, ted talklar bunlardan çok daha fazla faydalandım'* diyerek görüşünü belirtmiştir. Benzer bir görüşe ÖG10 yansıtma formunda *'Dinleme becerisi açısından farklı dinleme kaynaklarına erişimin kolaylaştığını düşünüyorum.'* diyerek değinmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

5. Çevrimiçi Hazırbulunuşluk. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir tema çevrimiçi hazırbulunuşluktur. Katılımcı öğretim görevlileri görüşlerinde, öğrencilerin yüzyüze eğitimde de dinleme becerisini teknolojik araçlar yardımıyla pratik ettiklerinden yola çıkarak İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimindeki uygulamalara aşına olduklarını dile getirmişlerdir. ÖG 11 görüşmede *'...bu öğrenciler zaten ekrandan bir şeyler izlemeye ve ekrandan bir şeyler dinlemeye alışık oldukları için aslında güçlü yönü biraz da bu olabilir teknolojiye olan aşinalıkları olabilir bence bizi çok zorlamadı.'* diyerek görüşünü belirtmiştir. ÖG2 yansıtma formunda *'Dinleme becerisi çevrimiçi ortamda uygulanması pratik bir beceriydi. Burada yine öğrencilerimizin dijital dünyaya olan aşinalıklarının büyük payı var.'* ifadesiyle öğrencilerin dinleme becerisi özelinde hazırbulunuşluklarının olumlu etkisini vurgulamıştır. Smith (2005), çevrim içi hazırbulunuşluluğu, çevrimiçi ortamda öğrenmeye yönelik motivasyona, gerekli olan teknolojik becerileri öğrenme sitiline ve kendi öğrenmesini yönetmesi için gerekli bilgi, beceri ve inançlara sahip olma durumu olarak tanımlamıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin çevrimiçi hazırbulunuşluk sebebiyle kolaylık sağladığı söylenebilir.

6. Çevrimiçi Sınavlara Katkısı. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir diğer tema çevrimiçi sınavlara katkısıdır. Toefl IBT ve IELTS gibi dil yeterliliklerini ölçen uluslararası sınavlarının çoğu test merkezlerinde ya da evde bilgisayar üzerinden çevrimiçi yürütülmektedir. Bu bağlamda katılımcılar dinleme becerisini çevrimiçi uygulama ile öğretmenin bilgisayar destekli çevrimiçi sınavlara hazırlık anlamında katkı sağladığını dile getirmişlerdir. ÖG5 yansıtma formunda görüşünü *'uluslar arası çevrimiçi sınavlarda karşılaşacakları senaryolar ile karşılaşmalarına imkan ve pratik sağladı'* diyerek belirtmiştir. Benzer bir görüşü ÖG8 yansıtma formunda *'ekran önünde gerçekleştirmeleri uluslararası sınavlara bir hazırlık mahiyetinde önemli bir adım oldu. Örneğin Toefl, Ielts sınavlarında öğrenci dinleme parçası ve sorularla çevrimiçi ortamda baş başadır'* şeklinde ifade etmiştir.

Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin uluslararası çevrimiçi sınavlara katkı sağladığı söylenebilir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen Hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö10	Günlük hayat Dönmek Zaman Sessiz	Gerçek öğrenme ortamı	Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtmaması	Ö12	Günlük yaşam Ortam	Gerçek öğrenme ortamı	Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtmaması
Ö1,Ö4, Ö13	İnternet kesintisi Bağlantı sorunu video donuyor Teknik aksaklık sıkıntı Bağlantı problemi Dezavantaj En çok dinleme	Teknik Aksaklıklar	Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar	Ö1,Ö14	Bağlantı problemleri İnternet kesintisi Kaçırılmak	Teknik Aksaklıklar	Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar
Ö6	Yalnız Yanına gelip Birebir yardımcı	Öğretmenlerin birebir yardımcı olamaması	Öğrencilerin Öğretmen Etkileşimini Olumsuz Etkilemesi	Ö6	Birebir iletişim	Öğretmen-Öğrenci İletişimi	Öğrenci-Öğretmen Etkileşimini Olumsuz Etkilemesi
Ö17	Dikkat Odaklanma Ortam	Odaklanma Problemleri	Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi	Ö3,Ö6, Ö14	Ev ortamında odaklanmak Dikkat dağılması Etraftaki sesler	Odaklanma Problemleri	Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi

Tablo 20’de görüleceği üzere İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları öğrencilerin hepsi ortak olmak üzere dört farklı temada toplanmaktadır. Bu

bağlamda iki veri kaynağından elde edilen tüm bulguların bu beceri özelinde ortak olması çarpıcı bir sonuç ortaya koymuş ve her bir temanın oldukça güçlü olduğuna işaret etmiştir. Ulaşılan temalar; Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtması, Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar, Öğrenci-Öğretmen Etkileşimini Olumsuz Etkilemesi, Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisidir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu Katılımcılar				Yansıtma Formu Katılımcılar			
Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar		
ÖG5, ÖG2, ÖG1, ÖG12, ÖG10	Teknik aksaklıklar İnternet kesintisi Kelime cümle kaçırmak Stres	Bağlantı Sorunları	Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar	ÖG10	Teknik sıkıntı İnternet bağlantısı zayıflığı, kesintisi	Bağlantı Sorunları	Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar
ÖG3, ÖG1	Yüzyüze döndüğümüzde Sessiz ortam Gerçek hayatta izole Karşılaşmamak	Sınıf Ortamını Yansıtması	Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtması				
ÖG8	Ortam Çalışma ortamı Sıkıntı	Ev Ortamı	Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi	ÖG8	Ders dışı uyaran Ev	Ev Ortamı	Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi
ÖG7	Not alma becerisi Görememek	Kontrol Edememek	Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu	ÖG3, ÖG7	Kontrol Dinlediklerinden emin olamama	Kontrol Etmenin Zorluğu	Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu

Tablo 21’de görüleceği üzere İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları üçü ortak olmak üzere dört farklı temada toplanmaktadır. Bu bağlamda iki veri kaynağından elde edilen bulguların bu beceri özelinde büyük ölçüde paralellik gösterdiği görülmektedir. Teknik aksaklıklar teması birçok katılımcının görüş

bildirdiği güçlü tema olarak öne çıkmaktadır. Ulaşılan temalar; Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtması, Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar, Öğrenci-Öğretmen Etkileşimini Olumsuz Etkilemesi, Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi ve Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğudur.

İngilizce Dinleme Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumsuz Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1. Gerçek Öğrenme Ortamını Yansıtması. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri ortak bir tema gerçek öğrenme ortamını yansıtmasıdır. Katılımcılar dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin sağladığı sessiz ortamın gerçek sınıf ortamından uzak olduğunu vurgulamışlardır. ÖG3 görüşünde görüşünü *'yüz yüze döndüğümüz de o beklenen sessizlik, sessiz ortam olmayabilir.'* şeklinde ifade etmiştir. Benzer bir görüşü ÖG1 görüşünde *'izole bir ortam sağlayabiliyoruz dinleme için de geçerli ama bu aslında gerçek hayatta da böyle değil en çok da dinleme becerisi için hep böyle çok izole bir ortamla karşılaşmayacak belki hani öyle bir dezavantajı olabilir.'* diyerek belirtmiştir. Ö10 görüşünde *'günlük hayatımıza geldiğimiz zaman şimdi etrafımızda dinlerken her yer sessiz olmayacak yani etkenler illaki olacak bu yüzden listening açısından zayıf yönleri bunlar.'* diyerek dinleme becerisi için çevrimiçi ortamın gerçek öğrenme ortamını yansıtmasını sınırlı bir yön olarak işaret etmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin gerçek öğrenme ortamını yansıtmadığı söylenebilir.

2. Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir ortak tema bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklardır. İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik ÖG12 görüşünde *'öğrenciler genellikle*

teknik problemler yaşıyorlar bu dinleme becerisiyle ilgili özellikle sınavlarda, eninde sonunda biri bir teknik sıkıntı yaşıyor o listening bir açılmıyor bir ilerlemiyor bir durmuyor' diyerek dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimde yaşanan teknik aksaklıklara işaret etmiştir. ÖG5 görüşmede *'dinlemede teknik aksaklıklar bizi daha fazla etkileyen bir nokta oluyor yani işte öğrencinin internetinin kesilmesi bizim internetimizde bir sıkıntı olması orda bir kelimeyi bir kaç cümleyi kaçırmaları gibi problemler listeningde birçok şeyin aksamasına sebep oluyor'* ifadesiyle benzer bir görüş belirtmiştir. Stephenson (2018), çevrimiçi öğrenmenin, internet ve elektronik medya hizmetleri aracılığıyla öğrenmeye katılma ve bu araçlarla öğrenmenin dağıtılması olduğunu ifade etmektedir. Bu noktada internet bağlantısı ile ilgili problemler ve teknik aksaklıklar çevrimiçi öğretimin önünde büyük engel teşkil etmektedir. Dinleme etkinliğinin bir amacı olacağı için öğrenci dinlediğini anlayamama, algılayamama kısacası etkinliği tamamlayamama endişesi içine girebilir (Kahraman, 2015). Bu bağlamda bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklar dinleme becerisinin çevrimiçi ediniminde anlama ve algılamaya engel oluşturabilir ve öğrenci de kaygı yaratabilir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretimin bağlantı problemi ve teknik aksaklıklardan kaynaklı olumsuz etkileri olduğu söylenebilir.

3. Ev Ortamının Odaklanmaya Olumsuz Etkisi. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir ortak tema ev ortamının odaklanmaya olumsuz etkisidir. Ö17 görüşmede *'kendi oda ortamım olduğu için okul olmadığı için dikkatim çok çabuk dağıldığı için dinlemede kendimi veremiyorum anında bir yeri anlamadıktan sonra ben de kopuyorum'* diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö3 yansıtma formunda *'ev ortamında dinleme becerimi geliştirebilecek kadar odaklanamadım.'* şeklindeki ifadesiyle olumsuz görüşünü belirtmiştir. Benzer bir görüşü Ö14 yansıtma formunda *'dinleme becerimi pek fazla geliştiremediğimi düşünüyorum çünkü bazen etrafımdaki seslerden dikkatim çabucak dağılıbiliyor'* diyerek ifade etmiştir. ÖG8 görüşmede *'evden ya da bazı çalışan arkadaşlar da oldu öğrencilerimiz de oldu çalışma ortamından dinleme yapmaya çalışan insanlar çok sıkıntılar çektiler evde pet olabiliyor, işte anne temizlik yapmaya kalkıyor hani bu tür şeylerle de karşılaştık.'* diyerek

ev ortamının yarattığı olumsuzluğa işaret etmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretiminin ev ortamında bulunmaktan kaynaklı odaklanmayı olumsuz etkilediği söylenebilir.

4. Öğrenciyi Denetlenmenin Zorluğu. Sadece öğretim görevlilerinin İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş bildirdiği bir tema öğrenciyi denetlenmenin zorluğudur. ÖG7 yansıtma formunda görüşünü *'öğrencilerin katılımını tam anlamıyla yönetip kontrol edememek zorlayıcı oluyor.'* şeklinde ifade etmiştir. ÖG3 ise yansıtma formunda *'dinleme parçalarını dinleyip dinlemediklerinden bile emin olamadım.'* diyerek belirtmiştir. ÖG7 görüşünde *'online olunca bu not aldıklarını yani şimdi çocuklar aslında aşırı basit bir beceri not alma ama gerçekten en bilmedikleri şey ve yabancı bir dilde yaptıklarında daha da tökezledikleri bir şey ben o aldıkları notların neye benzediğini görmedim ve soru cevaplama arasındaki ilişkiyi de böyle ekran başında kuramadım.'* olumsuz yöndeki görüşünü önemli dinleme stratejilerinden biri olan not alma becerisiyle örneklendirerek ifade etmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce dinleme becerisi için çevrimiçi öğretiminin öğrenciyi denetlemeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın dördüncü alt problemi 'İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir? ' kapsamında yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve yansıtma formu sonucunda ulaşılan İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22

İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Kategoriler	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Kategoriler	Temalar

Ö18, Ö10	Konuşma Utanan Çekinen Avantaj	Rahat Konuşma	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj Sağlaması	Ö12	Utangaç Olumlu	Utangaç Öğrenciler İçin Konuşma Kolaylığı	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj Sağlaması
Ö13	Daha rahat İmkan Cevap verme	Söz Alma	Söz Alma Kolaylığı	Ö13	Tek bir tuşla iletişim	Kolay İletişim Kurabilme	Söz Alma Kolaylığı

Tablo 22’de görüleceği üzere İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları hepsi ortak olmak üzere sadece iki temada toplanmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin diğer beceriler için olumlu görüş bildirdikleri temaların sayısı ve çeşitliliğiyle karşılaştırıldığında öğrencilerin konuşma becerisi özelinde olumlu görüşlerinin oldukça az olduğu dikkat çekici bir bulgudur. Ulaşılan temalar; Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj Sağlaması ve Söz Alma Kolaylığıdır.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda elde edilen hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmenin güçlü yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23

İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Güçlü Yönlerine İlişkin Öğretim

Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG7,ÖG6	Öğrenciyle baş başa Breakout roomlar-(Sohbet Odaları) facilitator (Kolaylaştırıcı) Grup	Breakout room (sohbet odaları) Özelliğinin Sağladığı Kolaylıklar	Uygulamanın Sohbet odaları Özelliğinin Bireysel ve Grup Çalışmasına Katkısı	ÖG4,ÖG6, ÖG14,ÖG9	Breakout room(sohbet odaları) Katkı Grup çalışmaları Aktif Küçük gruplar Sunumlar	Breakout room (sohbet odaları) Özelliğinin Sağladığı Kolaylıklar	Uygulamanın Sohbet odaları Özelliğinin Bireysel ve Grup Çalışmasına Katkısı
ÖG8	İçine kapanık Güzel konuşma	Utangaç Öğrenciler İçin Konuşma Kolaylığı	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj	ÖG4,ÖG3 ÖG6	İçer dönük Olumlu katkı Çekingenlik İstekli	Utangaç Öğrenciler İçin Konuşma Kolaylığı	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler

				Sağlaması					İçin Avantaj Sağlaması		
ÖG10, ÖG12, ÖG11, ÖG14	Sınav Pratik En doğru, iyi ölçebildiğimiz beceri Gerçek performans değerlendirm e En iyi değerlendirdi ğimiz beceri- Cheating (Kopya) den uzak En güvenli	Konuşma Becerisini Ölçme, Değerlendi rme	Konuşma Becerisinin Güvenilir Bir Şekilde Ölçebilmesi	ÖG10, ÖG12	Ölçme değerlendir me Pratik Kolay	Konuşma Becerisini Ölçme, Değerlendir me	Konuşma Becerisinin Güvenilir Bir Şekilde Ölçebilmesi	ÖG8	Akademik konuşma	Akademik Konuşma Becerileri	Akademik Konuşma Becerisine Katkısı

Tablo 23’de görüleceği üzere İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin güçlü yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları üçü ortak olmak üzere dört temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Uygulamanın Sohbet Odaları Özelliğinin Bireysel ve Grup Çalışmasına Katkısı, Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj Sağlaması, Akademik Konuşma Becerisine Katkısı, Konuşma Becerisinin Güvenilir Bir Şekilde Ölçülebilmesidir.

İngilizce Konuşma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumlu Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1. Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Avantaj Sağlaması.

Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri tek ortak tema çevrimiçi öğrenme ortamının çekingen öğrenciler için avantaj sağlamasıdır. Ö18 görüşmede ‘...konuşmaya çekinen arkadaşlar başkasının yanında özellikle insanlardan utanan arkadaşlar hani evde tek oldukları için ve kameradan bağlandıkları için belki onlar için bir avantaj olabilir.’ diyerek

görüşünü belirtmiştir. Ö12 yansıtma formunda '*...etrafında başka birileri varken, utangaç insanlar için iyi ve olumlu bir gelişim.*' diyerek olumlu görüşünü ifade etmiştir. Ö18 görüşmede fikrini '*...konuşmaya çekinen arkadaşlar başkasının yanında özellikle insanlardan utanan arkadaşlar hani evde tek oldukları için ve kameradan bağlandıkları için bir avantaj olabilir.*' diyerek ifade etmiştir. Benzer bir şekilde öğretim görevlileri de konuşma becerisi özelinde çevrimiçi öğrenme ortamlarının çekingen öğrenciler için avantaj oluşturduğu vurgulamışlardır. ÖG8 görüşmede '*...gerçekten introvert olup çok içine kapanık olup çok güzel speechler hazırlayan öğrencilerim oldu acaba böyle şey diye düşündüm yüz yüze bu kadar iyi performans gösterebilir miydi*' diyerek görüşünü belirtmiştir. ÖG4 yansıtma formunda '*...özellikle de içe dönük öğrencilerimizin konuşma becerilerinin gelişimine çok ciddi katkısı olduğunu gözlemledik.*' şeklindeki yorumuyla olumlu görüşünü ifade etmiştir. ÖG3 yansıtma formunda görüşünü '*Bu öğrencilerimiz yüz yüze eğitim sürecinde sınıf içinde bir gruba dâhil olma, fikir üretme ve fikirlerini ifade edebilme aşamalarında sıkıntı yaşamalarına karşın, Çevrimiçi Öğretim sürecinde bu sıkıntıların çoğunun yaşanmadığını ifade etmek isterim.*' diyerek ifade etmiştir. ÖG6 yansıtma formunda görüşünü '*Sınıf içerisinde genelde kendini geri çeken öğrenciler çevrimiçi eğitimde kendilerini ifade etme konusunda daha az filtrelediler.*' diyerek belirtmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretiminin çekingen öğrenciler için avantaj sağladığı söylenebilir.

2. Konuşma Becerisinin Güvenilir Bir Şekilde Ölçülebilmesi. Katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş belirttikleri bir tema konuşma becerisinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesidir. ÖG10 görüşmede '*...öğrenciyi değerlendirmek açısından öğrencinin productionı anlamında en iyi değerlendirebileceğimiz şey speakingdi aslında en cheating den uzak olabilecek*' diyerek konuşma becerisini çevrimiçi değerlendirmeye ilişkin kopyadan uzak oluşunu ve öğrencilerin performanslarını daha iyi değerlendirebilmeye imkan vermesini olumlu yön olarak işaret etmiştir. ÖG12 görüşmede '*...büyük oranda en iyi ölçtüğümüz kısım o oldu*'

diyerek benzer görüşünü belirtmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin güvenilir bir şekilde ölçme kolaylığı sağladığı söylenebilir.

3.Söz Alma Kolaylığı. Sadece bir katılımcı öğrenci İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu yön olarak söz alma kolaylığına değinmiştir. Bu bağlamda bu temanın yaygın bir görüşü yansıtmadığı sonucuna varılabilir fakat öğrencilerin bireysel farklılıklarının da önemli olduğu düşünüldüğünde kayda değer bir bulgu olarak paylaşılmasında fayda görülmüştür. Katılımcı öğrencilerden Ö13 yansıtma formunda *'...sınıfta konuşmak istediğinizde yüksek sesle konuşmanız lazım ya da konuşmak için iyi bir an yakalamanız lazım ancak uzaktan eğitimde böyle bir sorun olmadı benim için. Tek bir tuşla ve kendimi yormadan iletişim kurabildim.'* şeklinde yorumuyla görüşünü desteklemiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretiminin söz alma kolaylığı sağladığı söylenebilir.

4. Akademik Konuşma Becerisine Katkısı. Sadece bir katılımcı öğretim görevlisi İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu yön olarak akademik konuşma becerisine katkısı üstünde durmuştur. ÖG8 görüşmede *'Konuşma gündelik ve akademik konuşma olarak ikiye ayrılır. Öğrencilerimin akademik yani yapılandırılmış ve planlanmış konuşmayı gayet iyi geliştirdiklerini söyleyebilirim.'* şeklindeki ifadesiyle İngilizce konuşma becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu bir yön olarak akademik konuşma becerilerine katkı sağladığına değinmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretiminin akademik konuşma becerisine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

5. Uygulamanın Sohbet Odaları Özelliğinin Bireysel ve Grup Çalışmasına Katkısı. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumlu görüş bildirdiği bir tema uygulamanın sohbet odaları özelliğinin sağladığı kolaylıklardır. Zoom uygulaması ile yürütülen çevrimiçi toplantılar esnasında sohbet odaları oluşturup, katılımcıları bu odalara atayıp bireysel ya da grup çalışması yapılabilir. Bu bağlamda katılımcılar sohbet odaları özelliğinin bireysel ve grup çalışmalarına

imkan vermesi sebebiyle konuşma becerisinin çevrimiçi öğretiminde kolaylık sağladığı görüşünü dile getirmişlerdir. ÖG7 görüşmede ‘...öğrenciyle baş başa bir yerde vakit geçirme gibi bir sınıfta olmayan bir şansımız olabildi’. diyerek Zoom uygulamasının sağladığı kolaylığa işaret etmiştir. Benzer bir görüşü ÖG4 yansıtma formunda görüşünü ‘...Zoom programının bizlere sunduğu “breakout room” özelliğiyle daha küçük gruplarla daha rahat iletişim kurabilmek, öğrencilerimizin konuşma becerilerine önemli ölçüde katkı sağlamıştır.’ diyerek dile getirmiştir. ÖG9 yansıtma formunda ‘...Zoom programında kullandığımız odalar sayesinde iyi grup çalışmaları ve sunumları ortaya çıkmıştır.’ ifadesiyle olumlu görüşünü belirtmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimde kullanılan uygulamanın sohbet odaları özelliğinin bireysel ve grup çalışmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda ulaşılan hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 24’de sunulmuştur.

Tablo 24

İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
Ö18	Pratik yapmak Zor	Pratik Eksikliği	Pratik Yapmanın Zorluğu	Ö9,Ö7, Ö2	Zaman ayırmak Zaman gerekli Yeterli pratik	Pratik Eksikliği	Pratik Yapmanın Zorluğu
Ö1,Ö3 Ö9	İnternet kesintisi İnternet bağlantısı Daha stresli stres	Bağlantı Problemleri	Bağlantı Problemi ve Teknik Aksaklıklar				
Ö3	Beden dili Görememek Anlamama k	Beden dili	Beden Dilini Görememek	Ö13,Ö5	Mimik görmek	Beden dili	Beden Dilini Görememek
Ö13,Ö12,	Kamera kapatmak İletişim	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma	Uygulamayı n Kamera ve Ses	Ö6,Ö5	İletişim kurma Zorunluluk	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma	Uygulamayı n Kamera ve Ses

	Zor Etkileşim Motive edememek, Zorla	Özelliğinin Olumsuz Etkileri	Kapatma Özelliğinin İletişime Olumsuz Etkisi			Özelliğinin Olumsuz Etkileri	Kapatma Özelliğinin İletişime Olumsuz Etkisi
Ö4	Bireysel ilgilenme	Bireysel olarak ilgilenmek	Birebir Çalışma Zorluğu				
Ö17	Rahat hissetmemek Susmak Konuşmamak	Rahat konuşamamak	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması	Ö10,Ö9, Ö8,Ö2	Rahat konuşamıyor uz Online ortam Utangaç öğrenci Çevrimiçi konuşma Utangaçlık Heyecan	Rahat konuşamamak	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması
Ö3	Grup çalışması Zor	Grup Çalışması	Grup Çalışmalarına Olumsuz Etkisi	Ö3	Grup çalışması Diyalog	Grup Çalışması	Grup Çalışmalarına Olumsuz Etkisi

Tablo 24’de görüleceği üzere İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğrenci odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları beşi ortak olmak üzere yedi temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Pratik Yapmanın Zorluğu, Bağlantı Problemleri ve Teknik Aksaklıklar, Beden Dilini Görememek, Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması, Birebir Çalışma Zorluğu, Grup Çalışmalarına Olumsuz Etkisi, Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özelliğinin İletişime Olumsuz Etkisidir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri ve uygulanan yansıtma formu sonucunda ulaşılan hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerini yansıtan kodlar, örüntü kodlar ve temalar Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 25

İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmenin Sınırlı Yönlerine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşmeleri ve Yansıtma Formu Bulguları

Görüşme Formu				Yansıtma Formu			
Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar	Katılımcılar	Kodlar	Örüntü Kodlar	Temalar
ÖG7, ÖG10, Ö14, ÖG9, ÖG4	Çekingen Birbirlerinden utanma	Sosyal Çekingelik ve Performans Endişesi	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen	ÖG5, ÖG2, ÖG7, ÖG14, ÖG12	Sessiz öğrenci Sessiz kalması	Sosyal Çekingelik ve Performans Endişesi	Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen

	Anxiety level- Hata yapma Söz almak Zor Birbirlerinden bağımsız Otorite		Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması		Çekingen Kısıtlamak Hata yapma korkusu Sosyal çekingenlik Performans endişesi		Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması
ÖG6, ÖG8, ÖG1	Beakout room- Türkçe konuşmak Breakout romları- kontrol etmek Yorucu Kontrolsüz Yönetmek zor	Öğrencinin Kontrol Edilmesinin Zorluğu	Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu	ÖG2, ÖG7, ÖG1	Sohbet odaları Kontrol İngilizce kullanma motivasyonu Breakout room Yönetimi zor Zaman Konuşmak yerine Katılım Etkileşim İsteksiz Motivasyon Öğrenci- öğrenci iletişimi Mikrofonum çalışmıyor Reddetmek Pasif Derse katılmak Ses kamera kapatma Olumsuz etki Yeterli güdülenme	Öğrencinin Kontrol Edilmesinin Zorluğu	Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu
ÖG6, ÖG4, ÖG14, ÖG12	Gönülsüzler- Kamera/ses kapatma Zorla konuşturmak Teşvik etmek zor Konuşmuyor Katılmayan öğrenci Katılmadı Kamera, sesi kapalı, Aktif katılımcı Etkileşim Az	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özellığının Olumsuz Etkileri	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özellığının İletişime/ Etkileşime Olumsuz Etkisi	ÖG2, ÖG14, ÖG7, ÖG10, ÖG13, ÖG1	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özellığının Olumsuz Etkileri	Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özellığının İletişime/ Etkileşime Olumsuz Etkisi	
ÖG2	Arayüz Derse include etmek/dahil etmek	Uygulamadan Kaynaklı Sıkıntı	Uygulamanın Arayüzünden Kaynaklı Zorluklar				
ÖG8	Birebir Yorucu Vakit almak	Birebir Çalışmanın Olumsuzlukları	Birebir Çalışma Zorluğu	ÖG1	Ek çalışma Birebir çalışma	Birebir Çalışmanın Olumsuzlukları	Birebir Çalışma Zorluğu
ÖG7, ÖG6	Eye contact- göz kontağı Yok Beden dilini kullanmak Zor	Beden dili	Beden Dilini Etkin Kullanamamak	ÖG1	Vücut dili Sınıf içi ortam	Beden dili	Beden Dilini Etkin Kullanamamak
ÖG12	Productive beceriler Zor	Konuşma Becerisini Öğretmenin Zorluğu	Konuşma Becerisinin Zor Gelişen Bir Beceri Olması	ÖG5, ÖG14, ÖG11, ÖG12, ÖG9	En çok sıkıntı En az gelişen Geç zor gelişen Konuşma Gündelik konuşma Pratik yapma	Konuşma Becerisinin Gelişimi	Konuşma Becerisinin Zor Gelişen Bir Beceri Olması
				ÖG8, ÖG1		Pratik Yapma	Pratik Yapmanın Zorluğu

Tablo 25’de görüleceği üzere İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinmenin sınırlı yönlerine ilişkin öğretim görevlileri odak grup görüşmesi ve yansıtma formu bulguları altısı ortak olmak üzere sekiz temada toplanmaktadır. Ulaşılan temalar; Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması, Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu, Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özelliğinin İletişime/ Etkileşime Olumsuz Etkisi, Uygulamanın Arayüzünden Kaynaklı Zorluklar, Beden Dilini Etkin Kullanamamak, Konuşma Becerisinin Zor Gelişen Bir Beceri Olması, Birebir Çalışma Zorluğu, Pratik Yapmanın Zorluğudur.

İngilizce Konuşma Becerisinin Çevrimiçi Edinimine Yönelik Olumsuz Görüşler

Araştırmanın katılımcıları olan hazırlık sınıfı öğrencileri ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüşleri karşılaştırıldığında bazı bulguların ortak olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerini ifade eden ortak temalar ve diğer temalar katılımcılardan alınan doğrudan alıntılarla aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

1. Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Çekingen Öğrenciler İçin Dezavantaj Oluşturması. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri ortak bir tema çevrimiçi öğrenme ortamının çekingen öğrenciler için dezavantaj sağlamasıdır. Ö17 görüşmede ‘...rahat bir ortam olmadığı için rahat bir sınıf ortamı ya da önceden tanışmışlık olmadığı için ben konuşamıyorum yani çok rahat o yüzden vazgeçiyorum ben’. diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö2 yansıtma formunda ‘...çevrimiçi bir şekilde İngilizce konuşmaya çalışmak öğrencinin daha fazla heyecanlanmasına, çekingen davranmasına neden oluyor hem de gerçek bir iletişim ortamı da kurulmamış oluyor.’ şeklindeki ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Ö9 yansıtma formunda görüşünü ‘...utanan öğrenciler için online eğitim konuşma becerisinin daha az gelişmesine sebep oluyor.’ diyerek belirtmiştir. ÖG7 yansıtma formunda ‘Çevrimiçi uygulamalar çekingen öğrencilerin gelişimini yüz yüze ortamdakinden daha fazla kısıtlıyor.’ diyerek çekingen öğrenciler için dezavantaj oluşturduğuna işaret etmiştir. Benzer bir görüşü

ÖG12 yansıtma formunda '*Öğrencilerde hâlihazırda var olan sosyal çekingenlik ve performans endişesi çevrimiçi öğretim ile birlikte daha da arttı, öğrencilerin çoğu derse katılmadı, bilenler bile sessiz kalmayı tercih etti.*' şeklinde ifade etmiştir. ÖG9 yansıtma formunda '*...birbirlerinden çok bağımsız oldukları için birbirlerinden utanma seviyeleri de çok arttı... speakinglerini skill olarak inanılmaz etkilediğini düşünüyorum.*' diyerek olumsuz görüşünü belirtmiştir. ÖG14 yansıtma formunda '*öğrenciler çevrimiçi ortamda neredeyse hiç tanımadıkları 25 kişinin karşısında konuşma konusunda oldukça isteksizdi. Gerçek bir sınıf ortamının olmaması ve hata yapma korkusunun çok olması bu durumu yaratmıştır.*' diyerek görüşünü paylaşmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin çekingen öğrenciler için dezavantaj oluşturduğu söylenebilir.

2. Uygulamanın Kamera ve Ses Kapatma Özelliğinin İletişime Olumsuz Etkisi.

Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri ortak bir tema uygulamanın kamera ve ses kapatma özelliğinin iletişime olumsuz etkisidir. Ö6 yansıtma formunda '*Çevrimiçi eğitim sırasında arkadaşlarım veya öğretmenimle iletişim kurma zorluğumun olmamasından dolayı kendimi konuşmaya zorlamadım.*' diyerek çevrimiçi öğretim sürecinde öğrencilerin kamera ve seslerini kapatabilme hakkını konuşmanın önünde bir engel gördüğünü ifade etmiştir. Ö13 görüşmede '*...kamarasını kapatıyor vesaire, hoca zaten burada değil ama aynı ortamda olsak yani direk iletişime geçebilir.*' diyerek kameralarını kapatmanın olumsuz etkisini vurgulamıştır. ÖG12 görüşmede '*çocuk şimdi kamerasını açmamış zaten onu göremiyorsun, dolayısıyla o tür öğrencileri derse dahil etmek çok zor oldu.*' ifadesiyle görüşünü paylaşmıştır. ÖG3 yansıtma formunda, '*Hatta mikrofonum çalışmıyor gibi bahaneler sunup konuşmayı reddettiler.*'. ÖG1 yansıtma formunda '*bazı öğrenciler çeşitli bahanelerle çevrimiçi öğretim uygulaması esnasında seslerini kısmakta, bu da konuşma becerilerine olumsuz etki göstermektedir*'...*çevrimiçi ses kontrolleri öğrencilerde olduğu için konuşmak istemeyen öğrencilerin daha zor motive edildiğini düşünüyorum.*' diyerek olumsuz görüşünü paylaşmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için

çevrimiçi öğretimin uygulamanın kamera ve ses kapatma özelliğinden kaynaklı iletişimi olumsuz etkilediği söylenebilir.

3. Pratik Yapmanın Zorluğu. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir ortak tema pratik yapmanın zorluğudur. ÖG1 yansıtma formunda görüşünü *'konuşma pratiği yapmak için çevrimiçi uygulamada ayrı odalara gönderilen öğrenciler bazen konuşma pratiği yapmak yerine farklı şeylerle ilgilenebilmektedir.'* şeklinde ifade etmiştir. ÖG8 yansıtma formunda *'kendi aralarında hedef dil olan İngilizceyi gündelik olarak pratik yapma konusunda biraz daha az fırsatları oldu diyebilirim.'* ifadesiyle olumsuz görüş belirtmiştir. Ö18 görüşmede *'pratiğini yapmadığımız sürece bence öğrenim çok güçleşiyor, o yüzden çevrimiçine kesinlikle karşıyım'* şeklindeki yorumuyla pratik eksikliğine dikkat çekmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin pratik yapmayı zorlaştırdığı söylenebilir.

4. Birebir Çalışma Zorluğu. Sadece katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri bir tema öğrencilerle birebir çalışma zorluğudur. ÖG8 görüşmede *'...birebir bir çalışma yapmayı yani mahremiyeti daha çok talep eder oldu öğrenci hani sınıf içinde değil de ben işte hocam one to one size ben kendimi ifade edeyim gibi talepler oldu bire bir çalışmalarda oldukça yorucu oldu.'* diyerek olumsuz görüşünü dile getirmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin birebir çalışmayı zorlaştırdığı söylenebilir.

5. Beden Dilini Etkin Kullanamamak. Katılımcı öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir ortak tema beden dilini etkin kullanamamaktır. Çevrimiçi derslerde çoğunlukla öğrenciler ve öğretim görevlileri bir masa başında ve bilgisayar karşısında bulunmaktadır bu sebepten hareketleri sınırlıdır. ÖG1 yansıtma formunda *'konuşma becerisinin gelişmesi vücut dilini kullanması gerekmektedir, çevrimiçi uygulamada bu*

mümkün olmadığı için öğrenciler bu anlamda yeterli güdülenmeyi bulamamaktadır.' ÖG7 görüşmede *'öğrenciyi konuşmaya teşvik edecek beden dili kullanmanın ekran başındaki aşırı yoruculuğu, kendimi sürekli şöyle şöyle falan yakalıyorum (sallanır), onaylayacağım hani...'* Ö13 yansıtma formunda *'mimikler vs. yüz yüze eğitimde daha etkili.'* diyerek görüş bildirmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin beden dilini etkin kullanmayı önlediği söylenebilir.

6. Bağlantı Problemleri ve Teknik Aksaklıklar. Sadece katılımcı öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri bir tema bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklardır. Ö9 görüşmede görüşünü *'konuşurken de internet kesintisine uğradığımız için hani atıyorum speaking sınavındayken kesildiğinde ben tekrar bağlanmak konusunda zorluk yaşayabiliyorum.'* diyerek belirtmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklardan kaynaklı olumsuz etkileri olduğu söylenebilir.

7. Grup Çalışmalarına Olumsuz Etkisi. Sadece bir öğrencinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttiği bir tema grup çalışmasına olumsuz etkisidir. Ö3 yansıtma formunda *'konuşma becerisi çalışırken grup çalışması yapmamız pek mümkün olmadı, grup halinde diyaloglar çalışmak isterdim.'* şeklindeki ifadeyle konuşma becerisini için önemli bir yeri olan grup çalışmalarlarıyla ilgili çevrimiçi öğretimin yarattığı olumsuzluğun üstünde durmuştur. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin grup çalışmasına olumsuz etkileri olabileceği söylenebilir.

8. Öğrenciyi Denetlemenin Zorluğu. Katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir tema öğrenciyi denetlemenin zorluğudur. Öğretim görevlileri çoğunlukla görüşlerinde Zoom uygulamasının sohbet odaları özelliğinden yararlanarak yaptıkları çalışmalarda her bir odayı ziyaret ederek öğrencileri kontrol etmenin zorluğuna değinmişlerdir. ÖG6 görüşmede *'hoca açısından yorucu tüm o roomları gezip teker teker kontrol etmek'* diyerek öğrenciyi

kontrol etmenin zorluğuna dikkat çekmiştir. ÖG8 görüşmede '*...sınıfta olsam hadi bakalım işte sen ne alemdesin vesaire grupları ya da kişileri çok daha iyi teşvik edebilirim bu süreci daha da hızlandırabilirim ama çevrimiçi olduğunda çocuğu tek başına ya da grup arkadaşı ile o breakout roomda bıraktığında biraz kaderine bırakmış oluyorum*' şeklindeki ifadesiyle benzer bir görüşü paylaşmıştır. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin öğrenciyi denetlemeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

9. Uygulamanın Ara yüzünden Kaynaklı Zorluklar. Sadece bir öğretim görevlisinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttiği bir tema uygulamanın ara yüzünden kaynaklı sıkıntıdır. ÖG2 görüşmede '*24 kişilik bir sınıfta ancak bütün öğrencileri ana ekran açıkken görebiliyorum, bir paylaşım geçtiğimde yan tarafta ekranın önemli bir kısmını kapatır şekilde görünüyor ve çoğunlukla da ekranda sadece simge durumuna getiriyorum*' diyerek görüşünü belirtmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin uygulamanın arayüzünden kaynaklı öğrencileri derse dahil etmeyi zorlaştırdığı söylenebilir.

10. Konuşma Becerisinin Zor Gelişen Bir Beceri Olması. Katılımcı öğretim görevlilerinin İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik olumsuz görüş belirttikleri diğer bir tema konuşma becerisinin zor gelişen bir beceri olmasıdır. ÖG12 yansıtma formunda '*productive beceriler zaten en geç olgunlaşan beceriler, katılım da düşük olduğu için öğrencinin bu beceride gerçekten gelişme gösterip gösteremediğini tam anlamıyla bilmediğimizi düşünüyorum.*' diyerek görüşünü paylaşmıştır. Bu bulgudan yola çıkarak İngilizce konuşma becerisi için çevrimiçi öğretimin becerinin gelişiminde yeterince etkili olmadığı söylenebilir.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular: İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Genel Görüşleri ve Önerileri

Araştırmanın beşinci alt problemi 'İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Genel Görüşleri ve Önerileri nedir?' kapsamında ulaşılan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi öğrenci bulguları Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Genel Görüşleri ve Önerileri Görüşme Bulguları

Katılımcı	Genel Görüş	Açıklama	Hangi Beceri Çevrimiçi Olabilir	Öneri
Ö1	Olumsuz	Bağlantı problemleri ve bir arada olamamaktan olumsuz olduğunuz düşünüyorum.		
Ö2	Olumsuz	Dil becerilerini geliştirme konusunda olumsuz olduğunu düşünüyorum.	Dinleme	
Ö3	Olumsuz	Bütün becerilerde birtakım kısıtlamalar yaratıyor. Alışageldik şekilde öğrenmek bence daha faydalı ve daha verimli.	Dilbilgisi Kelime Bilgisi	Sınavlar okulda yüz yüze gerçekleştirilmeli. Ders süreleri yeniden düzenlenmeli. Ders sayıları artırılabilir.
Ö4	Olumsuz	Daha çok zorlandık, dikkatimiz kolay dağıldı. Daha az verimli.		
Ö5	Olumsuz			
Ö6	Olumsuz	İnsanlarla etkileşim öğrenmeyi kolaylaştıran bir şey. İnsanların etrafında ders yapıyor olduğunu görmek ayrı bir motivasyon. Her şeyi aynı ortamda yapıyor olmak çok kötü.	Yazma	Kopya ihtimalini azaltmak ve öğrencileri ders çalışmaya teşvik etmek için sınavlar okulda yüz yüze gerçekleştirilmeli. Programlar ve ders süreleri düzenlenmeli
Ö7	Olumlu	Daha çok kaynağa erişebiliyoruz.		
Ö8	Olumsuz	Bazı insanlar evde çalışamaz, insanları gördükçe motive olur		
Ö9	Olumsuz	Okul ortamında daha iyi İngilizce eğitimi alabilirdik.		Yüz yüze olmalı. Dilbilgisi dersleri azaltılmalı. Konuşma ve dinleme becerilerinin pratiği için daha fazla süre verilmeli.
Ö10	Olumsuz	Yüz yüze eğitimde her beceri daha iyi öğreniliyor	(Dilbilgisi)	Konuşma ve dinleme becerilerine için daha fazla süre ayrılmalı.
Ö11	-	-		-

Ö12	Olumsuz	Yüz yüze eğitimde öğrenme daha kalıcı		Derslerin dilbilgisi ve ya konuşma ağırlıkları değiştirilmeli. Daha az dilbilgisi daha çok konuşma olmalı.
Ö13	Olumsuz	En önemli sorun Okuma sosyalleşmek. Yorgun hissettim.		Derslerde biraz daha ilgi çekici ve günlük hayattan konular tercih edilmeli. Uygulamalı dersler yüz yüze olmalı. Çevrimiçi öğretimde ders saatleri ve teneffüs süreleri yeniden düzenlenmeli. Ders içerikleri değiştirilebilir. Haftanın belli günleri çevrimiçi olabilir.
Ö14	Olumlu	Yolda harcadığımız zamandan tasarruf ediyoruz. Becerilerin gelişmesinin öğrencinin elinde olduğunu düşünüyorum.		
Ö15	Olumsuz	Yüz yüz eğitimde iletişim daha kuvvetliydi, jest, mimikler birbirlerini anlayabiliyordu.		
Ö16	Olumsuz	Dil öğrenimi için çevrimiçi öğretim dezavantaj. Yüz yüze olmak, karşılıklı diyalog içinde olmak daha faydalı.		
Ö17	-	Daha az verim alıyorum. Ev ortamında daha çabuk dikkatim dağılıyor. Hep aynı yerde olmaktan çok sıkılıyorum. Öğretmenler ne kadar iyi anlayıp anlamadığımızı anlamadı.		
Ö18	Olumsuz	Yüz yüze olsaydı daha iyi öğrenebileceğimi düşünüyorum.	Dinleme (Dilbilgisi)	Konuşma pratik gerektirdiği için konuşma becerisinin çevrimiçi değil de yüz yüze olması gerekli. Konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla önem verilmeli.
Ö19	Olumlu	Daha çok pratik yaptığımızı düşünüyorum.		
Ö20	Olumsuz	Yüz yüzeyken daha verimliydi. Sınavlar tamamen kontrol edilemiyor.		

Tablo 26'da görüleceği üzere İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik genel görüşler ve önerilere ilişkin öğrenci odak grup görüşmesi bulguları; 20 hazırlık sınıfı öğrencisinin genel görüşü 15'i olumsuz olmak üzere, üçü olumlu yöndedir. Öğrencilerden biri hiç görüş bildirmemiş, biri ise çekimser kalmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin dil becerilerinin çevrimiçi edinimine karşı büyük ölçüde olumsuz tutum geliştirdikleri söylenebilir. Altı öğrencinin görüş bildirdiği hangi becerinin çevrimiçi olabileceği sorusuna yönelik ulaşılan bulgular bu veri toplama aracı için sınırlı olsa da birtakım önemli sonuçlara varılabilir. Bu noktada dört temel dil becerisi dışında yabancı dil öğretiminin önemli

birleşenlerinden olan alt beceriler olarak kabul edilen dilbilgisi ve kelime bilgisinin çevrimiçi öğretilbileceği yönündeki görüşler ve konuşma becerisinin çevrimiçi olması yönünde hiç tercih dile getirilmemesi dikkat çekici bulgulardır. Öğrenciler olumlu yöndeki genel görüşlerine yönelik açıklamalarında kaynaklara erişebilme, pratik yapma imkanı, zamandan tasarruf etme gibi noktalara değinmişlerdir. Öğrenciler olumsuz yöndeki genel görüşlerine dair açıklamalarında bağlantı problemleri, odaklanma problemleri, çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması, motivasyon eksikliği, etkileşim/iletişim zayıflığı, sosyalleşememe problemi, fiziksel açıdan olumsuz etkileri, etkili ve kalıcı öğrenmeye olumsuz etkileri, sınavlar, ev ortamının olumsuzlukları gibi çeşitli temaların üstünde durmuştur. Öğrenciler önerilerinde ders süreleri ve teneffüslerin yeniden düzenlemesine, sınavların yüz yüze olmasına, programda dilbilgisine daha az konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla yoğunluk verilmesine, ders içeriklerinin yeniden planlanmasına ve hibrit eğitim modeline (karma öğrenme) dair önerilerini dile getirmişlerdir.

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri sonucunda ulaşılan hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik görüş ve önerilerini yansıtan bulgular Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlileri Genel Görüşleri ve Önerileri Görüşme Bulguları

Katılımcı	Genel Görüş	Açıklama	Hangi Beceri Çevrimiçi Olabilir	Öneri
ÖG1	Olumlu	Online eğitimi kendi açımdan çok faydalı buldum, bir sürü yeni beceri edindik Dil öğretmenleri olarak genç bir grubuz, iletişim teknolojileri becerilerimiz iyi.	Okuma Dinleme Dilbilgisi, Kelime Bilgisi	Öğretim online (çevrimiçi) olabilir ama sınavlar yüz yüze olmalı. Öğrenciler kendi sorumluluklarını almalı. Çevrimiçi öğretimde de yüz yüze de olduğu gibi kurallar olmalı.
ÖG2	Olumsuz	Online eğitim, ELT ve dil öğrencileri/profili için uygun değil.	Okuma Dinleme	Teknik sınıktılar giderilebilir ve birtakım zorluklar yeni yazılımlarla çözülebilir.
ÖG3	Olumlu	Pozitif yönleri ağır basıyor.	Yazma	Etkililiği araştırılmalı. Öğretim materyalleri nicelik ve nitelik açısından iyi seçilmeli.
ÖG4	Olumsuz	Öğrenciler bu sürece adapte olamadılar	Okuma Dinleme	Hibrit şekilde belli beceriler üstünden devam edebilir.

ÖG5	Olumlu	Çok hızlı adapte olduk. Eğitim alanında çok büyük avantajlar doğuracak.		Mükemmel sistem diye bir şey yoktur. Olumsuz tarafları belirleyip, çözüm üretmeliyiz. Gerçekçi hedefler koyarak çağı yakalamalıyız.
ÖG6	Olumlu	-	Okuma Dinleme	Öğrenci motivasyonu anlamında iyileştirmeler yapılmalı. Belli beceriler çevrimiçi öğretilir. Hem teknik hem pedagojik iyileştirmeler yapılmalı. Yönetmeliklerde birtakım bağlayıcı maddelerin olması gerekli, kamera açma zorunluluğu gibi
ÖG7	Olumlu	Uygulamadaki deneyimlerimizle olumluya dönüştü	Yazma Konuşma	Öğrenci otonomisi konusunda hem bizim hem yönetimin hem de öğrencinin bakış açısını değiştirmesi gerekli. Ders süresi yüz yüze eğitimde ihtiyacımız olduğu kadar değil, farklı şekilde düzenlenmeli Mesai ve mesai dışı kavramı üstüne yönetsel ve öğretmen-öğrenci açısından düşünülmesi düzenleme yapılmalı
ÖG8	Olumsuz	Olumsuz yanlar çok fazlaydı; öğrenciler sosyalleşemedi, etkileşim zayıftı, kalabalık evler, internet kesintisi	Okuma Dinleme Dilbilgisi, Kelime bilgisi	Engelli bireyler, çalışan öğrenciler ve lisansüstü öğrenciler için harika bir fırsat olabilir Teknolojik altyapının iyileştirilmesi gerekiyor Öğretmenler için hizmet içi eğitimler verilmeli. Öğrencilerin bir araya gelmesini sağlayacak, işbirliğini artıracak projeler olmalı, sosyalleşme fırsatları tanınmalı
ÖG9	Olumlu	Dijital bir dünyaya ilerliyoruz.	Dinleme	
ÖG10	Olumlu	Fark yarattığını düşünmüyorum.	Dinleme Konuşma	Öğrencilere eğitim verilmeli.
ÖG11	Olumsuz	Öğretmen motivasyonu da çok önemli. Arka planda da 20 saat ders yaptık.	Dinleme	Hem öğrenci hem öğretmen motivasyonu artırılmalı.
ÖG12	Olumsuz	Lisans ve altı öğrenciler için çok iyi bir seçim değil.	Dilbilgisi Kelime bilgisi	Yüksek lisans ya da doktora düzeyinde olmalı
ÖG13	Olumlu	Bilinçli, istekli, motive bir grupla her beceri için verim aldık. Çevrimiçi öğretimde fark görmedim.	Dinleme	Konuşma sınavları çevrimiçi olabilir. Bazı beceriler çevrimiçi yürütülebilir.
ÖG14	Olumsuz	Sınıf ortamında bir etkileşim içinde değiller.	Dinleme	

Tablo 27'de görüleceği üzere İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik öğretim görevlileri odak grup görüşmeleri sonucunda genel görüşler ve önerilere ilişkin birtakım bulgulara ulaşılmıştır; 14 hazırlık sınıfı öğretim görevlisinin genel görüşü, sekizi olumlu, altısı olumsuz yönde olmuştur. Bu bağlamda öğretim görevlilerinin genel görüşleri büyük ölçüde olumlu olmakla birlikte herhangi bir tutumda yoğunlaşmadığı yorumu

yapılabilir. Öğretim görevlilerinin hangi beceri çevrimiçi olabilir sorusuna dair verdiği cevaplardan ulaşılan bulgular ise şu yöndedir; verilen 25 cevaptan 10'u dinleme, beşi okuma, ikisi yazma, ikisi konuşma becerisi, üçü dilbilgisi, üçü kelime bilgisidir. Bu bağlamda öğretim görevlileri için dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimde güçlü bir beceri olarak öne çıktığı söylenebilir. Öğretim görevlileri olumlu yöndeki genel görüşlerine dair açıklamalarında yeni beceriler ve deneyimler kazanma, dijital dünya hazırlık, yüz yüze eğitim ile kıyaslandığında fark olmaması gibi temalara değinmiştir. Öğretim görevlileri olumsuz yöndeki genel görüşlerine dair açıklamalarında bağlantı problemleri, çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması, motivasyon eksikliği, etkileşim/iletişim zayıflığı, sosyalleşememe, ev ortamının olumsuzlukları, adaptasyon problemi gibi çeşitli temaların üstünde durmuştur. Öğretim görevlileri İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik önerilerinde süreci etkin kılmak adına çevrimiçi sınıf kurallarının getirilmesi, daha etkili yeni yazılımların oluşturulması, öğretim materyalleri seçimine, öğrenci motivasyonuna ve otonomisine önem verilmesi, ders sürelerinin yeniden düzenlenmesi, işbirliğini arttıracak projelere yer verilmesi gerekliliğine değinmişlerdir, ayrıca belli dil becerilerinin hibrit eğitimle öğretilebileceğinden ve öğretmen eğitimine olan gereklilikten bahsetmişlerdir.

Araştırmanın ikinci veri kaynağı olan yansıtma formu sonucunda ulaşılan hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik görüş ve önerilerini yansıtan bulgular ise Tablo 28'de sunulmuştur.

Tablo 28

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Genel Görüşleri ve Önerileri

Yansıtma Formu Bulguları

Form	Oku.	Yaz.	Din.	Kon.	En çok Gelişen Beceri	En Az Gelişen Beceri	Öneriler
Ö1	✓	✓	✓	x	Yazma	Konuşma	Çevrimiçi edinilmemeli. Zorunda olunursa dinleme ve konuşma becerileri için başka şeyler denenmeli
Ö2	✓	✓	✓	x	Okuma	Konuşma	Günlük konularda daha çok konuşma pratiği yapılmalı

Ö3	✓	✓	✓		Konuşma	Dinleme	Dilbilgisine daha az zaman ayrılmalı
Ö4	✓	✓	✓	×	Dinleme	Konuşma	Çevrimiçi çalışma ödevleri yerine dil öğrenirken eğlendirecek ödevler verilmeli
Ö5	×	✓x	✓	×	Yazma	Konuşma	Yüz yüze eğitim olmalı-
Ö6	✓	✓	×	×	Okuma Yazma	Konuşma Dinleme	Ders süreleri kısaltılmalı Derse katılım arttırılmalı, hocalardan destek alınmalı.
Ö7	✓	✓	✓	×	Yazma	Konuşma	Yüz yüze olmalı Program daha çok oyunlarla, uygulamalarla pratik yapabilecek şekilde yeniden düzenlenmeli
Ö8	✓	✓	✓	×	Okuma	Konuşma	Konuşma becerisine daha fazla önem verilmeli
Ö9	✓	✓	✓	×	Okuma	Konuşma	Az ama öz ödev verilmeli Çevrimiçi sınav yapılmamalı
Ö10	×	✓	×	×	Yazma	Konuşma	Sınıf mevcudu daha az olmalı
Ö11	×	✓	✓	✓	Yazma	Dinleme	Konuşma becerisine daha fazla zaman ayrılmalı
Ö12	✓	✓x	✓	×	Okuma	Konuşma	Dilbilgisi dersleri azaltılmalı
Ö13	✓	✓	✓	✓	Konuşma	Dinleme	Konuşma dersi artırılmalı
Ö14	✓	✓	×	×	Yazma Okuma	Dinleme Konuşma	İngilizce konuşabileceğimiz platformlar olmalı
Ö15	✓	✓	✓	✓	Dinleme Yazma	Konuşma	Konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla önem verilmeli, (sınav)
Ö16	✓	✓	✓	×	Yazma	Konuşma	Çevrimiçi uygulamalar belli bir düzeyde olmalı-hibrit
Ö17	✓	×	×	×	Okuma	Konuşma	Bir temel çevrimiçi eğitim planı yapılmalı
Ö18	✓	✓	✓	×	Yazma	Konuşma	-
Ö19	✓	✓	×	×	Yazma	Konuşma	Daha fazla dinleme ve konuşma olmalı
Ö20	×	✓	✓	×	Yazma	Konuşma	Yüz yüze olmalı

Büyük ölçüde geliştirdim ✓ Yeterince geliştirmedim ×

Tablo 28'de görüleceği üzere yansıtma formu sonucunda hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik görüş ve önerilerini yansıtan birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğrenciler büyük ölçüde geliştirdikleri beceri/leri ifade ettikleri 23 cevaptan 12 yazma, 7 okuma, 2 dinleme, 2 konuşma becerisi yönünde fikir bildirmiştir. Katılımcı öğrenciler yansıtma formu yanıtlarında yeterince geliştirmedikleri beceri/leri ifade ettikleri 22 cevaptan 17 konuşma, 5 dinleme becerisi yönünde fikir bildirmişlerdir. Bu durumda hiçbir öğrencinin yazma ve okuma becerilerini en az gelişen beceri olarak nitelendirmemesi önemli bir bulgu olarak öne çıkmıştır. Bulgular genel olarak yorumlandığında İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde öğrenciler için yazma becerisinin en güçlü, konuşma becerisinin ise en zayıf beceri olduğu söylenebilir. Katılımcı öğrenciler İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik önerilerinde

çoğunlukla İngilizce derslerinin çevrimiçi olmaması, özellikle konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla önem verilmesi, konuşma dersleri özelinde günlük konularda daha fazla konuşma pratiği yapılması ve dilbilgisi derslerinin azaltılması konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Ek olarak, katılımcı öğrenciler ders sürelerinin daha kısa olması, sınıf mevcutlarının daha az olması, daha az ödev verilmesi ve sınavların çevrimiçi olmaması yönünde önerilerini dile getirmişlerdir.

Araştırmanın ikinci veri kaynağı olan yansıtma formu sonucunda elde edilen hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik genel görüşleri ve önerileri ile ilgili bulgular Tablo 29'de sunulmuştur.

Tablo 29

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlileri Genel Görüşleri ve Önerileri Yansıtma Formu Bulguları

Form	Oku.	Yaz.	Din.	Kon.	En çok Gelişen Beceri	En Az Gelişen Beceri	Öneriler
ÖG1	✓	✓	✓	×	Okuma Dinleme	Konuşma	Öğrencilerin ve ebeveynlerin çevrimiçi uygulamalarla ilgili bilgilendirilmesi ve uyulması gereken kuralların hatırlatılması.
ÖG2	✓	×	✓	×	Okuma	Konuşma	Sınıf dinleme ve okuma derslerini normal saatlerinde beraber yaparken, konuşma ve yazma dersleri küçük gruplarla işlenebilir.
ÖG3	✓	✓	✓	×	Okuma Dinleme	Konuşma	Öğrencilere ve öğretmenlere teknolojik aletlerin nasıl kullanılması gerektiğinden kişisel hakların nasıl korunduğuna kadar detaylı bir eğitim verilmeli.
ÖG4	✓	×	✓	✓	Okuma	Konuşma	Konuşma ve Yazma Becerileri Yüz yüze, Okuma ve dinleme becerileri ise çevrimiçi yürütülebilir.
ÖG5	✓	✓	✓	×	Yazma Okuma Dinleme	Konuşma	Öğrenci otonomisi sürecin temel taşı olmalı Teknik altyapı ve donanım sağlanmalı Konuşma ve yazma becerileri için yüz yüze dönütler sağlanmalı
ÖG6	✓	✓	✓	✓	Yazma	Konuşma	Kamera ve mikrofon kullanımı gibi bazı teknik gereklilikler öğrenci açısından bağlayıcı hale getirilmeli. Süreçte öğrencilerin sosyalleşme ve motive olma gibi ihtiyaçları düşünülmeli.
ÖG7	✓	✓	✓	×	Yazma	Okuma	Productive beceriler (yazma, konuşma) çevrimiçi öğretilir.

ÖG8	✓	✓	✓	x	-	-	Yazma becerisinin edinimi ve sınavlar başta olmak üzere İntihali engelleyecek ya da en aza indirecek programlar kullanılmalı.
ÖG9	✓	x	✓	x	Dinleme	Yazma	Daha iyi bir program ve öğretmen eğitimi ile dinleme ve okuma becerisi çevrimiçi devam edebilir. Çevrimiçi öğretim için kurumlar politika geliştirmeli.
ÖG10	✓	✓	✓	x	Okuma	Yazma	Çevrimiçi öğretim için kurumlar politika geliştirmeli. Teknik desteğe önem verilmeli.
ÖG11	x	x	✓	x	Dinleme	Konuşma	-
ÖG12	x	x	✓	x	Dinleme Okuma	Konuşma Yazma	Çevrimiçi öğretim lisansüstü çalışmalarda, çalışan veya başka şehirlerde yaşayan öğrenci grupları ile daha verimli olabilir. Öğretim görevlileri ve öğrenciler için okulun ihtiyaçlarına göre eğitim verilebilir. (online manners)
ÖG13	✓	✓	✓	x	Yazma	Konuşma	Yüz yüze olmalı.
ÖG14	x	✓	✓	x	Yazma	Konuşma	

Büyük ölçüde geliştirdim ✓ Yeterince geliştirmedim x

Tablo 29'da görüleceği üzere yansıtma formu sonucu hazırlık sınıfı öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik görüş ve önerilerini yansıtan bulgular elde edilmiştir; öğretim görevlileri büyük ölçüde geliştiğini düşündükleri beceri/leri ifade ettikleri 18 cevaptan 7 okuma, 6 dinleme, 5 yazma becerisi yönünde fikir bildirmişlerdir. Bu durumda hiçbir öğretim görevlisinin konuşma becerisini en çok gelişen beceri olarak nitelendirmemesi önemli bir bulgu olarak öne çıkmıştır. Katılımcı öğretim görevlileri yansıtma formu yanıtlarında yeterince geliştiğini düşünmedikleri beceri/leri ifade ettikleri 14 cevaptan 10 konuşma, 3 yazma, 1 okuma becerisi yönünde fikir bildirmişlerdir. Bulgular genel olarak yorumlandığında İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde öğretim görevlileri için okuma becerisinin en güçlü, konuşma becerisinin ise en zayıf beceri olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı öğretim görevlileri İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik önerilerinde ön plana iki öneriden biri karma bir öğretim modelinde konuşma ve yazma becerilerinin yüz yüze, okuma ve dinleme becerilerinin ise çevrimiçi uygulanması yönünde olmuştur; ikinci öneri ise hem öğrencilere hem öğretim görevlilerine çevrimiçi öğretim ile ilgili eğitim verilmesidir. Ek olarak, öğretim görevlileri diğer önerilerinde; çevrimiçi öğretimde uyulması gereken kuralların düzenlenmesi gerektiğine, sürecin öğrencilerin sosyalleşme ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak tasarlanması

gerektiğine, öğrenci otonomisine önem verilmesi gerektiğine, özellikle sınavlar ve yazma becerisi özelinde olmak üzere tüm becerilerde intihalin önüne geçecek uygulamaların geliştirilmesi gerektiğine değinmişlerdir.

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Gözlem Bulguları

İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinimine ilişkin araştırmamızın üçüncü veri kaynağı olan gözlem sonucu ulaşılan öğrenci bulguları Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğrenci Gözlem Bulguları

Dil Becerisi	Gözlemlenen Davranış ve Durumlar	Sınıf 1		Sınıf 2	
Okuma Becerisi	1-öğrenciler, farklı türlerdeki okuma metinlerini anlayabiliyor	Gözlemci 1 Çoğu Zaman	Gözlemci 2 Çoğu zaman	Gözlemci 1 Çoğu zaman	Gözlemci 2 Çoğu zaman
	2-öğrenciler, metinle ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt verebiliyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu zaman	Çoğu zaman
	3-öğrenciler, metinle ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapabiliyor	Bazen	Bazen	Bazen	Bazen
	4-öğrenciler, derse etkin katılıyor	Bazen	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen
	5-öğrenciler, sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen	Bazen
	6-öğrenciler, öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu zaman	Bazen
Yazma Becerisi	1-farklı konularda paragraf yazabilmek için gerekli olan yazma becerilerini anlayabiliyor	Çoğu Zaman	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
	2-seviyelerine uygun cümleler/paragraflar yazabiliyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen
	3-derse etkin katılıyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
	4-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
	5-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	Her zaman	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
Dinleme Becerisi	1-farklı konularla ilgili dinlemeleri anlayabiliyor	Çoğu Zaman	Her zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
	2-dinleme ile ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt verebiliyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Bazen
	3-dinleme ile ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapabiliyor	Bazen	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen
	4-derse etkin katılıyor	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Bazen
	5-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	Bazen	Nadiren	Nadiren	Nadiren
	6-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
Konuşma Becerisi	1-farklı konularda ayrıntılı bilgilendirici konuşmalar yapabiliyor	Bazen	Bazen	Bazen	Bazen
	2-temel fikir alışverişlerine katılabiliyor	Her zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen

3-derse etkin katılıyor	Bazen	Bazen	Çoğu Zaman	Bazen
4-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	Nadiren	Bazen	Nadiren	Nadiren
5-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	Nadiren	Bazen	Bazen	Bazen

Tablo 30'da görüleceği üzere gözlem sonucu ulaşılan öğrenci bulguları İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için 24 maddede 0 her zaman, 13 çoğu zaman, 11 bazen, 0 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda ulaşılan bulgular dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu, derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için daha olumsuzdur. İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 20 maddede 5 her zaman, 13 çoğu zaman, 2 bazen, 0 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda hem dersin kazanımlarına yönelik hem de derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için büyük ölçüde olumludur. İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 24 maddede 3 her zaman, 12 çoğu zaman, 6 bazen, 3 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu, derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için daha olumsuzdur. İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 20 maddede 1 her zaman, 2 çoğu zaman, 13 bazen, 4 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu, derse katılma, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için olumsuz yönde olmuştur. Ek olarak, öğrencilerin gözlenen davranışlarının en çok olumsuz değerlendirildiği beceri konuşma becerisi olmuştur. Bu bulgular değerlendirildiğinde öğrenciler için genel olarak alıcı (receptive) dil becerileri olan okuma ve dinleme için daha olumlu, üretken (productive) dil becerileri olan yazma ve konuşma için daha olumsuz davranış ve durumlar gözlemlenmiştir denebilir.

İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinimine ilişkin gözlem sonucu ulaşılan öğretim görevlisi bulguları Tablo 31'de sunulmuştur.

Tablo 31

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Öğretim Görevlisi Gözlem Bulguları

Dil Becerisi	Gözlemlenen Davranış ve Durumlar	Sınıf 1	Sınıf 2	Sınıf 1	Sınıf 2
Okuma Becerisi	1-Öğretim görevlileri, öğrencilerin farklı türlerdeki okuma metinlerini anlamalarına yardımcı oluyor.	Gözlemci 1 Her zaman	Gözlemci 2 Çoğu zaman	Gözlemci 1 Her zaman	Gözlemci 2 Çoğu zaman
	2- Öğretim görevlileri, öğrencilerin metinle ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt vermelerine yardımcı oluyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Çoğu zaman
	3- Öğretim görevlileri, öğrencilerin metinle ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapmalarına yardımcı oluyor.	Çoğu zaman	Çoğu zaman	Çoğu zaman	Bazen
	4- Öğretim görevlileri, öğrencilerin derse etkin katılmasına yardımcı oluyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Her zaman
	5- Öğretim görevlileri, öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmasına yardımcı oluyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Her zaman
	6- Öğretim görevlileri, öğrencilerin kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Her zaman
Yazma Becerisi	1- Öğretim görevlileri, öğrencilerin farklı konularda paragraf yazabilmek için gerekli olan yazma becerilerini anlamalarına yardımcı oluyor.	Her zaman	Her zaman	Her zaman	Her zaman
	2- Öğretim görevlileri, öğrencilerin seviyelerine uygun cümleler/paragraflar yazmalarına yardımcı oluyor.	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman
	3- Öğretim görevlileri, öğrencilerin derse etkin katılmasına yardımcı oluyor.	Her zaman	Her zaman	Her zaman	Her zaman Zaman
	4- Öğretim görevlileri, öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmasına yardımcı oluyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
	5- Öğretim görevlileri, öğrencilerin kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor.	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
Dinleme Becerisi	1- Öğretim görevlileri, öğrencilerin farklı konularla ilgili dinlemeleri anlamalarına yardımcı oluyor.	Her zaman	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
	2- Öğretim görevlileri, öğrencilerin dinleme ile ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt vermelerine yardımcı oluyor.	Her zaman	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
	3- Öğretim görevlileri, öğrencilerin dinleme ile ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapmalarına yardımcı oluyor.	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Bazen
	4- Öğretim görevlileri, öğrencilerin derse etkin katılmalarını sağlıyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Bazen
	5- Öğretim görevlileri, öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen	Çoğu Zaman
	6- Öğretim görevlileri, öğrencilerin kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
Konuşma Becerisi	1- Öğretim görevlileri, öğrencilerin farklı konularda ayrıntılı bilgilendirici konuşmalar yapmalarına yardımcı oluyor.	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman
	2- Öğretim görevlileri, öğrencilerin temel fikir alışverişlerine katılmalarına yardımcı oluyor.	Çoğu Zaman	Her zaman	Her zaman	Çoğu Zaman
	3- Öğretim görevlileri, öğrencilerin derse etkin katılmalarını sağlıyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Her zaman	Çoğu Zaman

4- Öğretim görevlileri, öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor.	Çoğu Zaman	Bazen	Bazen	Çoğu Zaman
5- Öğretim görevlileri, öğrencilerin öğretmenleriyle etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor.	Her zaman	Çoğu Zaman	Çoğu Zaman	Bazen

Tablo 31’de görüleceği üzere İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretim uygulaması ile edinimine yönelik gözlem sonucu ulaşılan öğretim görevlisi bulguları İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için 24 maddede 13 her zaman, 9 çoğu zaman, 1 bazen, 0 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda okuma becerisi için ulaşılan bulgular hem dersin kazanımlarına yönelik, hem de derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için olumludur. İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 20 maddede 15 her zaman, 5 çoğu zaman, 0 bazen, 0 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda yazma becerisi için ulaşılan bulgular hem dersin kazanımlarına yönelik hem de derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için büyük ölçüde olumlu yöndedir. İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 24 maddede 9 her zaman, 12 çoğu zaman, 0 bazen, 3 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda dinleme becerisi için ulaşılan bulgular genel olarak olumlu olmakla birlikte; dersin kazanımlarına ve derse katılmaya yönelik daha olumluyken, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimine yönelik nispeten daha olumsuzdur. İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ulaşılan bulgular 20 maddede 5 her zaman, 12 çoğu zaman, 3 bazen, 0 nadiren ve 0 hiçbir zaman şeklindedir. Bu bağlamda konuşma becerisi için ulaşılan bulgular hem dersin kazanımlarına yönelik hem de öğrenci-öğrenci etkileşimi anlamında nispeten daha olumsuz olmakla birlikte derse katılma ve öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi anlamında olumlu yönde olmuştur. Bu bulgular değerlendirildiğinde öğretim görevlileri için hem alıcı (receptive) dil becerileri için hem de üretken (productive) dil becerileri için anlamlı bir farkın gözlemlenmediği ve tüm beceriler için öğrencilere kıyasla daha olumlu davranış ve durumların gözlemlendiği söylenebilir.

Alt Problemlerin Bütüncül Olarak Yorumlanması

Araştırmanın alt problemlerinden yola çıkarak İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik üç veri kaynağından ulaşılan tüm bulgular Tablo 32’de bir arada sunulmuştur.

Tablo 32

İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Birleştirilmiş Bulgular

	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
OKUMA BECERİSİ		OLUMLU GÖRÜŞLER
	Odaklanma kolaylığı	Odaklanma kolaylığı
	Kelime öğrenme kolaylığı	Kelime öğrenme kolaylığı
	Ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı	Ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı
	Ekrandan okuma kolaylığı	Dijital ortamda okuma alışkanlığı kazandırması
		Kalıcı öğrenmeye katkısı
		İşbirlikli öğrenmeye katkısı
		OLUMSUZ GÖRÜŞLER
	Ekrandan okuma zorluğu	Ekrandan okuma zorluğu
	Uzun süre ekrana bakmanın olumsuz etkileri	Öğrenciyi denetlenmenin zorluğu
Kelime öğrenmenin zorluğu	Öğrencileri motive etmenin zorluğu	
Ders sürelerinin uzunluğu	Öğretmen odaklı olması	
	Öğrenci-öğrenci etkileşiminin zayıf olması	
	İşbirlikli öğrenmeye olumsuz etkisi	
	Okuma etkinliklerinin zaman alması	
	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
YAZMA BECERİSİ		OLUMLU GÖRÜŞLER
	Ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı	Ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı
	Otomatik düzeltme özelliğinin yazım ve imla hatalarını azaltması	Otomatik düzeltme özelliğinin yazım ve imla hatalarını azaltması
	Çevrimiçi yazma becerisine katkısı	Çevrimiçi yazma becerisine katkısı
	Klavye yardımıyla yazma kolaylığı	Uygulamaların sağladığı geribildirim kolaylığı
	Yazıyı düzenleme kolaylığı	Yazma ürününü saklama kolaylığı
		Kağıt israfının önlenmesi
		Zaman yönetimi becerisi kazandırması
		OLUMSUZ GÖRÜŞLER
	Geribildirim zorluğu	Geribildirim zorluğu
Otomatik düzeltme özelliğinin öğrenmeye olumsuz etkisi	Otomatik düzeltme özelliğinin öğrenmeye olumsuz etkisi	
Çevrimiçi yazmanın eski öğrenme alışkanlıklarına ket vurması	Güvenirliliğe olumsuz etkisi	
Klavye hızıyla el yazısı hızının aynı olmaması		
	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
DİNLEME BECERİSİ		OLUMLU GÖRÜŞLER
	Ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığı	Ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığı
	Eski öğrenme alışkanlıklarından farklı olmaması	Eski öğrenme alışkanlıklarından farklı olmaması
	Teknik kolaylıklar	Teknik kolaylıklar

		Çevrimiçi hazırbulunuşluk, Sesletime olumlu etkisi Çevrimiçi sınavlara katkısı
		OLUMSUZ GÖRÜŞLER
	Gerçek öğrenme ortamını yansıtmaması Bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklar Öğrenci-öğretmen etkileşimini olumsuz etkilemesi Ev ortamının odaklanmaya olumsuz etkisi	Gerçek öğrenme ortamını yansıtmaması Bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklar Öğrenci-öğretmen etkileşimini olumsuz etkilemesi Ev ortamının odaklanmaya olumsuz etkisi Öğrenciyi denetlemenin zorluğu
	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
		OLUMLU GÖRÜŞLER
	Çekingen öğrenciler için avantaj sağlaması Söz alma kolaylığı	Çekingen öğrenciler için avantaj sağladığı Uygulamanın sohbet odaları özelliğinin bireysel ve grup çalışmasına katkısı Akademik konuşma becerilerine katkısı Konuşma becerisinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi
		OLUMSUZ GÖRÜŞLER
	Çekingen öğrenciler için dezavantaj oluşturması Uygulamanın kamera ve ses kapatma özelliğinin iletişime olumsuz etkisi Beden dilini etkin kullanamamak Birebir çalışma zorluğu Pratik yapma zorluğu Teknik aksaklıklar Grup çalışmalarına olumsuz etkisi	Çekingen öğrenciler için dezavantaj oluşturması Uygulamanın kamera ve ses kapatma özelliğinin iletişime olumsuz etkisi Beden dilini etkin kullanamamak Birebir çalışma zorluğu Pratik yapma zorluğu Öğrenciyi denetlemenin zorluğu Uygulamanın arayüzünden kaynaklı zorluklar Konuşma becerisinin zor gelişen bir beceri olması
	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
KONUŞMA BECERİSİ		
GENEL GÖRÜŞ	Olumsuz	Olumlu
EN ÇOK/AZ GELİŞEN BECERİ	En çok gelişen beceri yazma En az gelişen beceri konuşma	En çok gelişen beceri okuma En az gelişen beceri konuşma
		OLUMLU GÖRÜŞLER
	Kaynaklara erişebilme Pratik yapma imkanı Zamandan tasarruf etme	Yeni beceriler ve deneyimler kazanma Yüz yüze eğitim ile kıyaslandığında fark olmaması
		OLUMSUZ GÖRÜŞLER
İNGİLİZCE DÖRT DİL BECERİSİNİN ÇEVİRİMİÇİ EDİNİMİ	Bağlantı problemleri Çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması	Bağlantı problemleri Çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması

	Motivasyon eksikliğine neden olması Etkileşim/iletişim zayıflığı Sosyalleşememe Odaklanma problemleri Fiziksel açıdan olumsuz etkileri Etkili ve kalıcı öğrenmeye olumsuz etkileri Çevrimiçi sınavların olumsuzlukları Ev ortamının yarattığı olumsuzluklar	Motivasyon eksikliği Etkileşim/iletişim zayıflığı Öğrencilerin sosyalleşememesi Ev ortamının yarattığı olumsuzluklar Adaptasyon sorunu
İNGİLİZCE DÖRT DİL BECERİSİNİN ÇEVİRİMİÇİ EDİNİMİ	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
	ÖNERİLER	
	Derslerin çevrimiçi olmaması Ders süreleri ve teneffüslerin yeniden düzenlenmesi Sınıf mevcutlarının daha az olması Sınavların yüz yüze olması/çevrimiçi olmaması Programda dilbilgisine daha az konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla yoğunluk verilmesi Konuşma dersleri özelinde günlük konularda daha fazla konuşma pratiği yapılması Ders içeriklerinin yeniden planlanması Hibrit eğitim modeline yönelik öneri- (konuşma ve yazma becerileri yüz yüze)	Çevrimiçi sınıf kurallarının getirilmesi/çevrimiçi öğretimde uyulması gereken kuralların düzenlenmesi Daha etkili yeni yazılımların oluşturulması Öğretim materyalleri seçimine, öğrenci motivasyonuna ve otonomisine önem verilmesi Ders sürelerinin yeniden düzenlenmesi, sürecin öğrencilerin sosyalleşme ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak tasarlanması Belli dil becerilerinin hibrit eğitimle karma bir öğretim modelinde (konuşma ve yazma becerilerinin yüz yüze, okuma ve dinleme becerilerinin ise çevrimiçi) uygulanması Hem öğrencilere hem öğretim görevlilerine çevrimiçi öğretim ile ilgili eğitim verilmesi Özellikle sınavlar ve yazma becerisi özelinde olmak üzere tüm becerilerde intihalin önüne geçecek uygulamaların geliştirilmesi
OKUMA BECERİSİ (Alıcı Dil Becerisi)	ÖĞRENCİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
	GÖZLENEN DAVRANIŞLAR	
	Dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu Derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için daha olumsuz	Hem dersin kazanımlarına yönelik, hem de derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için olumlu
YAZMA BECERİSİ (Üretici Dil Becerisi)	Dersin kazanımlarına yönelik Derse katılma Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için büyük ölçüde olumlu	Hem dersin kazanımlarına yönelik hem de derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için büyük ölçüde olumlu
DİNLEME BECERİSİ (Alıcı Dil Becerisi)	Dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu Derse katılma ve öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için daha olumsuzdur.	Dersin kazanımlarına ve derse katılmaya yönelik daha olumlu Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimine yönelik nispeten daha olumsuz

Dersin kazanımlarına yönelik daha olumlu, derse katılma, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi için olumsuz

Hem dersin kazanımlarına yönelik hem de öğrenci-öğrenci etkileşimi anlamında nispeten daha olumsuz Derse katılma ve öğrenci-öğretim görevlisi-etkileşimi anlamında olumlu

Tablo 32’de görüleceği üzere İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik benzerlik ve farklılık gösteren bulgulara ulaşılmıştır. Bu bağlamda her becerinin edinimi/öğretimi için kendine özgü güçlü ve zayıf yönler olduğu ve bu sebeple her beceri için hem olumlu hem olumsuz görüşlerin ortaya çıktığı söylenebilir. Çevrimiçi öğretimin iki önemli bileşeni olan öğrenci ve öğretim görevlisi için birçok temanın ortak olması doğaldır. Farklılaşan temalar birinin öğrenen birinin öğretene olmasından kaynaklanmış olabilir. Bazı temaların hem kolaylık hem zorluk sağladığı ya da hem avantaj hem dezavantaj oluşturduğu görülmektedir. Bunun sebebi öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin bireysel farklılıkları, ilgi ve yetenekleri olabilir. Birleştirilmiş bulgularda konuşma becerisi için olumlu yönlerin azlığı olumsuz yönlerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Ayrıca, öğrenciler ve öğretim görevlileri için en az geliştiğini düşündükleri beceri konuşma becerisidir. Bunun bir sebebi konuşma becerisinin üretici dil becerilerinden biri olması ve bu sebeple zor gelişmesi olabilir; diğer sebebi ise konuşma becerisinin gerekliliklerinden iletişime dayalı alıştırmalara ve uygulamalara çevrimiçi öğretimde yeterince yer verilememesi olabilir. Ayrıca gözlem bulguları da bunu destekler niteliktedir; konuşma becerisini etkileşim/iletişim anlamında zayıf bir beceri olduğunu işaret etmektedir. Dil becerilerini ayrı ele almadan genel yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin görüşleri olumsuz, öğretim görevlilerinin olumludur. Bunun temel sebebi öğrencilerin eski öğrenme alışkanlıklarının sürece adapte olmalarını zorlaştırması, öğretim görevlilerinin ise bu sürece yeni beceriler kazanabilecekleri bir öğretme ortamı ve deneyimi şeklinde yaklaşması olabilir.

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde alt problemler özelinde araştırma sonuçlarına ve araştırmacı ve uygulayıcılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Birinci Alt Problem: İngilizce Okuma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin olumlu görüşleri görüşme ve yansıtma formu bulgularında büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Bu bağlamda, hem öğrenci hem öğretim görevlileri, okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için odaklanma kolaylığı, kelime öğrenme kolaylığı, ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı sağladığı görüşünde hemfikirdir. Ek olarak, öğrencilerin okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ekrandan okuma kolaylığı sağladığı noktasında, öğretim görevlilerinin ise dijital ortamda okuma alışkanlığı kazandırması, kalıcı öğrenmeye katkısı ve işbirlikli öğrenmeye katkısı açısından olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşmelerde ve yansıtma formu yanıtlarında olumsuz görüşleri büyük ölçüde farklılaşmıştır. Bu bağlamda, hem öğrenci hem öğretim görevlileri okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için hemfikir oldukları görüş ekrandan okumanın zor olduğu görüşüdür. Ek olarak, öğrencilerin okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için uzun süre ekrana bakmanın olumsuz etkileri, kelime öğrenmenin zorluğu, ders sürelerinin uzunluğu konularında olumsuz görüşleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlilerinin, okuma becerisinin çevrimiçi öğretimi için öğrenciyi denetlenmenin zorluğu, öğrencileri motive etmenin zorluğu, öğretmen odaklı olması, öğrenci-öğrenci etkileşiminin zayıf olması, işbirlikli öğrenmeye olumsuz etkisi ve okuma etkinliklerinin zaman alması konularında olumsuz görüşleri olduğu belirlenmiştir.

İkinci Alt Problem: İngilizce Yazma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin olumlu görüşleri görüşmelerde ve yansıtma formu bulgularında büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Bu bağlamda hem öğrencilerin hem öğretim görevlilerinin yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı, otomatik düzeltme özelliğinin yazım ve imla hatalarını azaltması ve çevrimiçi yazma becerisine katkısı açısından olumlu görüşe sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Ek olarak, öğrencilerin yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için klavye yardımıyla yazma kolaylığı ve yazıyı düzenleme kolaylığı sağladığı görüşleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlilerinin yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için uygulamaların sağladığı geribildirim kolaylığı, yazma ürününü saklama kolaylığı, kağıt israfının önlenmesi ve zaman yönetimi becerisi kazanma açısından olumlu görüşleri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşmelerde ve yansıtma formu bulgularında olumsuz görüşlerinin bir kısmı ortaktır. Bu bağlamda hem öğrenciler hem öğretim görevliler yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için geribildirim zorluğu yarattığı ve otomatik düzeltme özelliğinin öğrenmeye olumsuz etkisi olduğu görüşünde hemfikirdir. Öğrencilerin yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için çevrimiçi yazmanın eski öğrenme alışkanlıklarına ket vurması ve klavye hızıyla el yazısı hızının aynı olmaması açısından olumsuz görüşlere sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretim görevlilerinin yazma becerisinin çevrimiçi öğretimi için güvenilirliğe olumsuz etkisi olduğu görüşüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Üçüncü Alt Problem: İngilizce Dinleme Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin olumlu görüşleri görüşmelerde ve yansıtma formu yanıtlarında büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Bu bağlamda hem öğrencilerin hem öğretim görevlilerinin dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için ek kaynaklara ve bilgiye ulaşma kolaylığı, eski öğrenme alışkanlıklarından farklı olmaması ve teknik kolaylıklar açısından olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak, öğretim görevlilerinin dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için çevrimiçi hazırbulunuşluk, sesletime olumlu etkisi ve çevrimiçi sınavlara katkısı yönünde olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri görüşmelerde ve yansıtma formu yanıtlarında büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Bu bağlamda, hem öğrenciler hem öğretim görevlileri dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için gerçek öğrenme ortamını yansıtması, bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklar, öğrenci-öğretmen etkileşimini olumsuz etkilemesi ve ev ortamının odaklanmaya olumsuz etkisi olduğu görüşünde hemfikirdir. Ek olarak, öğretim görevlilerinin dinleme becerisinin çevrimiçi öğretimi için öğrenciyi denetlemeyi zorlaştırdığı görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir.

Dördüncü Alt Problem: İngilizce Konuşma Becerisini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin olumlu görüşleri görüşmelerde ve yansıtma formu yanıtlarında tek bir temada benzerlik göstermiştir. Bu bağlamda, hem öğrenci hem öğretim görevlileri konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için çevrimiçi öğrenme ortamının çekingen öğrenciler için avantaj

sağladığı görüşünde hemfikirdir. Ek olarak öğrencilerin konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için söz alma kolaylığı sağladığı görüşüne sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlilerinin konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için uygulamanın sohbet odaları özelliğinin bireysel ve grup çalışmasına katkısı, akademik konuşma becerilerine katkısı ve konuşma becerisinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi açısından olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşmelerde ve yansıtma formu bulgularında olumsuz görüş bildirdiği birçok temanın ortak olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, hem öğrenci hem öğretim görevlilerinin konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için çekingen öğrenciler için dezavantaj oluşturması, uygulamanın kamera ve ses kapatma özelliğinin iletişime olumsuz etkisi, beden dilini etkin kullanamamak, birebir çalışma zorluğu ve pratik yapma zorluğu açısından olumsuz görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak, öğrencilerin konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için teknik aksaklıklar ve grup çalışmalarına olumsuz etkisi olduğu konusunda olumsuz görüşleri belirlenmiştir. Öğretim görevlilerinin konuşma becerisinin çevrimiçi öğretimi için öğrenciyi denetlemenin zorluğu, uygulamanın arayüzünden kaynaklı zorluklar ve konuşma becerisinin zor gelişen bir beceri olması yönünde olumsuz görüşleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Beşinci Alt Problem: İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Genel Görüşleri ve Önerileri

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin genel görüşleri ve önerileri maddeler halinde sunulmuştur;

1. Hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik genel görüşlerinin büyük ölçüde olumsuz olduğu sonucuna varılmıştır. Hazırlık sınıfı öğretim

görevlilerinin dil becerilerinin çevrimiçi edinimine yönelik genel görüşlerinin ise büyük ölçüde olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili genel olarak kaynaklara erişebilme, pratik yapma imkanı ve zamandan tasarruf etme açısından olumlu görüşleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili bağlantı problemleri, odaklanma problemleri, çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması, motivasyon eksikliğine neden olması, etkileşim/iletişim zayıflığı, sosyalleşememe problemi, fiziksel açıdan olumsuz etkileri, etkili ve kalıcı öğrenmeye olumsuz etkileri, çevrimiçi sınavların olumsuzlukları, ev ortamının olumsuzlukları gibi farklı temalarda olumsuz görüşleri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili yeni beceriler ve deneyimler kazanma ve yüz yüze eğitim ile kıyaslandığında fark olmaması açısından olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlilerinin İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili genel olarak bağlantı problemleri, çevrimiçi öğretimin yabancı dil öğretiminde kısıtlı ve uygun olmaması, motivasyon eksikliği, etkileşim/iletişim zayıflığı, sosyalleşememe, ev ortamının olumsuzlukları ve adaptasyon gibi konularda olumsuz görüşleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Hazırlık sınıfı öğrencileri için İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde en güçlü beceri yazma becerisi, en zayıf beceri ise konuşma becerisidir. Hazırlık sınıfı öğretim görevlileri için İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde en güçlü beceri okuma ve en zayıf beceri ise konuşma becerisidir.

3. Dört temel dil becerilerinin her birinde birtakım olumlu ve olumsuz temalar öne çıkmıştır. Bunlar; okuma/dinleme becerileri için ek kaynağa ve bilgiye ulaşma kolaylığı, yazma becerisi için geribildirim zorluğu ve güvenilirliğe olumsuz etkisi, dinleme becerisi için bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklar ve odaklanma kolaylığı, konuşma becerisi için çevrimiçi sınav kolaylığı şeklindedir.

4. Öğrenciler İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili genel olarak önerilerinde derslerin çevrimiçi olmaması, ders süreleri ve teneffüslerin yeniden düzenlenmesi, sınıf mevcutlarının daha az olması, sınavların yüz yüze olması/çevrimiçi olmaması, programda dilbilgisine daha az, konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla yoğunluk verilmesi, konuşma dersleri özelinde günlük konularda daha fazla konuşma pratiği yapılması, ders içeriklerinin yeniden planlanması ve hibrit eğitim modeline (karma öğrenme) ilişkin önerilerde bulunmuşlardır.

5. Öğretim görevlileri İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili genel olarak önerilerinde; çevrimiçi sınıf kurallarının getirilmesi/çevrimiçi öğretimde uyulması gereken kuralların düzenlenmesi, daha etkili yeni yazılımların oluşturulması, öğretim materyalleri seçimine, öğrenci motivasyonuna ve otonomisine önem verilmesi, ders sürelerinin yeniden düzenlenmesi, sürecin öğrencilerin sosyalleşme ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak tasarlanması gerektiğine, belli dil becerilerinin hibrit eğitimle öğretilebileceğine dair önerilerde bulunmuştur. Bu bağlamda karma bir öğretim modelinde konuşma ve yazma becerilerinin yüz yüze, okuma ve dinleme becerilerinin ise çevrimiçi uygulanmasını önermişlerdir. Ek olarak, hem öğrencilere hem öğretim görevlilerine çevrimiçi öğretim ile ilgili eğitim verilmesi, özellikle sınavlar ve yazma becerisi özelinde olmak üzere tüm becerilerde intihalin önüne geçecek uygulamaların geliştirilmesi gerektiğine değinmişlerdir.

İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik gözlemlenen davranışlar ve durumlar; öğrenciler için genel olarak alıcı (receptive) dil becerileri olan okuma ve dinleme için daha olumlu, üretken (productive) dil becerileri olan yazma ve konuşma için daha olumsuzdur. Öğretim görevlileri için hem alıcı (receptive) dil becerileri için hem de üretken (productive) dil becerileri için anlamlı bir farkın gözlemlenmediği ve tüm beceriler için öğrencilere kıyasla daha olumlu davranış ve durumların gözlemlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma kapsamında araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

Alt Problem No	Araştırmacılara yönelik öneriler	Uygulayıcılara yönelik öneriler
1.	<p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin etkili öğrenme stratejileri üstünde çalışmalar yürütülebilir, farklı öğrenme stratejilerinin akademik başarıya etkisi araştırılabilir.</p> <p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin işbirlikli öğrenme yöntemleriyle ilgili deneysel çalışmalar yapılabilir ve bu yöntemlerin etkililiği ortaya konulabilir.</p> <p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğrenci-öğrenci etkileşimini inceleyen çalışmalar yapılabilir.</p>	<p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde, öğretim görevlileri, öğrencilerin daha aktif olduğu öğretim yöntemleri ve tekniklerini kullanmalı, çevrimiçi öğrenme ortamlarında buna dönük düzenlemeler yapmalı.</p> <p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde, öğretim görevlileri, işbirlikli öğrenme yöntemlerini kullanmalı, öğretimi tasarlarken grup çalışmalarına daha fazla yer vermeli.</p> <p>İngilizce okuma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde, öğretim görevlileri, Öğrenci-öğrenci etkileşimine olanak sağlayan teknikler kullanılmalı.</p>
2.	<p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin intihali önlemeye yönelik kullanılan farklı uygulamaları inceleyen çalışmalar yürütülebilir.</p> <p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin çevrimiçi dönüt verme yollarıyla ve etkililikleriyle ilgili deneysel çalışmalar yürütülebilir.</p> <p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin farklı geri bildirim türlerini ve uygulama yöntemlerini inceleyen çalışmalar yapılabilir.</p>	<p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, çevrimiçi yazma ödevlerinin ve sınavlarının öğrencilerin performansını doğru şekilde yansıtabilmesi için önlemler almalı; intihali önlemek adına programlar kullanılmalı (Turnitin gibi), düzenlemeler yapılmalı.</p> <p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde uygulayıcılar çevrimiçi sınavların güvenliğine yönelik kurumsal çözümler üretmeli. (Safe Exam Browser gibi)</p> <p>İngilizce yazma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, daha etkili geribildirim vermek için farklı uygulamalar/araçlar kullanılmalı. (padlet, grafik tablet vb. gibi)</p>
3.	<p>İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğretim sürecini olumsuz etkileyen bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklarla ilgili mevcut durumu ortaya koyan çalışmalar yapılabilir.</p> <p>İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğrenci-öğretim görevlisi</p>	<p>İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, çevrimiçi öğrenme ortamlarında bağlantı problemleri ve teknik aksaklıklardan kaynaklı yaşanan olumsuzlukları azaltmak adına düzenlemeler yapılmalı.</p>

<p>etkileşimini inceleyen çalışmalar yapılabilir.</p>	<p>İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, öğrenci-öğretim görevlisi etkileşimine olanak sağlayan yöntemler ve teknikler kullanılmalı.</p>
<p>İngilizce dinleme becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğrenci-öğretim görevlisi etkileşimini geliştirmek üzerine deneysel çalışmalar yürütülebilir.</p>	
<p>4. İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin, çevrimiçi ortamda sosyal çekingenlik ve iletişim odaklı çalışmalar yürütülebilir.</p>	<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri çekingen öğrencileri derse dahil etmenin yollarını bulmalı.</p>
<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin, çevrimiçi öğretim ortamında beden dilinin kullanımıyla ilgili deneysel çalışmalar yürütülebilir.</p>	<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, çevrimiçi öğretim ortamında beden dilini daha etkin kullanmaya yönelik hizmet içi eğitimler almalı.</p>
<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi edinimine ilişkin, farklı grup çalışmaları yöntemleriyle ve etkililikleriyle ilgili deneysel çalışmalar yürütülebilir.</p>	<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri çevrimiçi öğrenme ortamlarında grup çalışmalarına yer vermeli.</p>
	<p>İngilizce konuşma becerisinin çevrimiçi öğretim sürecinde öğretim görevlileri, üretici becerilerden biri olması ve daha zor edinilmesi sebebiyle konuşma becerisinin öğretimi için daha fazla zaman ayırmalı.</p>
<p>5. İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin farklı öğretim düzeyleriyle/eğitimin farklı kademeleriyle çalışmalar yürütülebilir.</p>	<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretim sürecinde, öğretim görevlileri, öğrencilerin daha aktif olduğu öğretim yöntemleri ve tekniklerini kullanmalı, çevrimiçi öğrenme ortamlarında buna dönük düzenlemeler yapmalı.</p>
<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin farklı illerde ve üniversitelerle çalışmalar yapılabilir.</p>	<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğretim görevlileri, çevrimiçi öğretimin planlanması ve çevrimiçi öğretimde kullanılan uygulamalara yönelik hizmet içi eğitimler almalıdır.</p>
<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin ders sürelerinin uzunluğu, sınıf mevcutları gibi konular daha özel ele alınıp araştırılabilir.</p>	<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin uygulayıcılar, çevrimiçi değerlendirme ortamlarının geçerliği ve güvenilirliği ile ilgili önlemler almalı.</p>
<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin çevrimiçi sınavların her dil becerisi için ayrı olarak ele alındığı araştırmalar yapılabilir.</p>	<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin öğretim görevlileri, farklı öğrenme yöntemleri ve teknikleri kullanılmalı.</p>
<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin geleneksel yüz yüze eğitimle ya da Hibrit eğitim modeliyle (karma öğrenme) karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.</p>	
<p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin anket, ölçek gibi veri</p>	

---

toplama araçlarının kullanıldığı nicel araştırmalar yürütülebilir.

İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin çevrimiçi öğretimde motivasyonu arttıran ve azaltan faktörleri belirlemeyi amaçlayan çalışmalar yürütülebilir.

İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin etkili öğrenme stratejileri üstünde çalışmalar yürütülebilir, farklı öğrenme stratejilerinin akademik başarıya etkisi araştırılabilir.

İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimine ilişkin dört temel dil becerisi dışında üç bileşen; dilbilgisi, kelime bilgisi ve telaffuz konularında çalışmalar yürütülebilir.

Araştırmanın Yürütülmesi Esnasında Karşılaşılan Güçlükler

Araştırmanın yürütülmesi esnasında tez yazma sürecini etkileyen bir takım güçlükler yaşanmıştır. Araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanan tez önerisi kabul edildikten sonra araştırmanın yapılacağı kuruma ait etik komisyon belgesi öngörülen tarihten daha sonra alınabilmiştir. Bu sebeple daha erken yapılması planlanan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri, yansıtma formu uygulaması ve gözlemler öngörülen tarihten daha sonraya ertelenmek durumunda kalmıştır. Fakat süreç içinde yaşanan bu güçlük beraberinde olumlu bir sonuç doğurmuştur. Böylece, araştırma tam bir akademik yıl çevrimiçi öğretim aracılığıyla İngilizce dil becerilerini edinen öğrenciler ile ve tam bir akademik yıl çevrimiçi öğretim aracılığıyla İngilizce dil becerilerini öğreten öğretim görevlileri ile yürütülmüştür. Verileri toplamak için son haftalarda yapılan çalışmalar, tamamlanan bir süreçle ilgili genel görüşlerini ve önerilerini sunma noktasında çalışma gurubu için iyi bir zamanlama oluşturmuştur. Hem katılımcı öğrenciler hem katılımcı öğretim görevlileri, onlar için farklı bir öğrenme/öğretme deneyimi olan çevrimiçi öğretim uygulamasıyla ilgili fikirlerini ifade edebilecek ve bu süreçle ilgili öneri sunabilecek yeterlilikte yaşantıya sahip olmuşlardır.

Araştırmanın uygulama sürecinde Kovid-19 salgın hastalığı devam etmekte olduğundan görüşmeler çevrimiçi ortamda Zoom uygulaması aracılığıyla yürütülmüştür.

Yapılan 4 yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesinden bir tanesinde toplantı birkaç kez sonlanmış; tüm katılımcılar tekrar bağlanmak zorunda kalmıştır. Bu durum dikkatlerinin dağılmasına sebep olmuş ve fikirlerini sağlıklı bir şekilde ifade etmelerine engel teşkil etmiş olabilir. Fakat yaşanan bu olumsuzluk aslında çevrimiçi öğretim uygulamasında benzer toplantılar üstünden derslere katılan öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin ders esnasında yaşadığı zorluklara benzediğinden bu durum üstünden yaşantılarını ve olumsuz görüşlerini anlatmalarına fırsat sağlamıştır. Sonuç olarak, araştırmanın yürütülmesi esnasında karşılaşılan güçlükler, öngörülemeyen durumlar olmuş, fakat araştırmacı ve tez danışmanı tez yazma sürecini uyumlu bir şekilde yürütebilmişlerdir.

Kaynaklar

- Açıkgöz, K. Ü. & Güngör, A. (2006). İşbirlikli öğrenme yönteminin okuduğunu anlama stratejilerinin kullanımı ve okumaya yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 48(48), 481-502.
- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(11), 92-97.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 343-361.
- Ally, M. (2004). Foundation of educational theory for online learning. *Athabasca University*.
- Anderson, T. (2011). *Towards a theory of online learning*. AU Press.
- Arıcı, A. F. (2009). *Okuma eğitimi*. Ankara Pegem Akademi.
- Arslan, M. M. ve Eraslan, L. (2003). Yeni eğitim paradigması ve Türk eğitim sisteminde dönüşüm gerekliliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 160
- Aydemir, M. (2018). *Uzaktan eğitim program, ders ve materyal tasarımı*. Eğitim Yayınevi.
- Baath, J. (1982). Distance students' learning-empirical findings and therotical deliberations. *Distance Education*, 3(1), 6-27.
- Baştuğ, M. & Keskin, H. (2013). Okuma becerilerinin okuma ortamı açısından karşılaştırılması: Ekran mı kâğıt mı?. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), 73-83.
- Bay, B., Karataş, F., & Üstün B. (2021). Yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencileri perspektifinden pandemi sürecinde uzaktan eğitim: Fenomenolojik bir çalışma. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 9(1), 184-203. <https://doi.org/10.37583/diyalog.958496>
- Bekleyen, N. (2015). Dil Öğretiminin Tarihsel Gelişimi. *Pegem Akademi*.
- Boz, M. S., & Çoban, Ö. (2015). Yabancı dil eğitiminde teknoloji kullanımı. *T.C. MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü*
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi*, 3(2), 85-124.

- Brindley, J.E., Walti, C. & Zawacki-Richter, O (2004). *The current context of learner support in open, distance and online learning: An introduction*. Bibliotheks- und Informationssystem der Universität Oldenburg.
- Clark, R. C., & Mayer, R. (2011). *E-Learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning, Third Edition*. John Wiley & Sons.
- Colombian, J. (2009). *La lecture sur écran sollicite davantage le cerveau*.
- Council of Europe. (2018). CEFR Companion volume with new descriptions.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and reseasch design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks: CA Sage Publications.
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (28) , 1-12.
- Çekerol, K. (2020). *Çevrimiçi eğitim öğretenler ve öğretimi etkileyen faktörler*. Nobel.
- Demiray, U., & İsmail, A. (2001). History of distance learning. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1).
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde yeni yönelimler*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2020). *Yabancı dil öğretimi*. Pegem Akademi.
- Dogan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrim-içi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 483-504. <https://doi.org/10.37217/tebd.655955>
- Dolmacı, M. & Dolmacı, A. (2020). Eş zamanlı uzaktan eğitimle yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarının görüşleri: Bir Covid 19 örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 706-732. <https://doi.org/10.37217/tebd.783986>
- Downes, S. (2010). New technology supporting informal learning. *Journal of Emerging Technologies in Web Intelligence*, 27-33.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.

- Ekmekçi, E. (2014). Distance education in foreign language teaching: Evaluations from the perspectives of freshman students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (176), 390-397. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.487>
- Er, A. (2010). Yabancı dil öğretiminde "Okuma". *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (12), 208-218.
- Eroğlu, F. & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden yabancı dil dersinin uzaktan eğitim uygulamasının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 236-265. <https://doi.org/10.37217/tebd.683250>
- Fer, S. (2015). *Öğretim tasarımı*. Anı Yayıncılık.
- Fitria, T. N. (2020). Teaching English through online learning system during Covid-19 pandemic. *Pedagogy: Journal of English Language Teaching*, 8(2). <https://ssrn.com/abstract=3814254>
- Gökmen, Ö. F. , Duman, İ. & Horzum, M. B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2 (3), 29-51.
- Göksel, N. (2015). Uzaktan eğitim: Çevrimiçi öğrenmede sistem yaklaşımı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 129-138.
- Güneş, F. (2014). Dil öğretim yaklaşımları ve türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 123-148.
- Güneş, F. (2015). *Etkinliklerle hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Pegem Akademi
- Güneş, F. (2016). Kağıttan ekrana okuma alanındaki gelişmeler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-18. <https://doi.org/10.14686/buefad.v5i1.5000155474>
- Güzel, A., & Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak türkçe öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- Hartnett, M. (2016). *Motivation in online education*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-10-0700-2>
- Hedge, T. (2005). *Writing*. Oxford University Press.
- Henri, F. (1990). Uzaktan öğretim ve bilgisayar destekli iletişim . *Eğitim ve Bilim* , 76.
- Horzum, M. B. (2007). *İnternet tabanlı eğitimde transaksiyonel uzaklığın öğrenci başarısı, doyumu ve özyeterlilik algısına etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

- Hurd, S. (2006). Individual learner differences and distance language learning: An overview. *RTVU ELT Express*, 12(4), 1-26.
- İşisağ, K., & Demirel, Ö. (2010). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin konuşma becerisinin gelişiminde kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 191-204. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/538/25>
- İşman, A. (2005). *Uzaktan eğitim genel tanımı türkiye'deki ve dünyadaki gelişimi proje değerlendirmeleri*. Öğreti Pegem A Yayınları.
- Kahraman, A. (2015). Dinleme becerisi öğretimi ya da külkedisi sindirella. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (45), 144-159 .
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem Yayınları.
- Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education*. Routledge.
- Ko, S., & Rossen, S. (2017). *Teaching online: A practical guide*. Routledge.
- Kohnke, L., & Moorhouse, B. L. (2022). Facilitating synchronous online language learning through Zoom. *RELC Journal*, 53(1), 296–301. <https://doi.org/10.1177/0033688220937235>
- Küçükler, H. (2021). Online education in language learning/teaching in unitercities: The Covid-19 and digital transformation. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 71-99. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.808733>
- Lotfi, A. R., & Pozveh, S. M. H. H. (2019). The effect of synchronous and asynchronous learning: A study of Iranian efl intermediate students' vocabulary learning. *Theory and Practice in Language Studies*, 9(12), 1585-1594. <http://dx.doi.org/10.17507/tpis.0912.16>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2021). *Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap*. Pegem Akademi.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expended sourcebook*. Thousands Oaks, CA: Sage.
- Moore, M. G. (1973). Toward a theory of independent learning and teaching. *Journal of Higher Education*, 661-679.

- Moore, M. G., & Kearsley, G. (1996). *Distance education: A systems View of Online*. Wadsworth Publishing.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). *Instructional technnology for teaching and learning*. NJ.
- Nunan, D. (2003). *Practical English language teaching*. McGraw Hill Publications.
- Oliva, P. F., & Gordon II, W. R. (2018). *Program geliştirme*. Pegem Akademi.
- Orhan, F., & Akkoyunlu, B. (1999). Uzaktan eğitim yaklaşımında temel eğitim ı. kademe öğretmenlerinin video destekli hizmetiçi eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(17), 134.
- Parette, H. P., & Peterson-Karlan, G. R. (2007). Facilitating student achievement with assistive technology. *Education and Training in developmental Disabilities*, 387-397.
- Richards, L., & Morse, J. M. (2002). *Readme fist for a user's guide to qualitative methods*. Thousand Oaks Sage.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press.
- Richards, J. C. ve W. A. Renanadya (2002). *Methodology in language teaching*. Cambridge University Press.
- Rosen, A. (2009). *e-learning 2.0: Proven practises and emerging technologies to achieve real results*. Amacom.
- Rybak, S. (1984). Foreign languages by radio and television: A national support strategy for adult home learners. *British Journal of Language Teaching*, 151-59.
- Seven, M. A. (2012). Uzaktan ve örgün eğitime devam eden öğrencilerin ingilizce dersindeki başarı düzeylerinin karşılaştırılması. *Ekev Akademi Dergisi*, 215-228.
- Sever, S. (1997). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı.
- Simonson, M., Smaldino, S., & Zvacek, S. (2015). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. IAP.

- Smith, P. J. (2005). Learning preferences and readiness for online learning. *Educational Psychology*, 25(1), 3- 12.
- Stephenson, J. (Ed). (2018). *Teaching and learning online: New pedagogies for new technologies*. Routledge.
- TBŞ. (2002). Bilgi toplumuna doğru. Eğitim çalışma grubu (Editör: Sevgi Korkut).Türkiye Bilim Şurası. 10-12 Mayıs 2002. Ankara
- Trajanovic, M., Domazet, D., & Misic-İlic, B. (2007). Distance learning and foreign language teaching. *BCI*, 441-452.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Verduin, J.R. ve Clark, T.A. (1994). *Uzaktan eğitim etkin uygulama esasları* (Çev: İlknur Maviş). Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Yaman, İ. (2015). Üniversitelerde zorunlu ingilizce (5I) derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin artı ve eksileri. *Journal of Turkish Studies*, 10(7), 967-984. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8108>
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları* (Çev: İlhan Günbayı). Nobel Yayıncılık.
- Zakarneh, B. M. (2018). Effectiveness of e-learning mode for teaching english language in Arab universities. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 7(7), 171. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.7n.7p.171>
<https://tyc.gov.tr/sozluk/e-ogrenme-e-learning-i21.html>
<https://uzem.gop.edu.tr/wp-content/uploads/2022/09/UZAKTAN-OGRETIM-USUL-ve-ESASLAR.pdf>
<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uzaktan-egitime-yonelik-degerlendirme.aspx>

EK-A: Öğrenci Gönüllü Katılım Formu

ÖĞRENCİ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Sayın Katılımcı,

Tarih: .../.../...

Bu araştırma, İngilizce dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri ve önerilerini belirlemek amacıyla Prof. Dr. Seval FER danışmanlığında yürütülmekte olan bir yüksek lisans tezidir. Araştırma için gerekli veriler, araştırmacı ve sorumlu araştırmacı tarafından oluşturulmuş odak grupla yan yapılandırılmış görüşme formu, gözlem formu ve yansıtma formu ile toplanacaktır. Söz konusu veri toplama araçlarını uygulayabilmek için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan ve Çankaya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan izin alınmıştır. Bilimsel ölçütler çerçevesinde uygulanacak bu araştırmada isimleriniz kullanılmayacaktır, sadece veri girişinde kodlanacaktır. Araştırma kapsamında veri toplama araçlarından görüşme covid-19 salgını sebebiyle herhangi bir sağlık sorununa sebep olmamak için bir video konferans platformu olan Zoom uygulaması aracılığıyla uygulanacaktır. Bu kapsamda elde edilecek veriler, araştırmacı dışında başka hiç kimsenin erişimine açık olmayacaktır. Kişisel haklarınız ihlal edilmeyecek, var olan bilgileriniz sadece bu araştırma kapsamında sizin izniniz doğrultusunda kullanılacaktır. Veri toplama araçlarının maddelerine yanıt verme karar kendi isteğinize bağlıdır. Dolayısıyla veri toplama araçlarının maddelerini yanıtlamak tamamen gönüllülük esas çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Araştırma, kişisel rahatsızlık verici nitelikte değildir, ancak herhangi bir sebepten dolayı rahatsızlık hissetmeniz durumunda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım, araştırmacı tarafından sağlanacaktır. Öte yandan, veri toplama araçlarının maddelerini yanıtlarken istemediğiniz sorulara cevap vermeyebilir, başladıktan sonra herhangi bir sebep göstermeksizin istediğiniz zaman vazgeçebilirsiniz. Araştırmadan ayrılmamız, size hiçbir sorumluluk yüklemeyecek ve size ait veriler araştırma kapsamından çıkarılacaktır. Araştırma hakkında tüm soru ve görüşlerinizi filizayca@cankaya.edu.tr iletişim adresime gönderebilirsiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Araştırmaya kablmayı onaylıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

Katılımcı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza:

Sorumlu Araştırmacı:

Prof. Dr. Seval FER

Adres: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim
Anabilim Dalı, 06800, Beytepe -
ANKARA

Tel:

E-posta:

İmza:

Araştırmacı:

Öğr. Gör. Filiz Ayça BILGETEKİN
Adres: Çankaya Üniversitesi Yabancı
Diller Bölümü Hazırlık Eğitimi Birimi
ANKARA

Tel:

E-posta:

İmza:

EK-B: Öğretim Görevlisi Gönüllü Katılım Formu

ÖĞRETİM GÖREVLİSİ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Sayın Katılımcı,

Tarih: .../.../.....

Bu araştırma, İngilizce dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri ve önerilerini belirlemek amacıyla Prof. Dr. Seval FER danışmanlığında yürütülmekte olan bir yüksek lisans tezidir. Araştırma için gerekli veriler, araştırmacı ve sorumlu araştırmacı tarafından oluşturulmuş odak grupla yapılandırılmış görüşme formu, gözlem formu ve yansıtma formu ile toplanacaktır. Söz konusu veri toplama araçlarını uygulayabilmek için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan ve Çankaya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan izin alınmıştır. Bilimsel ölçütler çerçevesinde uygulanacak bu araştırmada isimleriniz kullanılmayacaktır, sadece veri girişinde kodlanacaktır. Araştırma kapsamında veri toplama araçlarından görüşme covid-19 salgını sebebiyle herhangi bir sağlık sorununa sebep olmamak için bir video konferans platformu olan Zoom uygulaması aracılığıyla uygulanacaktır. Bu kapsamda elde edilecek veriler, araştırmacı dışında başka hiç kimsenin erişimine açık olmayacaktır. Kişisel haklarınız ihlal edilmeyecek, var olan bilgileriniz sadece bu araştırma kapsamında sizin izniniz doğrultusunda kullanılacaktır. Veri toplama araçlarının maddelerine yanıt verme kararı kendi isteğinize bağlıdır. Dolayısıyla veri toplama araçlarının maddelerini yanıtlamak tamamen gönüllülük esası çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Araştırma, kişisel rahatsızlık verici nitelikte değildir; ancak herhangi bir sebepten dolayı rahatsızlık hissetmeniz durumunda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım, araştırmacı tarafından sağlanacaktır. Öte yandan, veri toplama araçlarının maddelerini yanıtlarken istemediğiniz sorulara cevap vermeyebilir, başladıktan sonra herhangi bir sebep göstermeksizin istediğiniz zaman vazgeçebilirsiniz. Araştırmadan ayrılmamız, size hiçbir sorumluluk yüklemeyecek ve size ait veriler araştırma kapsamından çıkarılacaktır. Araştırma hakkında tüm soru ve görüşlerinizi filizayca@cankaya.edu.tr iletişim adresime gönderebilirsiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve ayrıldığınız zaman için teşekkür ederim.

Araştırmaya katılmayı onaylıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

Katılımcı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza:

Sorumlu Araştırmacı:

Prof. Dr. Seval FER

Adres: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim
Anabilim Dalı. 06800, Beytepe -
ANKARA

Tel:

E-posta:

İmza:

Araştırmacı:

Filiz Ayça Bilgetekin

Adres: Çankaya Üniversitesi Yabancı
Diller Bölümü Hazırlık Eğitimi Birimi
ANKARA

Tel:

E-posta:

İmza:

EK-C: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Maddeleri

	Hazırlık Sınıfı Öğrencileri İçin	Hazırlık Sınıfı Öğretim Görevlileri İçin
<p>Alt problem 1</p> <p>İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>1- İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2- İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin sınırlı yönleri nedir?</p>	<p>1- İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2- İngilizce okuma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin sınırlı yönleri nedir?</p>
<p>Alt problem 2</p> <p>İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce yazma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2-İngilizce yazma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin sınırlı yönleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce yazma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2-İngilizce yazma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin sınırlı yönleri nedir?</p>
<p>Alt problem 3</p> <p>İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2- İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin sınırlı yönleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin güçlü yönlerindedir?</p> <p>2- İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin sınırlı yönleri nedir?</p>
<p>Alt problem 4</p> <p>İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2- İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla edinmenin sınırlı yönleri nedir?</p>	<p>1-İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin güçlü yönleri nedir?</p> <p>2- İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi uzaktan öğretim uygulaması aracılığıyla öğretmenin sınırlı yönleri nedir?</p>
<p>Alt problem 5</p> <p>İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin genel görüşleri ve önerileri nedir?</p>	<p>1-İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak genel düşünceniz hangi yöndedir? (olumlu/olumsuz)</p> <p>2-İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi ediniminde etkililiği artırmak adına görüş ve önerileriniz nedir?</p>	<p>1-İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretilmesiyle ilgili olarak genel düşünceniz hangi yöndedir? (olumlu/olumsuz)</p> <p>2-İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi öğretiminde etkililiği artırmak adına görüş ve önerileriniz nedir?</p>

EK-Ç: Gözlem Formu

GÖZLEM FORMU MADDELERİ

(Gözlem formundaki davranış ve durumlar aşağıdaki dereceler doğrultusunda gözlemlenecektir)
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman

Gözlem formu maddeleri

Dil Becerisi	Gözlem Formu Maddeleri	
Okuma Becerisi	<u>Hazırlık Sınıfı Öğrencileri İçin</u>	<u>Hazırlık Sınıfı Öğretim Görevlileri İçin</u>
	Öğrenciler uzaktan öğretim yoluyla aldıkları okuma dersinde buldukları dil seviyelerine uygun olarak	Öğretim görevlileri uzaktan öğretim yoluyla verdikleri okuma dersinde öğrencilerinin buldukları dil seviyelerine uygun olarak öğrencilerinin,
	1-farklı türlerdeki okuma metinlerini anlayabiliyor	1- farklı türlerdeki okuma metinlerini anlamalarına yardımcı oluyor
	2-metinle ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt verebiliyor	2- metinle ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt vermelerine yardımcı oluyor
	3-metinle ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapabiliyor	3-metinle ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapmalarına yardımcı oluyor
	4-derse etkin katılıyor	4-derse etkin katılmasına yardımcı oluyor
Yazma Becerisi	5-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	5- sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmasına yardımcı oluyor
	6-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	6- kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor
	Öğrenciler uzaktan öğretim yoluyla aldıkları yazma dersinde buldukları dil seviyelerine uygun olarak	Öğretim görevlileri uzaktan öğretim yoluyla verdikleri yazma dersinde öğrencilerinin buldukları dil seviyelerine uygun olarak öğrencilerinin,
	1-farklı konularda paragraf yazabilmek için gerekli olan yazma becerilerini anlayabiliyor	1-farklı konularda paragraf yazabilmek için gerekli olan yazma becerilerini anlamalarına yardımcı oluyor
	2-seviyelerine uygun cümleler/paragraflar yazabiliyor	2-seviyelerine uygun cümleler/paragraflar yazmalarına yardımcı oluyor
	3-derse etkin katılıyor	3-derse etkin katılmasına yardımcı oluyor
4-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor	4- sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmasına yardımcı oluyor	
5-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor	5-kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor	

Dinleme Becerisi

Öğrenciler uzaktan öğretim yoluyla aldıkları dinleme dersinde buldukları dil seviyelerine uygun olarak

- 1-farklı konularla ilgili dinlemeleri anlayabiliyor
- 2-dinleme ile ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt verebiliyor
- 3-dinleme ile ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapabiliyor
- 4-derse etkin katılıyor
- 5-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor
- 6-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor

Öğretim görevlileri uzaktan öğretim yoluyla verdikleri dinleme dersinde öğrencilerinin buldukları dil seviyelerine uygun olarak öğrencilerinin,

- 1-farklı konularla ilgili dinlemeleri anlamalarına yardımcı oluyor
- 2-dinleme ile ilgili genel ve detaylı sorulara yanıt vermelerine yardımcı oluyor
- 3-dinleme ile ilgili öngörü, çıkarım ve yorum yapmalarına yardımcı oluyor
- 4-derse etkin katılmalarını sağlıyor
- 5-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor
- 6-kendileriyle etkili iletişim kurmasını sağlıyor

Konuşma Becerisi

Öğrenciler uzaktan öğretim yoluyla aldıkları konuşma dersinde buldukları dil seviyelerine uygun olarak

- 1-farklı konularda ayrıntılı bilgilendirici konuşmalar yapabiliyor
- 2-temel fikir alışverişlerine katılabiliyor
- 3-derse etkin katılıyor
- 4-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabiliyor
- 5-öğretmenleriyle etkili iletişim kurabiliyor

Öğretim görevlileri uzaktan öğretim yoluyla verdikleri konuşma dersinde öğrencilerinin buldukları dil seviyelerine uygun olarak öğrencilerinin,

- 1-farklı konularda ayrıntılı bilgilendirici konuşmalar yapmalarına yardımcı oluyor
- 2-temel fikir alışverişlerine katılmalarına yardımcı oluyor
- 3-derse etkin katılmalarını sağlıyor
- 4-sınıf arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor
- 5-öğretmenleriyle etkili iletişim kurmalarına yardımcı oluyor

EK-D: Yansıtma Formu

Yansıtma Formu Maddeleri

Alt Problemler	Yansıtma Formu Maddeleri	
	Hazırlık Sınıfı Öğrencileri İçin	Hazırlık Sınıfı Öğretim Görevlileri İçin
<p>Alt problem 1</p> <p>İngilizce okuma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla İngilizce okuma becerisini ne ölçüde geliştirdiğinizi düşünüyorsunuz? Neden?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla öğrencilerinizin İngilizce okuma becerisini ne ölçüde geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Neden?</p>
<p>Alt problem 2</p> <p>İngilizce yazma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla İngilizce yazma becerisini ne ölçüde geliştirdiğinizi düşünüyorsunuz? Neden?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla öğrencilerinizin İngilizce yazma becerisini ne ölçüde geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Neden?</p>
<p>Alt problem 3</p> <p>İngilizce dinleme becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla İngilizce dinleme becerisini ne ölçüde geliştirdiğinizi düşünüyorsunuz? Neden?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla öğrencilerinizin İngilizce dinleme becerisini ne ölçüde geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Neden?</p>
<p>Alt problem 4</p> <p>İngilizce konuşma becerisini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin görüşleri nedir?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla İngilizce konuşma becerisini ne ölçüde geliştirdiğinizi düşünüyorsunuz? Neden?</p>	<p>Çevrimiçi Öğretim uygulaması aracılığıyla öğrencilerinizin İngilizce konuşma becerisini ne ölçüde geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Neden?</p>
<p>Alt problem 5</p> <p>İngilizce dil becerilerini çevrimiçi edinmeye yönelik hazırlık sınıfı öğrencilerinin ve öğretim görevlilerinin genel görüşleri ve önerileri nedir</p>	<p>Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla genel olarak en çok ve en az geliştirdiğinizi düşündüğünüz İngilizce dil becerisi hangisidir? Neden böyle düşünüyorsunuz?</p> <p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak önerileriniz nedir?</p>	<p>Çevrimiçi öğretim uygulaması aracılığıyla genel olarak öğrencilerinizin en çok ve en az geliştirdiği düşündüğünüz İngilizce dil becerisi hangisidir? Neden böyle düşünüyorsunuz?</p> <p>İngilizce dil becerilerinin çevrimiçi edinimiyle ilgili olarak önerileriniz nedir?</p>

EK-E: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35853172-300-00001564347
Konu : Filiz Ayça BİLGETEKİN (Etik Komisyon İzni)

4.05.2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 16.04.2021 tarihli ve E-51944218-300-00001543740 sayılı yazı.

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi **Filiz Ayça BİLGETEKİN**'in **Prof. Dr. Seval FER** danışmanlığında yürüttüğü "**İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **27 Nisan 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 71EA7CD2-BC5B-4476-95A3-7719CE16A208

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

Bilgi için: Sevda TOPAL

E-posta: yazim@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Bilgisayar İşletmeni

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: 03123051008

Telefon: 0 (312) 305 30-01-3002 Faks: 0 (312) 311 9992

Keç: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr

EK-F: Çankaya Üniversitesi Etik Kurul Kararı

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-90705970-605-82831
Konu : Öğr.Gör. Filiz Ayça BİLGETEKİN
(Etik Kurul Kararı)

28.06.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : 07.05.2021 tarihli ve E-93684058-605-80199 sayılı yazı.

Çankaya Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü Hazırlık Eğitimi Birimi'nde görev yapan Öğr.Gör. Filiz Ayça BİLGETEKİN'in "İngilizce Dil Becerilerini Çevrimiçi Edinmeye Yönelik Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin ve Öğretim Görevlilerinin Görüşleri" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışması ile ilgili başvurusu kurulumuzca incelenmiş olup, oy birliği ile etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir. Üyelerce imzalanmış Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet Mete DOĞANAY
Etik Kurul Başkanı

Ek: İmzalı Kurul Kararı (Sayı 39)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 04FBED2D-888B-454E-98EA-DC277F649A90

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/cankaya-universitesi-ebys>

Adres: Çankaya Üniversitesi Eskişehir Yolu 29. Km. Yukarıyurtçu Mahallesi Mimar Sinan

Ayrıntılı bilgi için: Aysema KAYAMAN

Caddesi No:4 06790, Etimesgut/ANKARA

Sekreter

Telefon No: 0 (312) 233 10 00/1134 / 0 (312) 284 45 00 / 134 Faks No: 0 (312) 233 11 49 / 0

Telefon No: 0 312 233 10 00 / 1258

(312) 286 96 31

e-Posta: aysema@cankaya.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.cankaya.edu.tr>

KEP Adresi: cankayauniversitesi@ho01.kep.tr

EK-G: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza)

Ad SOYADI

EK-H: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

28/02/2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: İngilizce Dil Becerilerinin Çevrimiçi Edinimi: Hazırlık Sınıfı Öğrencileri ve Öğretim Görevlileriyle Bir Çalışma
Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
27/02/2023	167	268855	06/01/2023	14	2023450104

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Filiz Ayça BİLGETEKİN

Öğrenci No.: N19134058

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri

İmza

Programı: Eğitim Programları ve Öğretim

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Seval FER

(İmza)

EK-I: Thesis Originality Report

28/02/2023

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Online Learning of English Language Skills: A Study with Preparatory School Students and Lecturers

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
27/02/2023	167	268855	06/01/2023	14	2023450104

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Filiz Ayça BİLGETEKİN

Student No.: N19134058

Department: Educational Sciences

Program: Curriculum and Instruction

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
Prof. Dr. Seval FER

(Signature)

EK-İ: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

..... / ..... / .....

(imza)

Filiz Ayça BİLGETEKİN

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezinerişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
  - (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
  - (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
- Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
- *Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

